

1246Y_Az_Q2017_Yekun imtahan testinin sualları**Fənn : 1246Y Tətbiqi ekologiya**

1 Təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunun mahiyyəti nədir ?

- ☐ populyasiyaların məhv olma təhlükəsi
- ☒ ətraf mühitin qorunmasının əsası
- ☐ kimyəvi elementlərin yayılması və parçalanması
- ☐ dünya okeanındakı su dövranları
- ☐ təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti

2 Konsument və destruktorların birləşməsindən yaranan orqanizmlər necə adlandırılır ?

- ☐ biokosmik
- ☒ heterotrof
- ☐ avtotrof
- ☐ neterotrof
- ☐ homestazm

3 Canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı necə adlanır?

- ☐ ayrı-ayrı maddələrin dövranı
- ☒ biogeokimyəvi dövran
- ☐ böyük bioloji dövran
- ☐ böyük su dövranı
- ☐ qazların dövranı

4 Sənaye və məişət ehtiyacları üçün istifadə edilən oksigeninin miqdarı nə qədərdir ?

- ☐ 55 /%
- ☒ 0.23
- ☐ 0.4
- ☐ 0.15
- ☐ 0.7

5 Oksigen, azot, karbon və fosforun ən çox dövr etdiyi mühit hansıdır ?

- ☐ okean yatağı
- ☐ termosfera
- ☒ ekosistem
- ☐ biogeosenoz
- ☐ üst mantiya

6 V.İ.Vernadski biogeokimyəvi tsiklları hansı dövrəyə aid edirdi?

- ☐ böyük bioloji dövrəyə
- ☒ ayrı-ayrı maddələrin dövrəsinə
- ☐ biosferin kiçik dövrəsinə
- ☐ üzvi maddələrin dəyişməsi dövrəsinə
- ☐ kiçik su dövrəsinə

7 Biosferin özünü tənzimləmə sistemi necə adlanır?

- ☐ biogeosfera
- ☒ homeostazm
- ☐ parabiosfera
- ☐ mutyualizm

☐ evrioksibiont

8 Aşağıdakılardan hansı V.İ. Vernadskinin təlimidir ?

- ☐ « İnsanın biosferdə fəaliyyəti »
- ☒ « canlı orqanizmlərin geoloji rolu »
- ☐ « Enerji axınlarının biristiqamətliyi »
- ☐ « təbiətdən istifadənin enerji effektivliyi »
- ☐ « Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti »

9 Canlı və cansız maddələrin sintezindən yaranan hissələr necə adlanır ?

- ☐ abiotik maddələr
- ☒ biratıl maddələr
- ☐ energetik maddələr
- ☐ destruktiv maddələr
- ☐ radioaktiv maddələr

10 Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlərin yaratdığı biogen maddələrin mənşəyi necədir?

- ☐ mineral və çökmə
- ☒ üzvi və üzvi-mineral
- ☐ kimyəvi və üzvi
- ☐ çökmə və metamorfik
- ☐ qeyri-üzvi və maqmatik

11 Analoji ekologiya elminin yaradıcısı kim olmuşdur ?

- ☐ İ.P.Gerasimov
- ☐ V.V.Dokuçayev
- ☐ H.Ə. Əliyev
- ☒ V.İ.Vernadski
- ☐ L.Dollon

12 İnsan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır ?

- ☐ dəmir
- ☐ karbon
- ☐ kalsium
- ☒ oksigen
- ☐ hidrogen

13 Avtotrof kütlələr hansı prosesin köməyi ilə inkişaf edir?

- ☐ kübrələr vasitəsilə
- ☐ rütubətləmə ilə
- ☐ tozlanma ilə
- ☒ fotosintez vasitəsilə
- ☐ humusun çoxluğu ilə

14 Biosferdə mövcud olan destrutor bitkilər hansılardır?

- ☐ okean dibindəki yosunlar
- ☐ bataqlıqdakı torf bitkiləri
- ☐ həmişəyaşıl meşə ağacları
- ☒ çoxhüseyrəli mikroskopik bitkilər
- ☐ kənd təsərrüfatı bitkiləri

15 Aralarında daima enerji mübadiləsi gələn və bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərən biosfer hissələri hansılardır ?

- ☐ edafotop və biosenoz
- ☐ konsument və biokos
- ☐ ekosistem və mühit
- ☒ biotop və biosenoz
- ☐ biotop və zoosenoz

16 Əhəng və təbaşir süxurlarının yaratdığı kalsium-karbonat birləşmələrinin yaranma mənbəyi nədir ?

- ☐ püskürmə materialları
- ☐ üzvi faydalı qazıntılar
- ☐ maqmatik kütlələr
- ☒ mikroorqanizmlərin skeletləri
- ☐ bitkilərin çürüntüləri

17 Biosferdə mövcud olan hansı məhsullar biokosmik kütlə adlandırılır?

- ☐ biotik süxurlar
- ☐ kimyəvi süxurlar
- ☐ biogeokimyəvi süxurlar
- ☒ çöküntü süxurları
- ☐ qeyri-üzvi süxurlar

18 Digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malik təbəqə hansıdır ?

- ☐ ekzosfer
- ☐ litosfer
- ☐ atmosfer
- ☒ biosfer
- ☐ hidrosfer

19 Günəş aktivliyinin dəyişməsi hansı hadisələrin yaranmasına səbəb olur?

- ☐ canlı maddələrin metabolizminin azalmasına
- ☐ ozon təbəqəsinin sürətlə nazikləşməsinə
- ☐ yağıntısız günlərin sayının artmasına
- ☒ populyasiyaların sayının kəskin artmasına
- ☐ maddələrin qeyri-bərabər paylanmasına

20 V.İ.Vernadskinin fikrincə insanın təbiətdəki əsas rolu nədən ibarətdir ?

- ☐ maddələrin təkrar olaraq paylanmasına nəzarət edir
- ☐ təbiətdəki bütün canlılara mənfi təsir göstərir
- ☐ populyasiyaların artmasının tənzimləyir
- ☒ biosferin mərkəzi hissəsini təşkil edir
- ☐ planetar hadisələrin aktivliyini artırır

21 Canlı orqanizmlərin cəmi olan canlı maddə fikrini kim söyləmişdir ?

- ☐ S.P.Kraşennikov
- ☐ V.V.Dokuçayev
- ☐ N.A.Seversov
- ☒ V.İ. Vernadski
- ☐ K.F.Rulye

22 Edvard Zyuss tərəfindən 1875-ci ildə elmə gətirilmiş termin hansıdır ?

- ☐ coğrafi təbəqə
- ☐ atmosfer
- ☐ ekologiya
- ☒ biosfer
- ☐ tropopauza

23 Trofik əlaqələr hansı proseslər zamanı baş verir ?

- ☐ temperaturun və yeraltı təzyiqin dəyişməsi
- ☐ canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin dəyişməsi
- ☐ ekosistemdə biotopların sayının artması
- ☒ biosferdə bir növün digər növün hesabına qidalanması
- ☐ okean çökəkliklərindəki mikroorqanizmlərin məhv olması

24 Dünyanın ən kasıb biosferləri hansı ərazilərdə yayılmışdır ?

- ☐ dağ zirvələrində və ekvatorial meşələrdə
- ☐ tropik meşələrdə və çay vadilərində
- ☐ mülayim qurşaqlarda və bataqlıqlarda
- ☒ qütb səhralarında, şirklənmiş su hövzələrində
- ☐ mərcan rifləri, okean çökəkliklərində

25 Fitofaqlar hansı təbəqə tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanır ?

- ☐ noosfer
- ☐ litosfer
- ☐ hidrosfer
- ☒ atmosfer
- ☐ biosfer

26 İnsan, heyvan və bəzi bitkilər hansı formalı orqanizmlərə aid edilir ?

- ☐ biosferlərə
- ☐ reducentlərə
- ☐ produsentlərə
- ☒ konsumentlərə
- ☐ fitofaqlara

27 Mikroorqanizmlər bitkilər, heyvanlar torpağı hansı xassələrini formalaşdırır? (Çəki: 1)

- ☐ müqavimətini və keçiriciliyini
- ☐ nəmliyini və hidroskopliyini
- ☐ məsaməliyini və nəmliyini
- ☒ strukturunu və kimyəviliyini
- ☐ səskeçirmə və səsudmasını

28 Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən hansı proseslərdə oksidlərə düzlar, Mineral maddələr alınır? (Çəki: 1)

- ☐ Akustik proseslərdə
- ☐ Fiziki proseslərdə
- ☐ kimyəvi proseslərdə
- ☒ oksidləşmə - reduksiya proseslərində
- ☐ İstilik mübadiləsi proseslərində

29 Hansı canlılar qida şəklində qəbul etdikləri enerjini öz həyatları üçün sərf edirlər? (Çəki: 1)

- ☐ Quşlar
- ☐ Bitkilər

- ☐ Avtotroflar
- ☒ konsumentlər
- ☐ Məmələr

30 Bitkilərdə fotosintez prosesini hansı enerji həyata keçirir? (Çəki: 1)

- ☐ səs enerjisi
- ☐ maqnit enerjisi
- ☐ elektrik enerjisi
- ☒ günəş enerjisi
- ☐ optik enerjisi

31 Hansı canlılar torpağın strukturunu və kimyəviliyini formalaşdırır? (Çəki: 1)

- ☐ balıqlar, ağaclar, göbələklər
- ☐ quşlar, göbələklər, balıqlar
- ☐ viruslar, göllər, heyvanlar
- ☒ mikroorqanizmlər, bitkilər, heyvanlar
- ☐ mikroblar, ağaclar, bitkilər

32 Canlı maddələr hansı biokimyəvi funksiyaları həyata keçirir? (Çəki: 1)

- ☐ məhv olma, çürümə, nəsil kəsmə, ölmə, qidalanma
- ☐ çoxalma, çürümə, nəfəs alma, nəfəsvermə, qidalanma
- ☐ nəsil vermə, ölmə, qidalanma, çoxalma
- ☒ tənəffüs, qidalanma, çoxalma, ölmə, çürümə
- ☐ nəfəs alma, qidalanma, ölmə, yaşama, məhv olma

33 Orqanizmdə enerjinin bir tropik səviyyədən digərinə keçidi qəbul edilən enerjinin 10%-ni təşkil edir. Buna ekologiyada nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ “doqquz faiz qaydası”
- ☐ “beş faiz qaydası”
- ☐ “yeddi faiz qaydası”
- ☒ “on faiz qaydası”
- ☐ “sıfır faiz qaydası”

34 Konsumentlər tərəfindən qida şəklində qəbul edilən enerji necə sərf olunur? (Çəki: 1)

- ☐ ekosistem üçün sərf olunur
- ☐ populyasiyası üçün sərf olunur
- ☐ başqasının həyatına sərf olunur
- ☒ öz həyatı üçün sərf olunur
- ☐ növləri üçün sərf olunur

35 Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması, onun ətraf mühitə yayılması dinamikası biosferin hansı səviyyəsini müəyyən edir? (Çəki: 1)

- ☐ məhsuldarlıq səviyyəsi yoxdur
- ☐ üçüncü məhsuldarlığın səviyyəsini
- ☐ beşinci məhsuldarlığın səviyyəsini
- ☒ birinci məhsuldarlığın səviyyəsini
- ☐ məhsuldarlığın səviyyəsi təyin olunmur

36 Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması və onun ətraf mühitə yayılması prosesləri necə həyata keçir? (Çəki: 1)

- ☐ üfüqi istiqamətdə
- ☐ bir istiqamətdə

- ☐ əks istiqamətdə
- ☒ paralel surətdə
- ☐ şaquli istiqamətdə

37 Günəş enerjisi yerdə hansı prosesin əsasını təşkil edir? (Çəki: 1)

- ☐ foto müqavimətin
- ☐ foto dissosiasiyasının
- ☐ fotodumanının
- ☒ fotosintezin
- ☐ foto keçiriciliyin

38 Sinekologiya nədir?

- ☐ ekosistemlərin mühəndis-texniki üsullarla tədqiqidir
- ☐ canlıların fiziologiyasıdır
- ☐ növdaxili münasibətlərin tədqiqidir
- ☒ enerji, maddə və informasiya axınlarıdır
- ☐ ətraf mühitin qorunması üsullarıdır

39 Ekologiya elminin daha da aktuallaşmasının XX əsrə aid edilməsi nə ilə izah edilir?

- ☒ elmi-texniki inqilab nəticəsində insanların təbiətə təsirinin artması ilə
- ☐ Populyasiyaların say tərkibinin artması ilə
- ☐ Ekologiya elminin iqtisadiyyat və mədəniyyət kimi sahələrlə sıx əlaqəsinə görə
- ☐ Heyvan və bitki növlərinin tədqiq olunmasının geniş vüsət olması ilə
- ☐ Ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafı

40 Ekologiya elminin daha da aktuallaşması hansı dövrə aiddir?

- ☐ XIX əsrin sonu
- ☐ XVIII əsrin sonu
- ☐ XIX əsrin əvvəllərin
- ☒ XX əsrin əvvəlləri
- ☐ XX əsrin II yarısı

41 Ekologiyanın metodlarının müşahidələr, təcrübələr və modelləşdirmədən başqa hansı ekoloji sahələr də aiddir?

- ☐ ekoloji təlim-tərbiyə və təhsil
- ☐ ekoloji münasibətlər və əməkdaşlıq
- ☐ ekoloji təhlükəsizlik və audit
- ☒ ekoloji indikasiya və monitoring
- ☐ ekoloji amillərin optimallaşdırılması

42 Ekologiya elminin predmetini təşkil edən enerji, maddə və informasiya axınları konkret olaraq necə adlandırılır?

- ☐ toksikologiya
- ☐ biosenozlar
- ☐ populyasiyalar
- ☒ sinekologiya
- ☐ biogeosenologiya

43 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyekti təşkil edən canlı ekoloji sistemlər hansılardır?

- ☐ təsərrüfat sistemlərinin təhlükəsizliyi
- ☐ biosenozların inkişafı və məhvi
- ☐ Atmosfer, növlərarası əlaqə

- ☒ Populyasiya, biosenoz, biosfer
- ☐ ekosistemin biotik və abiotik komponentləri

44 Ekologıların fikrincə insanın ekoloji proseslərə təsiri əsasən hansı istiqamətlərdə olur. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ heyvanlarda və bitkilərdə genetik dəyişiklərin baş verməsi.
- ☐ zəhərli tullantıların miqdarının artması
- ☐ bioloji dövrənin məhdudlaşdırılması
- ☒ yeni ekosistemlərin yaranması
- ☐ ekosistemlərə yeni növlərin daxil edilməsi

45 İnsan onu əhatə edən ətraf mühitə hansı növ təsirləri göstərə bilər? (Çəki: 1)

- ☐ dalğalı, mexaniki, optik
- ☐ optik, fiziki, şüalanma
- ☐ mexaniki, istilik akustik
- ☒ fiziki, kimyəvi, bioloji
- ☐ ionlaşma, səs-küy, istilik

46 İnsanın öz iqtisadi, hərbi, mədəni maraqlarını təmin etmək məqsədilə onu əhatə edən xarici mühitə təsirlərinə nə deyilir. (Çəki: 1)

- ☐ zəif təsirlər
- ☐ fiziki təsirlər
- ☐ bioloji təsirlər
- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ qüvvətli təsirlər

47 Uzun illər biosferdə baş verən təkamül prosesləri nəticəsində hansı sistemlər formalaşmışdır? (Çəki: 1)

- ☐ ətraf mühit formalaşmışdır
- ☐ biosenozlar formalaşmışdır
- ☒ ekosistemlər formalaşmışdır
- ☐ canlı orqanizmlər formalaşmışdır.
- ☐ biotoplar formalaşmışdır

48 Təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə, təbii mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən dövlət və cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuş sistemə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ hidrosferin mühafizəsi
- ☐ atmosferin mühafizəsi
- ☐ okeanların mühafizəsi
- ☒ ətraf təbii mühitin mühafizəsi
- ☐ kosmik fəzanın mühafizəsi

49 Geniş sahəli, kiçik sahəli təsirlər hansı təsirlərə aiddir?

- ☐ akustik təsirlərə
- ☐ optik təsirlərə
- ☐ elektrik təsirlərə
- ☒ təbii təsirlərə
- ☐ antropogen təsirlərə

50 Əməyin təhlükəsizliyi nəyi öyrənir?

- ☐ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- ☐ Təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə, təbii mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən dövlət və cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuş sistemi öyrənir

- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☒ Əmək fəaliyyəti prosesində işçilərin həyat təhlükəsizliyini və sağlamlığını təmin edən sistemi öyrənir
- ☐ Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsini öyrənir

51 Ətraf təbii mühitin mühafizəsi nəyi öyrənir?

- ☐ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir
- ☒ Təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə, təbii mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən dövlət və cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuş sistemi öyrənir
- ☐ Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsini öyrənir

52 Ətraf təbii mühit nəyi öyrənir?

- ☐ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir
- ☒ Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsini öyrənir
- ☐ Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir

53 Tətbiqi ekologiya nəyi öyrənir?

- ☐ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- ☒ Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir
- ☐ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir

54 Biogeosenologiya nəyi öyrənir?

- ☒ Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- ☐ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

55 Qlobal ekologiya nəyi öyrənir?

- ☐ Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir
- ☐ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

- ☒ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir

56 Populyasiyanın ekologiyası nəyi öyrənir?

- ☐ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- ☒ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir

57 Ətraf mühitin çirklənməsi nəyi öyrənir?

- ☒ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini öyrənir
- ☐ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir

58 Ümumi ekologiya nəyi tədqiq edir?

- ☐ Ətraf mühitin tarazlığını və bu tarazlığın pozulmasına təsir edən təbii, antropogen və fiziki prosesləri tədqiq edir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını tədqiq edir
- ☒ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri tədqiq edir
- ☐ Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini tədqiq edir
- ☐ Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri tədqiq edir

59 Ekologiyanın xüsusi bölməsi nəyi tədqiq edir?

- ☐ Ətraf mühitin tarazlığını və bu tarazlığın pozulmasına təsir edən təbii, antropogen və fiziki prosesləri tədqiq edir
- ☒ Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini tədqiq edir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını tədqiq edir
- ☐ Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri tədqiq edir
- ☐ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri tədqiq edir

60 Ekologiya nəyi öyrənir?

- ☒ Ətraf mühitin tarazlığını və bu tarazlığın pozulmasına təsir edən təbii, antropogen və fiziki prosesləri öyrənir
- ☐ Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini öyrənir
- ☐ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

61 Ümumi və xüsusi bölmələr hansı elmin bölmələridir?

- ☒ ekologiya
- ☐ sosiologiya
- ☐ astronomiya
- ☐ riyaziyyat
- ☐ biologiya

62 Bioloji çirklənməyə aiddir:

- ☐ suyun kükürd və azot turşularla çirklənməsi

- ☒ suyun bakteriyalar, mikroblar, göbələklər və başqa mikroorqanizmlərlə çirklənməsi
- ☐ suyun neft, neft məhsulları, pestisidlər sintetik maddələr, yuyucu tozlarla çirklənməsi
- ☐ suyun radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi
- ☐ suyun aerosolla çirklənməsi

63 Fiziki çirklənməyə aiddir:

- ☐ suyun kükürd və azot turşularla çirklənməsi
- ☒ suyun radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi
- ☐ suyun neft, neft məhsulları, pestisidlər sintetik maddələr, yuyucu tozlarla çirklənməsi
- ☐ suyun bakteriyalar, mikroblar, göbələklər və başqa mikroorqanizmlərlə çirklənməsi
- ☐ suyun aerosolla çirklənməsi

64 Kimyəvi çirklənmə aiddir:

- ☐ mexaniki çirklənmə
- ☒ ağır metallarla, pestisidlərlə, kimyəvi maddələrlə, müxtəlif ərintilərlə baş verən çirklənmələr
- ☐ ion çirklənməsi
- ☐ istilik, səs – küy, radioaktiv və elektromaqnit çirklənmələr
- ☐ optik çirklənmə

65 Fiziki çirklənməyə aiddir:

- ☐ mexaniki çirklənmə
- ☒ istilik, səs – küy, radioaktiv və elektromaqnit çirklənmələr
- ☐ ion çirklənməsi
- ☐ optik çirklənmə
- ☐ bioloji çirklənmə

66 Populyasiya, biosenoz, biosfer hansı elmin tədqiqat obyektidir?

- ☐ biologiyanın
- ☒ ekologiyanın
- ☐ nəzəri ekologiyanın
- ☐ ümumi ekologiyanın
- ☐ coğrafiyanın

67 Demografiya nəyi öyrənir?

- ☐ orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri
- ☐ müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini
- ☐ ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərini
- ☐ ayrı – ayrı orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələri
- ☒ əhalinin tərkibini, sayını, onun tərkibindəki dəyişiklikləri

68 Antekologiya nəyi öyrənir?

- ☐ müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini
- ☐ müxtəlif faktorları və onların orqanizmlərə təsir qanunauyğunluqlarını
- ☒ ayrı – ayrı orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələri
- ☐ orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri
- ☐ ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərini

69 Faktorial ekologiya elmi nəyi öyrənir?

- ☐ müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini
- ☒ müxtəlif faktorları və onların orqanizmlərə təsir qanunauyğunluqlarını
- ☐ ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərini
- ☐ ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığını

- ☐ orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri

70 Yer kürəsini əhatə edən müxtəlif qaz qatlarında ibarət olan müəyyən qalınlıqlı təbəqə necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ biosfer adlanır
☐ ozonosfer adlanır
☐ hidrosfer adlanır
☒ atmosfer adlanır
☐ litosfer adlanır

71 Çirklənməyə görə obyektləri bir – birindən ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ yerətrafi kosmik fəzanın çirklənməsi.
☐ atmosfer havasının çirklənməsi
☐ səth və yeraltı suların çirklənməsi
☒ Zavod və fabriklərin çirklənməsi
☐ torpağın çirklənməsi

72 Ətraf mühitə təsir xarakterinə görə antropogen təsirlər necə cür olur? (Çəki: 1)

- ☐ optik, akustik, bioloji mexaniki
☐ kimyəvi, ionlaşdırıcı, bioloji, optik
☐ fiziki, optik, elektrik, bioloji
☒ mexaniki, fiziki, kimyəvi, bioloji
☐ akustik, bioloji, kimyəvi, mexaniki

73 Hansı hallarda insanların ətraf mühitlə qarşılıqlı təsiri baş verir. Hansı cavab düzgün deyil. (Çəki: 1)

- ☐ insanların hərbi təsir proseslərində
☐ insanların həyat fəaliyyəti proseslərində
☐ insanların istehsal fəaliyyəti proseslərində
☒ insanların klinik ölüm prosesində
☐ insanların məişət fəaliyyəti proseslərində

74 Hansı maddələr ətraf mühiti daha çox çirkləndirir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ nuklidlər
☐ kanserogen maddələr, pestisidlər
☐ ağır metallar
☒ yeyinti məhsulları
☐ neft və neft məhsulları

75 Ətraf mühiti hansı oksidlər daha çox çirkləndirir. Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☒ dəmir oksidləri (Fe_xO_y)
☐ karbon oksidləri (CO , CO_2)
☐ azot oksidləri (N_xO_y)
☐ kükürd oksidləri (SO_2 , SO_3)
☐ tozlar və karbohidrogenlər (C_xH_x)

76 Ağır metallarla, pestisidlərlə, kimyəvi maddələrlə, müxtəlif ərintilərlə baş verən çirklənmələr hansı növ çirklənməyə aiddir? (Çəki: 1)

- ☐ səs – küy çirklənməsinə aiddir
☒ kimyəvi çirklənmə aiddir
☐ bioloji çirklənməyə aiddir.
☐ ion çirklənməsinə aiddir
☐ optik çirklənməyə aiddir

77 İstilik, səs – küy, radioaktiv və elektromaqnit çirklənmələr hansı növ çirklənməyə aiddir? (Çəki: 1)

- ☐ dispers çirklənməyə aiddir.
- ☐ optik çirklənməyə aiddir
- ☐ mexaniki çirklənməyə aiddir
- ☒ fiziki çirklənməyə aiddir
- ☐ aerosol çirklənməyə aiddir

78 Hansı hadisə ətraf mühitin fiziki – kimyəvi xassələrini, radiasiya səviyyəsini, canlıların yaşama şərtlərini və enerjinin paylanmasını dəyişir? (Çəki: 1)

- ☐ ətraf mühitin temperaturunun dəyişməsi
- ☐ ətraf mühitin stabilləşməsi
- ☐ ətraf mühitin təmizlənməsi
- ☒ ətraf mühitin çirklənməsi
- ☐ ətraf mühitin saflaşdırılması

79 Təsir müddətinə görə antropogen təsirlər necə cür olur? (Çəki: 1)

- ☐ uzun sürən və qısa müddətli
- ☐ saat və ay müddətlikdə
- ☐ sonsuz və ani müddətli
- ☒ uzunmüddətli və qısa müddətli
- ☐ il və ay müddətlikdə

80 Təsir sahəsinə görə antropogen təsirlər necə cür olur? (Çəki: 1)

- ☐ portik, parabolik
- ☐ nöqtəvi, dar sahəli
- ☐ dairəvi, kürəvanı
- ☒ geniş sahəli, kiçik sahəli
- ☐ müstəvi sahəli, çevrə sahəli

81 Ekologikların fikrincə insanın ekoloji proseslərə təsiri əsasən hansı istiqamətlərdə olur. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ heyvanlarda və bitkilərdə genetik dəyişiklərin baş verməsi.
- ☐ zəhərli tullantıların miqdarının artması
- ☐ bioloji dövrənin məhdudlaşdırılması
- ☒ yeni ekosistemlərin yaranması
- ☐ ekosistemlərə yeni növlərin daxil edilməsi

82 İnsan onu əhatə edən ətraf mühitə hansı növ təsirləri göstərə bilər? (Çəki: 1)

- ☐ dalğalı, mexaniki, optik
- ☐ optik, fiziki, şüalanma
- ☐ mexaniki, istilik akustik
- ☒ fiziki, kimyəvi, bioloji
- ☐ ionlaşma, səs-küy, istilik

83 İnsanın öz iqtisadi, hərbi, mədəni maraqlarını təmin etmək məqsədilə onu əhatə edən xarici mühitə təsirlərinə nə deyilir. (Çəki: 1)

- ☐ zəif təsirlər
- ☐ fiziki təsirlər
- ☐ bioloji təsirlər
- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ qüvvətli təsirlər

84 Uzun illər biosferdə baş verən təkamül prosesləri nəticəsində hansı sistemlər formalaşmışlar? (Çəki: 1)

- ☐ canlı orqanizmlər formalaşmışdır.
- ☐ biotoplar formalaşmışdır
- ☐ biosenozlar formalaşmışdır
- ☒ ekosistemlər formalaşmışdır
- ☐ ətraf mühit formalaşmışdır

85 Əmək fəaliyyəti prosesində işçilərin həyat təhlükəsizliyini və sağlamlığını təmin edən sistemə neçə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ məişətin təhlükəsizliyi
- ☐ insanların təhlükəsizliyi
- ☐ texnikanın təhlükəsizliyi
- ☒ əməyin təhlükəsizliyi
- ☐ sağlamlığın təhlükəsizliyi

86 Təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə, təbii mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən dövlət və cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuş sistemə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ hidrosferin mühafizəsi
- ☐ atmosferin mühafizəsi
- ☐ okeanların mühafizəsi
- ☒ ətraf təbii mühitin mühafizəsi
- ☐ kosmik fəzanın mühafizəsi

87 Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsi neçə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ sinekal mühit adlanır
- ☒ ətraf təbii mühit adlanır
- ☐ antropogen mühit adlanır
- ☐ sərbəst mühit adlanır
- ☐ azad mühit adlanır

88 Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını tələb edən sahə ümumi ekologiya hansı bölməsidir? (Çəki: 1)

- ☐ toplum ekologiyası
- ☐ insan ekologiyası
- ☐ ümumi ekologiya
- ☒ tətbiqi ekologiya
- ☐ mühəndis ekologiyası

89 İnsanın onu əhatə edən mühitlə qarşılıqlı münasibətlərinin tənzimlənməsinə, eyni zamanda dövlətlərarası əməkdaşlığın yaradılmasına yönəldilmiş elm sahəsi neçə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ toplum ekologiyası
- ☐ ümumi ekologiya
- ☐ tətbiqi ekologiya
- ☒ qlobal ekologiya
- ☐ nəzəri ekologiya

90 Ekologiya tədqiqat obyekti hansı canlı ekosistemlərdir? (Çəki: 1)

- ☐ biotik, biosenoz faktorial
- ☐ antekologiya, faktorial, demoqrafiya
- ☐ biotop, biotik, biosenoz
- ☒ populyasiya, biosenoz, biosfer

☐ faktorial, biotop, biosenoz

91 Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni ekologiyanın hansı bölməsi öyrənir? (Çəki: 1)

- ☐ nəzəri ekologiya
☐ tətbiqi ekologiya
☐ qlobal ekologiya
☒ biogeosenogiya
☐ toplum ekologiyası

92 Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında ali dərəcəli elm neçə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ toplum ekologiyası
☐ tətbiqi ekologiya
☐ mühəndis ekologiyası
☒ qlobal ekologiya
☐ nəzəri ekologiya

93 Ümumi ekologiyanın bir bölməsi olan hansı elm sahəsi əhalinin tərkibini, sayını, onun tərkibindəki dəyişiklikləri öyrənir? (Çəki: 1)

- ☐ sinekologiya
☐ antekologiya
☐ populyasiya
☒ demoqrafiya
☐ ekosistemlər

94 Ümumi ekologiyanın bir bölməsi olan hansı elm sahəsi eyni növə mənsub orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələrini öyrənir? (Çəki: 1)

- ☐ yerin ekologiyası
☐ biotopun ekologiyası
☐ biosenozun ekologiyası
☒ populyasiyanın ekologiyası
☐ ekosistemin ekologiyası

95 Ümumi ekologiyanın bir bölməsi olan hansı elm sahəsi ayrı – ayrı orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələri öyrənir? (Çəki: 1)

- ☐ biosenozlar
☐ biosenozlar
☐ demoqrafiya
☒ antekologiya
☐ biotoplar

96 Müxtəlif faktorları və onların orqanizmlərə təsir qanunauyğunluqlarını ümumi ekologiyaya daxil olan hansı elmi öyrənir? (Çəki: 1)

- ☐ təbiət ekologiya elmi
☐ fiziki ekologiya elmi
☐ tətbiqi ekologiya elmi
☒ faktorial ekologiya elmi
☐ autekologiya elmi

97 Ümumi ekologiya bir – biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olan neçə bölmələrə ayrılır? (Çəki: 1)

- ☐ ekosister, biosenoz, biotop, faktorial, fiziki ekologiyalar

- ☐ demoqrafiya, biosenoz, ekosistem, qlobal, xüsusi ekologiyalar.
- ☐ faktorial, qlobal, tətbiqi, xüsusi, fiziki ekologiyalar
- ☒ faktorial, populyasiyalar ekologiyası, autekologiya, qlobal ekologiyalar
- ☐ populyasiya, qlobal, fiziki, kimyəvi, demoqrafiya ekologiyası

98 Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini ekologiya hansı bölməsi tədqiq edir? (Çəki: 1)

- ☐ genetik bölməsi
- ☐ sosial bölməsi
- ☐ tətbiqi bölməsi
- ☒ xüsusi bölməsi
- ☐ kimyəvi bölməsi

99 Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri hansı ekologiya tədqiq edir? (Çəki: 1)

- ☐ kosmik ekologiya
- ☐ genetik ekologiya
- ☐ insan ekologiyası
- ☒ ümumi ekologiya
- ☐ fiziki ekologiya

100 Kanserojen maddələrdən hansı maddə ətraf mühiti daha çox çirkləndirir və canlıların həyat tərzində böyük dəyişikliklər yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ karbohidrogenlər
- ☐ üzvi maddələr
- ☐ turşular
- ☒ benzopren maddəsi
- ☐ pestisidlər

101 Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ ətraf mühitin şəffaflaşması
- ☐ ətraf mühitin sağlamlaşması
- ☐ ətraf mühitin təmizlənməsi
- ☒ ətraf mühitin çirklənməsi
- ☐ ətraf mühitin pozulması

102 Ətraf mühiti çirkləndirən maddələr hansı aqrekat halında olurlar? (Çəki: 1)

- ☐ buz, qaz, maye, suspenziya halında
- ☐ maye, buxar, toz, bərk halında
- ☐ buxar, buz, qaz, toz halında
- ☒ bərk, maye, qaz, toz halında
- ☐ bərk, kristal, amorf, toz halında

103 Ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlər necə qruplaşdırılır? (Çəki: 1)

- ☐ bütöv və tam
- ☐ bilavasitə və ayrılıqda
- ☐ tam və birbaşa
- ☒ birbaşa və dolayısı
- ☐ birbaşa və ayrı – ayrı

104 Ekologiya hansı bölməyə bölünür? (Çəki: 1)

- ☐ canlı və cansız bölmələri
- ☐ fiziki və kimyəvi bölmələri

- ☐ sadə və mürəkkəb bölmələr
- ☒ ümumi və xüsusi bölmələri
- ☐ üzvi və qeyri – üzvi bölmələri

105 Hansı elm ətraf mühitin tarazlığını və bu tarazlığın pozulmasına təsir edən təbii, antropogen və fiziki prosesləri öyrənir?

- ☐ fəlsəfə
- ☐ politologiya
- ☐ sosiologiya
- ☒ Ekologiya
- ☐ tarix

106 Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- ☐ maqmanın səthə çıxması
- ☐ kömürün oksidləşməsi
- ☐ karbonlu birləşmələr
- ☐ ammoniyakdan oksigenin ayrılması
- ☒ su buxarının parçalanması

107 Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- ☐ edifikatlar
- ☐ avtotroflar
- ☒ eobiontlar
- ☐ redusentlər
- ☐ saprofitlər

108 Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarını tənzimləyən mənbə hansıdır?

- ☐ qurudakı vulkanlar
- ☒ dünya okeanı
- ☐ bataqlıqlar
- ☐ arktik buzlaqlar
- ☐ tropik meşələr

109 Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- ☐ hidrogen
- ☐ oksigen
- ☒ karbon
- ☐ azot
- ☐ helium

110 Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?

- ☐ karbon 2-oksidi
- ☐ dəm qazı
- ☐ karbon 4-oksidi
- ☐ hidrokarbonat
- ☒ metan qazı

111 Aşağıdakılardan hansının biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması 2.000.000 il müddətində baş verir?

- ☐ natrium
- ☐ azot
- ☒ su

- ☐ karbon
- ☐ oksigen

112 Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?

- ☐ karbon
- ☒ oksigen
- ☐ azot
- ☐ kalsium
- ☐ hidrogen

113 Hidrogen və oksigenlə birləşərək bitkilər tərəfindən daha yaxşı mənimsənilən atmosfer qazı hansıdır ?

- ☐ kükürd
- ☐ karbon
- ☐ oksigen
- ☒ azot
- ☐ helium

114 Təbii və antropogen çirkləndiricilər hansı çirkləndiricilərə aiddir?

- ☐ hidrosfer
- ☒ atmosfer
- ☐ biosfer
- ☐ ionsfer
- ☐ litosfer

115 Atmosfer havasının 20, 95% - ni nə təşkil edir?

- ☐ dəmir
- ☐ azot
- ☒ oksigen
- ☐ karbon
- ☐ metan

116 Atmosfer havasının 78-80% - ni nə təşkil edir?

- ☐ oksigen
- ☒ azot
- ☐ dəmir
- ☐ metan
- ☐ karbon

117 Atmosferdə əsasən necə smeq hadisəsi müşahidə olunur? (Çəki: 1)

- ☒ adı və fotokimyəvi smeq
- ☐ mürəkkəb və sad smeq
- ☐ xlorlu və karbonlu smeq
- ☐ adı və mürəkkəb smeq
- ☐ buxarlı və karbonlu smeq

118 Bütün sənaye şəhərlərində havanın çox çirklənməsi nəticəsində hansı hadisə baş verir? (Çəki: 1)

- ☐ buxarlanma hadisəsi
- ☐ yangın hadisəsi
- ☐ buzlaşma hadisəsi
- ☐ işıqlanma hadisəsi
- ☒ smeq hadisəsi

119 Hansı müəssisələr atmosferi aeroxolla çirkləndirən əsas mənbələr hesab olunur? (Çəki: 1)

- ☐ yeyinti müəssisələri
- ☐ neft emalı müəssisələri
- ☐ kimya müəssisələri
- ☒ metallurgiya müəssisələri
- ☐ elektrik enerjisi istehsal edən müəssisələr

120 Hansı növ smog qatı qeyri – şəffaf tüstü şəklində olur? (Çəki: 1)

- ☒ adi smog
- ☐ turşulu smog
- ☐ fotokimyəvi smog
- ☐ qələvi smog
- ☐ mexaniki smog

121 Avtomobil nəqliyyatı tərəfindən atmosferin çirklənməsinin qarşısını almaqla hansı növ smoqni əmələ gəlməsinin qarşısı alınır? (Çəki: 1)

- ☒ fotokimyəvi smog
- ☐ qələvi smog
- ☐ adi smog
- ☐ texnogen smog
- ☐ turşulu smog

122 Fotokimyəvi smogu avtomobilin tullantısı olan işlənmiş qazların tərkibindəki hansı qazlar günəş şüalarının təsirindən yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ SiO və PbO
- ☐ NO₂ və CO₂
- ☒ N₂O və CO
- ☐ Fe₂O və Fe₂O₃
- ☐ CaO və AgO

123 Atmosferdə asılı halda olan hansı ölçülü bərk hissəciklər, orqanizmə daxil olaraq ağ ciyər qovucuqlarında toplanır, selikli qişanı dağıdır? (Çəki: 1)

- ☐ 10 mkm
- ☒ 5 mkm
- ☐ 15 mkm
- ☐ 4 mkm
- ☐ 8 mkm

124 AES – in tullantı qazlarının tərkibində hansı yüklü hissəciklər olur. (Çəki: 1)

- ☐ üzvi maddələr
- ☐ karbohidrogenlər
- ☐ bərk cisimlər
- ☐ metallar
- ☒ nukliqlər

125 Avtomobil nəqliyyatının işlənmiş tullantı qazlarının tərkibindəki hansı oksid canlı aləmi üçün böyük təhlükə yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ dəmir oksidi
- ☐ azot oksidlər
- ☐ kükürd oksidi
- ☐ kalsium oksidi
- ☒ qurğuşun oksidi

126 İES və qazanxanalarda işlədilən hansı yanacaq nisbətən ekoloji təmiz hesab edilir? (Çəki: 1)

- ☐ torf yanacağı
- ☒ qaz yanacağı
- ☐ üzvi yanacaq
- ☐ qeyri – üzvi yanacaq
- ☐ odun yanacağı

127 Atmosferə atılan çirkləndirici maddələrin 90% hansı aqrekat halında olan çirkləndiricilərdir? (Çəki: 1)

- ☐ buxar şəklində
- ☐ bərk şəkildə
- ☐ toz şəkilində
- ☒ qaz şəklində
- ☐ maye şəkilində

128 Bütün antropogen çirkləndiricilər hansı aqrekat halında olur? (Çəki: 1)

- ☐ qaz, kövrək, qatran
- ☐ elastik, qaz, kövrək
- ☐ maye, qatran, özlü
- ☒ bərk, maye qaz
- ☐ maye, buxar, qatran

129 Havada qazların, bərk və maye halında olan müxtəlif maddələrin, həmçinin radioaktiv maddələrin canlı orqanizmlərin həyat şəraitinə mənfi təsir edə biləcək miqdarda olmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ suyun çirklənməsi deyilir
- ☐ suyun çirklənməsi deyilir
- ☐ litosfer çirklənməsi deyilir
- ☒ atmosfer çirklənməsi deyilir
- ☐ ozon qatının çirklənməsi deyilir

130 Adi smoqun tərkibi hansı çirkləndirici qarışıqlardan ibarətdir? (Çəki: 1)

- ☐ Al_2O_3 , FeO , SiO , CdO , HgO
- ☐ H_2O , CO , CO_2 , N_2O_5 , AgO
- ☐ CO , CO_2 , $NaOH$, H_2O , C_nH_m
- ☒ SO_2 , NO_2 , CO_x , C_nH_m
- ☐ PbO , Fe_2O_3 , HgO , AuO , H_2O

131 Polad istehsalı zamanı atmosferə hansı çirkləndirici maddələr tullanır? (Çəki: 1)

- ☐ yod buxarı, flor birləşmələri, su buxarı
- ☐ sinz oksidləri, dəmir oksidləri, karbon qazı
- ☐ xlor birləşmələri, dəmir oksidləri, su buxarı
- ☒ kükürd oksidləri, karbon oksidləri, bərk hissəciklər
- ☐ natrium oksidləri, xlor, yod buxarı

132 AES – in atmosferi çirkləndirən tullantıları hansılardır. (Çəki: 1)

- ☐ gümüş ionlar, dəniz ionları, su buxarı
- ☐ su buxarı, helinionları, aerosollar
- ☐ duzlar, hepatit, su buxarı
- ☒ radioaktiv yod, radioaktiv təsirsiz qazlar, aerosollar
- ☐ zing ionları, kalsium, tozlar

133 İES və qazanxanalarda maye yanacaq yandırılan zaman atmosferə hansı çirkləndiricilər atılır? (Çəki: 1)

- ☐ dəmir və aliminum oksidləri
- ☐ kalsium və xlor oksidləri
- ☐ natrium və fosfor oksidləri
- ☐ karbon və xlor oksidləri
- ☒ kükürd və azot oksidləri

134 İES, və qazanxanalarda bərk yanacaq yandırılan zaman atmosferə hansı çirkləndiricilər atılır? (Çəki: 1)

- ☐ Ca(OH)_2 , Ag_2O_3 , NaCl , Fe_2O_3 , SO_3 , NO
- ☐ NH_3 , He , HNO_3 , Ca(OH)_2 , NaOH , CO
- ☐ CO , CO_2 , NO_2 , Fe_2O_3 , NaOH , AgO
- ☒ NO_2 , SO_2 , SO_3 , Su buxarı, his qurum, toz
- ☐ NaOH , Ca_2CO_3 , H_2SO_4 , HPO_3 , Ca(OH)_2

135 Atmosfer çirkləndiricilərindən texnogen mənşəli hansı çirkləndirici olduqca təhlükəlidir? (Çəki: 1)

- ☐ kül çirkləndiricilər
- ☐ qeyri – üzvi çirkləndiricilər
- ☐ üzvi çirkləndiricilər
- ☒ radioaktiv çirkləndiricilər
- ☐ aerosol çirkləndiricilər

136 Atmosferi çirkləndirən maddələrdən üstünlük təşkil edənlər hansılardır? (Çəki: 1)

- ☐ NO , Ci , C_xH_x , CO_2 , He , Ar , O_3
- ☐ NH_3 , He , HNO_3 , Mg(OH)_2 , NaOH
- ☐ H_2 , CO , CO_2 , NO , N_2O , Ci , Ar və s.
- ☒ SO_2 , SO_3 , CO , CO_2 , N_xO_y
- ☐ Ag_2O_3 , NaCl , Fe_2O_3 , SO_3 , NO

137 Sabit şəkildə atmosfer havasının tərkib hissəsini əsasən hansı qazlar təşkil edir? (Çəki: 1)

- ☐ NO , Ci , C_xH_x , CO_2 , He , Ar , O_3 və s.
- ☐ O_3 , SO_3 , H_2 , CO , NO_x , CO_2 və s.
- ☐ Fe , Al , Zn , Hg , CO_2 , CO , NO_2 və s.
- ☒ N_2 , O_2 , CO_2 , NO_2 , Cr , He , Ar və s.
- ☐ H_2 , CO , CO_2 , NO , N_2O , Ci , və s.

138 Temperaturun dəyişməsinə görə atmosfer neçə təbəqəyə bölünür? (Çəki: 1)

- ☐ ozonosfer, hidrosfer, aerosfer, biosfer, termosfer
- ☐ troposfer, ekzosfer, ionosfer, noosfer, biosfer.
- ☐ stratosfer, ozonosfer, ekzosfer, biosfer, noosfer
- ☒ trorosfer, strotosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer
- ☐ noosfer, biosfer, mezosfer, troposfer, ionosfer

139 Hansı smoqa bəzən London tipli smoq deyirlər? (Çəki: 1)

- ☐ fiziki smoq
- ☐ fotokimyəvi smoqa
- ☐ turşulu smoqa
- ☒ adi smoqa
- ☐ qələvi smoqa

140 Yer səthindən 3000 km hündürlükdən yuxarı fəza necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ noosfer adlanır
- ☐ litosfer adlanır
- ☐ atmosfer adlanır

- ☒ kosmik fəza adlanır
☐ hidrosfer adlanır

141 Atmosfer çirkləndiriciləri necə cür olur? (Çəki: 1)

- ☐ aktiv və passiv çirkləndiricilər.
☐ isti və soyuq çirkləndiricilər
☐ süni və təbii çirkləndiricilər
☒ təbii və antropogen çirkləndiricilər
☐ mülayim və soyuq çirkləndiricilər

142 Atmosferin hansı qatında kosmik və antropogen tozlar, su buxarı, azot, oksigen, təsirsiz qazların böyük hissəsi cəmləşmişdir? (Çəki: 1)

- ☐ strotosfer qatında
☐ mezosfer qatında
☐ stratosfer qatında
☒ troposfer qatında
☐ ekzosfer qatında

143 Atmosferin hansı qatı su buxarının olmaması ilə xarakterizə olunur? (Çəki: 1)

- ☐ ekzosfer qatı
☐ kosmik fəza qatı
☐ troposfer qatı
☒ stratosfer qatı
☐ mezosfer qatı

144 Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ duzlu çirklənmə adlanır
☐ turşulu çirklənmə adlanır
☐ qələvili çirklənmə adlanır
☒ aerosol çirklənmə adlanır
☐ buxarlı çirklənmə adlanır

145 Oksigen atmosfer havasının necə faizini təşkil edir? (Çəki: 1)

- ☐ 23,5% - ni
☐ 17,3% - ni
☐ 18,9% - ni
☒ 20,95% - ni
☐ 70,05% - ni

146 Azot atmosfer havasının neçə faizini təşkil edir? (Çəki: 1)

- ☒ 78-80% - ni
☐ 75-77% - ni
☐ 58-60% - ni
☐ 70-72% - ni
☐ 70-72% - ni

147 Bütün atmosfer kütləsinin 90% onun yerin səthinə yaxın hansı km-lik qatında cəmləşmişdir? (Çəki: 1)

- ☐ 11 km – ilk qatında
☐ 7 km – ilk qatında
☐ 3 km – ilk qatında
☒ 5 km – ilk qatında
☐ 10 km – ilk qatında

148 Aerosol çirklənmə nəyi öyrənir?

- ☐ Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir
- ☐ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- ☐ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- ☒ Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsini öyrənir
- ☐ Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir

149 Atmosferdə hansı qazların çoxalması parnik effekti nin yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ Pb_2O_5 , CaO, NO_2 , O_3
- ☒ CO_2 , CH_4 , N-OKSİDLƏRİ
- ☐ CO, CO_2 , NO, N_2O ,
- ☐ SO_2 , SO_3 , CO
- ☐ O_2 , N_2O_3 , NO

150 Stratosfer ozonunun azalmasına atmosferdə ildən – ilə artan hansı maddələrin oksidləri təsir göstərir? (Çəki: 1)

- ☐ Ga, Se, Ag,
- ☐ Au, Ag, Hg, - oksidləri
- ☒ N, S, C, - oksidləri
- ☐ Al, Fe, Hg – oksidləri
- ☐ Ca, Na, K – oksidləri

151 Ozon qatının azalmasına hansı maddələr daha çox təsir göstərirlər? (Çəki: 1)

- ☐ ammoniyak və karbon birləşmələri
- ☒ xlor - flüor üzvi birləşmələri və ODM
- ☐ Na birləşmələri və neft məhsulları]
- ☐ Ca birləşmələri və ODM
- ☐ Fe birləşmələri və üzvi sintez maddələri

152 Neçənci ildə Toronto (Kanada) şəhərində Beynəlxalq Konfransda dünya energetikası qarşısında atmosferə atılan hansı tullantı qazın miqdarının 20% azaldılması məsələni qoyulmuşdur? (Çəki: 1)

- ☐ 1950-ci ildə SO_2 -nin
- ☒ 1985-ci ildə CO_2 –nin
- ☐ 1970-cı ildə NO_2 -nin
- ☐ 1960 – ci ildə NO – nın
- ☐ 1990 –ci ildə SO_3 -un

153 Neçənci ildə Azərbaycan ozondağıcı maddələrin istifadəsindən mərhələlər üzrə çıxarılmasına dair Vyana konvensiyasını, Monreal protokolunu ratifikasiya etdi. (Çəki: 1)

- ☐ 1999 – cu ildə
- ☐ 1993 – cü ildə
- ☒ 1996 – ci ildə
- ☐ 1995 -ci ildə
- ☐ 1998 – ci ildə

154 Neçənci ildə harada ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalının dayandırılması haqqında protokol imzalandı? (Çəki: 1)

- ☐ 1999 – cu ildə Vyana
- ☐ 2000 – ci ildə Stokholmda

- ☐ 2005 – ci ildə Parisdə
- ☒ 1997 – ci ildə Monrealda
- ☐ 2002 – ci ildə Londonda

155 Neçənci ildə və harada 56 ölkənin hökumətləri ozon dağıdan xlor - flüor üzvi birləşmələrin və digər ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında protokol imzaladılar? (Çəki: 1)

- ☐ 2000 - ci ildə Berlində
- ☒ 1987 – ci ildə Monrealda
- ☐ 1900 - cu ildə, Londonda
- ☐ 1950 – ci ildə, Parisdə
- ☐ 1995 – ci ildə Moskvada

156 Ozonun ən sıx qatı yer səthindən hansı hündürlükdədir? (Çəki: 1)

- ☐ 18÷26 km
- ☐ 19÷23 km
- ☒ 20÷25 km
- ☐ 15÷18 km
- ☐ 13÷17 km

157 Hansı təbəqə günəşin ultrabənövşəyi radiasiyasının böyük bir qismini udaraq, yer kürəsində canlı orqanizmləri radiasiyanın məhvedici təsirindən qoruyur? (Çəki: 1)

- ☐ bulud təbəqəsi
- ☒ ozon təbəqəsi
- ☐ troposfer təbəqəsi
- ☐ mezosfer təbəqəsi
- ☐ kosmik təbəqə

158 Atmosferin qlobal çirklənməsinin başlıca nəticəsindən biri hansı hadisənin baş verməsidir. (Çəki: 1)

- ☐ suların qalxmasının
- ☒ istixana effektinin
- ☐ smog hadisəsinin
- ☐ səhrələşmə hadisəsinin
- ☐ turş yağışların

159 fotokimyəvi smog

- ☐ qələvi smog
- ☒ adi smog
- ☐ tosgen smogu
- ☐ turşulu smog

160 Sənaye şəhərlərində yer səthindən 300-400 m hündürlükdə temperatur inversiyasının yaranması nəticəsində hansı növ smog yaranır? (Çəki: 1)

- ☐ fotokimyəvi smog
- ☐ London smogu
- ☐ tosgen smogu
- ☒ adi smog
- ☐ Los – Anceles smogu

161 Atmosferi çirkləndirən aerosollar içərisində hansı birləşmə xüsusi yer tutur? (Çəki: 1)

- ☐ kükürlü birləşmə
- ☒ qurğuşunlu birləşmə
- ☐ azotlu birləşmə

- ☐ karbonlu birləşmə
- ☐ natriumlu birləşmə

162 Tust yağışların qarşısını almaq üçün ilk növbədə atmosfərə atılan hansı qazların miqdarını azaltmaq lazımdır? (Çəki: 1)

- ☐ qurğuşun və qələvi oksidlərin
- ☐ dəmir və qalay oksidlərinin
- ☒ kükürd və azot oksidlərinin
- ☐ natrium və kalsium oksidlərinin
- ☐ qızıl və gümüş oksidlərinin

163 Turş yağışlar metal konstruksiyalara təsir edərək onlarda hansı prosesləri yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ ovulma prosesini
- ☒ korroziya proseslərini
- ☐ paslanma prosesini
- ☐ oksidləşmə prosesini
- ☐ çatlama prosesini

164 Hansı hadisənin ən zərərli nəticələrindən biri memarlıq binalarının və incəsənət əsərlərinin korlanması, görkəmini itirməsidir? (Çəki: 1)

- ☒ turş yağışların
- ☐ duz yağışların
- ☐ qum yağışların
- ☐ qələvi yağışların
- ☐ qurbağa yağışların

165 Hansı yağışlar torpağın fiziki – kimyəvi xassələrini dəyişir, bitki aləmini deqradasiyaya uğradır? (Çəki: 1)

- ☐ tropik yağışlar
- ☐ duzlu yağışlar
- ☒ turş yağışlar
- ☐ təbii yağışlar
- ☐ qələvi yağışlar

166 Atmosferdə turş yağışları tullantı qazların tərkibində olan hansı oksid yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ NO₂
- ☐ NO
- ☐ Pb₂O₅
- ☒ SO₂
- ☐ CaO

167 Atmosferin kükürd və azot turşuları ilə çirklənərək yağıntı halında düşməsi hadisəsinə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ sulu yağışlar
- ☒ turş yağışlar
- ☐ qələvi yağışlar
- ☐ qum yağışları
- ☐ duz yağışları

168 İnsanlar tərəfindən üzvi (qaz, neft, kömür) yanacaqdan geniş istifadə edilməsi atmosferdə hansı oksidin konsentrasiyasının artmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ NO – oksidinin

- ☐ SO₃– oksidinin
- ☒ CO₂– oksidinin
- ☐ Pb₂O₃– oksidinin
- ☐ Al₂O₃– oksidinin

169 Atmosferdə əsasən hansı qazın çoxalması istixana effektinin yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ SO₂
- ☒ CO₂
- ☐ NO
- ☐ NO₂
- ☐ CaO

170 Ozon ilk dəfə kim tərəfindən kəşf edilmişdir? (Çəki: 1)

- ☐ Landau tərəfindən
- ☒ Marum tərəfindən
- ☐ Darwin tərəfindən
- ☐ Lomonosov tərəfindən
- ☐ Faradey tərəfindən

171 Sənaye müəssisələri ilə yaşayış məntəqələri arasındakı məsafə necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ istirahət zonası
- ☒ sanitar - mühafizə zonası
- ☐ qoruyucu zona
- ☐ istismar zonası
- ☐ yaşıllıqlar zonası

172 Fiziki üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün hansı qurğulardan istifadə olunur? (Çəki: 1)

- ☐ elektrik qurğularından
- ☒ toztutucu qurğulardan
- ☐ mexaniki qurğulardan
- ☐ optik qurğulardan
- ☐ qaztəmizləyici qurğulardan

173 Quru və yaş mexaniki toztutucularda qazın tutulması, filtdə qazın təmizlənməsi, elektrik filtrlərində qazın təmizlənməsi hansı təmizləmə metodlarıdır? (Çəki: 1)

- ☐ maqnit üsulunun
- ☒ fiziki üsulun
- ☐ mexaniki üsulun
- ☐ optik üsulun
- ☐ kimyəvi üsulun

174 Hansı üsulla tullantı qazları təmizlədikdə heç bir kimyəvi reaksiya getmir, hissəciklər müxtəlif yollarla tutulur. (Çəki: 1)

- ☐ mexaniki üsulda
- ☒ fiziki üsulda
- ☐ kimyəvi üsulda
- ☐ optik üsulda
- ☐ qarışdırma üsulunda

175 Tullantı qazları zərərli maddələrdən təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ mexaniki və optik üsullardan
- ☒ fiziki və kimyəvi üsullardan

- ☐ ionlaşdırma və radioaktiv üsullardan
- ☐ şüalandırma və dondurma üsullarında
- ☐ istilik və soyutma üsullarından

176 Müəssisənin zərərlik dərəcəsindən asılı olaraq sanitar – mühafizə zonasının eni nə qədər müəyyən edilir? (Çəki: 1)

- ☐ 500 m – dən 50 m - ə qədər
- ☐ 1000 m – dən 30 m- ə qədər
- ☐ 1500 m – dən 100 m - ə qədər
- ☐ 1200 m – dən 500 m - ə qədər
- ☒ 2000 m-dən 50 m - ə qədər

177 İES – in tullantı qazlarını atmosferin üst qatlarına səpələmək üçün hansı borulardan istifadə olunur? (Çəki: 1)

- ☐ kiçik tüstü borularından
- ☐ quraşdırılmış kərpic borulardan
- ☒ uca tüstü borularından
- ☐ uca dəmir borulardan
- ☐ qısa dolaq borulardan

178 Katalitik təmizləmə üsulunda katalizator olaraq hansı metallardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ mis və nikeldən
- ☒ palladium və vanadiumdan
- ☐ nikel və misdən
- ☐ cıvə və misdən
- ☐ dəmir və qalaydan

179 Tullantı qazları adsorbsiya üsulu ilə təmizlədikdə adsorbent olaraq hansı maddələrdən istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☒ aktivləşdirilmiş kömür, seolit, selikozeldən
- ☐ dəmirdən, qumdan, gildən
- ☐ misdən, az bestdən, qumdan
- ☐ pambıqdan, kömürdən, kərpicdən
- ☐ gildən, seoliddən, alunitdən

180 Tullantı qazları təmizləmək üçün hansı kimyəvi üsullardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ buxarlandırma, fiziki, mexaniki təmizləmə
- ☐ bioloji, fiziki, bioloji təmizləmə
- ☐ texniki, fiziki, bioloji təmizləmə
- ☐ yandırma, buxarlandırma mexanik təmizləmə
- ☒ absorbsiya, adsorbsiya, katalitik təmizləmə

181 Tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda o hansı üsulla təmizlənir? (Çəki: 1)

- ☐ piroliz metodu ilə
- ☐ mexaniki üsulla
- ☒ kimyəvi üsulla
- ☐ fiziki üsulla
- ☐ texniki üsulla

182 Tullantı qazların tərkibində böyük həcmdə olan toz və yağ dumanlarını təmizləmək üçün hansı filtrlərdən istifadə olunur? (Çəki: 1)

- ☐ toz filtrlərindən
- ☒ elektrik filtrlərindən
- ☐ optik filtrlərdən
- ☐ mexaniki filtrlərdən
- ☐ yaş filtrlərdən

183 Tullantı qazların fiziki üsulla təmizlənməsində filtrdə qazın tutulması toztutucularında hansı halda olan tozlar tutulur? (Çəki: 1)

- ☐ həll olmuş şəkildə olan
- ☒ dispers halda olan
- ☐ oksid halında olan
- ☐ buxar halında olan
- ☐ aerosol halında olan

184 Skrubberli yaş toztutucularında ölçüləri 2 mkm – dən böyük olmayan hissəciklərin necə faizi tutulur? (Çəki: 1)

- ☐ 0.9
- ☒ 0.99
- ☐ 0.5
- ☐ 0.75
- ☐ 0.8

185 Yaş toztutucularda qazların təmizlənməsi hansı maye vasitəsilə həyata keçirilir? (Çəki: 1)

- ☐ spirt vasitəsilə
- ☒ su vasitəsilə
- ☐ qələvi vasitəsilə
- ☐ maye azot vasitəsilə
- ☐ turşu vasitəsilə

186 Ölçüləri 25-30 mkm olan hissəciklərin quru toztutucularda çökməsi neçə faiz olur? (Çəki: 1)

- ☐ 50-55%
- ☒ 65-80%
- ☐ 70-75%
- ☐ 55-65%
- ☐ 60-70%

187 Tullantı qazların ilkin təmizləmə prosesi hansı toztutucularında aparılır? (Çəki: 1)

- ☐ mexaniki toztutucularda
- ☐ yaş toztutucularda
- ☐ qazyuyucu toztutucularda
- ☒ quru mexaniki toztutucularda
- ☐ tozsoran tutucularda

188 Quru mexaniki toztutucularda tozların çökməsi hansı prinsiplərə əsaslanan toztutucularda təmizlənir? (Çəki: 1)

- ☐ rəqsetmə, fırlanma
- ☒ mərkəzdənqaçma, ətalət
- ☐ fırlanma, irəliləmə
- ☐ mərkəzdənqaçma, irəliləmə
- ☐ ağırlıq, yerdəyişmə

189 Ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizləmək üçün hansı toztutuculardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ maqnit və elektrik quru toztutucularından
- ☐ skruerli və mexaniki quru toztutucularından
- ☒ siklonlu və tozçökdürücü quru toztutucularından
- ☐ filtrli və sifonlu quru toztutuculardan
- ☐ elektrik və optik quru toztutucularından

190 Aerosol şəklində olan tullantı qazlarını təmizlənəcək üçün hansı toztutucularından istifadə olunur? (Çəki: 1)

- ☐ filtrli toztutucularından
- ☒ quru toztutucularından
- ☐ yaş toztutuculardan
- ☐ mexaniki toztutucularından
- ☐ elektrik toztutucularından

191 Hava hövzəsini antropogen təsirlərdən yaranan zəhərli maddələrdən mühafizə etmək məqsədilə aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsi vacib sayılır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ sanitar – mühafizə zonalarının yaradılması
- ☒ istehsal müəssisələrinin şəhər daxilində yerləşdirilməsi
- ☐ texnoloji proseslərin ekologiyalaşdırılması
- ☐ tullantı qazların təmizlənməsi
- ☐ tullantı qazların atmosfərə səpələnməsi

192 Antropogen təsirlər nəyə deyilir?

- ☐ ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərə
- ☐ müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərinə
- ☐ ayrı – ayrı orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələrini
- ☒ insanın öz iqtisadi, hərbi, mədəni maraqlarını təmin etmək məqsədilə onu əhatə edən xarici mühitə təsirlərinə
- ☐ orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemlərinə

193 Suyun şəffaflığının pozulması, onun dadının dəyişməsi, iy gəlməsi, rənglərin yaranması kimi xüsusiyyətlər necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ şorlaşma adlanır
- ☒ orqaleptik adlanır
- ☐ rənglənmə adlanır
- ☐ şəffaflaşma adlanır
- ☐ susuzlaşma adlanır

194 Suyun neft, neft məhsulları, pestisidlər sintetik maddələr, yuyucu tozlarla çirklənməsi hansı çirklənməyə aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ bioloji çirklənməyə
- ☐ radioaktiv çirklənməyə
- ☒ kimyəvi çirklənməyə
- ☐ termiki çirklənməyə
- ☐ mexaniki çirklənməyə

195 Suyun bakteriyalar, mikroblar, göbələklər və başqa mikroorqanizmlərlə çirklənməsi necə çirklənmə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ kimyəvi çirklənmə adlanır
- ☒ bioloji çirklənmə adlanır
- ☐ fiziki çirklənmə adlanır
- ☐ mexaniki çirklənmə adlanır
- ☐ istilik çirklənmə adlanır

196 Suyun radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi hansı növ çirklənmə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ optik çirklənmə adlanır
- ☒ fiziki çirklənmə adlanır
- ☐ kimyəvi çirklənmə adlanır
- ☐ mexaniki çirklənmə adlanır
- ☐ termiki çirklənmə adlanır

197 Su neçə cür çirklənməyə məruz qalır? (Çəki: 1)

- ☐ termiki, bioloji, fiziki
- ☐ mexaniki, optik radioaktiv
- ☒ fiziki, kimyəvi, bioloji
- ☐ radioaktiv, akustik, termiki
- ☐ radioaktiv, termiki, bioloji

198 Çayların qarşısının kəsilərək su tutarlarının tikilməsi ətraf təbii mühitə necə təsir göstərir (Çəki: 1)

- ☐ sudakı parazitlər çoxalır
- ☐ sudakı canlıların çoxalmasına səbəb olur
- ☐ sudakı yosunlar çoxalır
- ☒ sudakı canlılarda problemlər yaradır
- ☐ sudakı balıqlar çoxalır

199 Yeraltı sulardan geniş istifadə olunması nəticəsində geoloji – hidroloji şərtlərdən asılı olaraq yer səthində hansı hadisə müşahidə edilir. (Çəki: 1)

- ☐ yer səthinin düzlənməsi
- ☒ yer səthinin çökməsi
- ☐ yer səthinin qabarması
- ☐ yer səthinin yüksəlməsi
- ☐ yer səthinin hamarlaşması

200 Bütün böyük sənaye şəhərlərində yeraltı sulardan güclü istifadə olunması hansı ekoloji problemi yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ suyun səviyyəsi dəyişməz qalır
- ☐ suyun səviyyəsində dəyişiklik olmur
- ☒ suyun səviyyəsi aşağı düşür
- ☐ suyun səviyyəsi stabil qalır
- ☐ suyun səviyyəsi yüksəlir

201 Səth sularının nominal icazə verilmiş axınının azalması hadisəsinə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ göllərin sularının quruması
- ☒ səth sularının tükənməsi
- ☐ səth suların çoxalması
- ☐ dəniz sularının qalxması
- ☐ çayların suyunun quruması

202 Yeraltı suların müəyyən bir ərazidə azalması və səviyyəsinin aşağı düşməsinə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ okean sularının tükənməsi
- ☒ yeraltı suların tükənməsi
- ☐ səth sularının azalması
- ☐ çirkab suların azalması
- ☐ çay sularının tükənməsi

203 İnsanın hansı növ çirklənmiş sularla kontakt zamanı onun dərisinə parazitlərin daxil olması nəticəsində ağır xəstəliklər yarana bilər? (Çəki: 1)

- ☒ bakteroloji çirklənmiş
- ☐ mexaniki çirklənmə
- ☐ termiki çirklənmə
- ☐ kimyəvi çirklənmə
- ☐ fiziki çirklənmə

204 Hansı məhsullar okean və dənizləri çirkləndirir və balıqlar üçün təhlükə mənbəyinə çevrilir (Çəki: 1)

- ☐ qum və gil
- ☐ qələvi və turşular
- ☐ torpaq və çınqıl
- ☒ neft və neft məhsulları
- ☐ qatran və zülallar

205 Subtropik və tropik zonalarında dəniz və okeanların sahillərində yoluxucu infeksiyon xəstəliklərin yayılmasının səbəbi nədir? (Çəki: 1)

- ☐ flora və faunanın çoxalması
- ☒ dəniz və okean sularının çirklənməsi
- ☐ Çayların və bataqlıq sularının axıdılması
- ☐ göllərin və çayların suyunun qurudulması
- ☐ sahil boyunca yaşıllıqların salınması

206 Dəniz ekosistemlərinin çirklənməsi nəticəsində hansı ekoloji problemlər yaranır. Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ canlılarda kimyəvi toksikatlardan yığılır
- ☐ bioloji məhsuldarlıq aşağı düşür
- ☒ yeni qiymətli balıq növləri yaranır
- ☐ dəniz mühitində mutagenlər əmələ gəlir
- ☐ dəniz mühitində konseqlenlər əmələ gəlir

207 Dəniz ekosistemlərinin çirklənməsi nəticəsində yaranan ekoloji nəticələr aşağıdakı göstərilən proseslərdə özünü göstərir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ "qırmızı qalxmaların" yaranması
- ☒ balıqların sürətlə çoxalması
- ☐ ekosistemlərin dayanıqlılığının pozulması
- ☐ bioloji məhsuldarlıq aşağı düşməsi
- ☐ biotop kimyəvi toksikatlardan yığılması

208 Antropogen təsirlərdən su mühitinə düşmüş biogen maddələr şirinsudaki ekosistemlərə mənfi təsir göstərərək hansı hidrocanlıların çoxalması şərait yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ virusların
- ☒ fitoplantların
- ☐ göbələklərin
- ☐ bakteriyaların
- ☐ bionların

209 Kommunal – məişət və sənaye sularının, neft quyularının çirkab sularının, çirkab suların yığıldığı anbarlardakı çirkab suların sızmaları nəticəsində hansı su hövzələri çirklənir? (Çəki: 1)

- ☐ çay suları
- ☐ səth suları
- ☒ yeraltı sular

- ☐ yağış suları
- ☐ dəniz suları

210 Hansı şəhərlərdə səth suları ilə yanaşı yeraltı sular da çirklənməyə məruz qalır? (Çəki: 1)

- ☐ kəndlərdə
- ☐ qəsəbələrdə
- ☐ paytaxt şəhərlərində
- ☒ iri sənaye şəhərlərində
- ☐ rayonlarda

211 Su hövzələrinə daxil olmuş texnoloji isti sular suda hansı çirklənməni yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ kimyəvi çirklənməni
- ☒ istilik çirklənməsini
- ☐ mexaniki çirklənməni
- ☐ bioloji çirklənməni
- ☐ fiziki çirklənməni

212 Radioaktiv tullantıların basdırılması, radioaktiv çirkab suların su hövzələrinə atılması nəticəsində hansı növ çirklənmə baş verir? (Çəki: 1)

- ☐ mexaniki çirklənmə
- ☐ kimyəvi çirklənmə
- ☒ radioaktiv çirklənmə
- ☐ termiki çirklənmə
- ☐ bioloji çirklənmə

213 Suyu sulfatların, toksini, ağır metalların, nitratların, xəstəlik törədən bakteriyaların daxil olması nəticəsində onun tərkibinin dəyişməsinə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ suyun dadsızlaşması deyilir
- ☒ suyun çirklənməsi deyilir
- ☐ suyun rənglənməsi deyilir
- ☐ suyun duzlaşması deyilir
- ☐ suyun soyuması deyilir

214 Su mühitinə کنار maddələrin daxil olması nəticəsində onun fiziki xassələrinin və orqoleptik xüsusiyyətlərinin dəyişməsinə nə deyilir. (Çəki: 1)

- ☐ suyun duzlaşması deyilir
- ☒ suyun çirklənməsi deyilir
- ☐ suyun qızması deyilir
- ☐ Suyun saflaşması deyilir
- ☐ suyun rənglənməsi deyilir

215 Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrənini əhatə edir?

- ☐ maddələrin dövretmə sürəti
- ☐ trofik zəncir əlaqəsini
- ☐ böyük bioloji dövrəni
- ☒ böyük su dövrənini
- ☐ biogeokimyəvi dövrəni

216 V.İ.Vernadskinin « Sabitlik qanunu» və «Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa» müvafiq qələn təlimi hansıdır?

- ☐ bioloji dövrəni zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
- ☒ hər şey harasa yox olmalıdır

- ☐ canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
- ☐ biosenozlar sürətlə inkişaf etməlidir
- ☐ hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır

217 V.İ.Vernadskinin hansı qanunu «Daxili dinamiki tarazlıq qanunu» ilə sıx əlaqədardır?

- ☒ sabitlik qanunu
- ☐ təbii sistemlərin inkişaf qanunu
- ☐ geoloji kəmiyyətlər qanunu
- ☐ ümumi biosfer qanunu
- ☐ atomların biogen miqrasiyası qanunu

218 V.İ.Vernadskinin «canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti» fikri hansı qanununa aiddir?

- ☐ analoji ekologiya qanunu
- ☒ ümumi biosfer qanunu
- ☐ elementlərin yerdəyişməsi qanunu
- ☐ ətraf mühitin asılılıq qanunu
- ☐ ekosistemlərdə həyat qanunu

219 Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- ☐ canlı maddələrin yenidən bərpasının
- ☒ bioloji və geoloji proseslərin
- ☐ ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- ☐ bitkilərin fotosintez proseslərinin
- ☐ biosenozların qruplaşmasının

220 Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- ☐ abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- ☒ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- ☐ populyasiyaların məhv olması ilə
- ☐ bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- ☐ yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə

221 Ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- ☐ kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- ☒ təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu
- ☐ təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu
- ☐ okeanlarda böyük və kiçik su dövrələri qanunu
- ☐ ekosistemdə maddələrin bioloji dövrəni qanunu

222 Hansı obyektlərdə baş verən qəzalar zamanı ətraf mühitdə kiçik dəyişikliklər olur?

- ☐ Məişət obyektlərində
- ☒ Kimya obyektlərində
- ☐ Kommunal sahələrdə
- ☐ Kiçik müəssisələrdə
- ☐ Karxanalarda

223 Kimya obyektlərində hansı formada qəzalar baş verə bilər?

- ☐ orta ağır qəzalar
- ☒ ən böyük və ağır qəzalar
- ☐ ağır qəzalar
- ☐ ən böyük və orta ağır qəzalar
- ☐ yüngül qəzalar

224 Su eroziyası nədir?

- ☐ qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması
- ☐ tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirkli suları ləğv edilməsi
- ☒ torpağın münbit qatının yağış və qar suları ilə yuyulub aparılması
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması
- ☐ torpağı eroziyadan qorunması

225 Çirkab sular təmizləmək üçün 900-1000°C temperaturda yandırılması hansı üsulla aparılır?

- ☐ kimyəvi üsulla
- ☒ termiki üsulla
- ☐ fiziki – kimyəvi üsulla
- ☐ mexaniki üsulla
- ☐ fiziki üsulla

226 Termiki üsuldan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- ☒ tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirkli suları ləğv etmək üçün
- ☐ kül çirkəndiricilərinin təmizləmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- ☐ çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar etmək üçün

227 Mexaniki üsulla nə üçün aparılır?

- ☐ çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- ☒ çirkab suda həll olmayan müxtəlif ölçülü qarışıqları təmizləmək üçün
- ☐ kül çirkəndiricilərinin təmizləmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- ☐ çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar etmək üçün

228 Çirkab suların tərkibindəki çirkəndiriciləri reagentlərlə çökdürülməsi hansı üsulla aparılır?

- ☐ fiziki – kimyəvi üsul
- ☒ kimyəvi üsul
- ☐ kolloid üsul
- ☐ mexaniki üsul
- ☐ termiki üsul

229 Bioloji təmizləmə üsulundan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- ☐ kül çirkəndiricilərinin təmizləmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- ☐ çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar etmək üçün
- ☒ çirkab suların mikroorqanizmlər vasitəsilə təmizləmək üçün

230 900-1000°C temperatur təmizləmədə çirkab suların yandırılması hansı üsulla aparılır?

- ☐ flotasiya üsulla
- ☐ texniki üsulla
- ☒ termiki üsulla
- ☐ bioloji üsulla
- ☐ adsorbsiya üsulla

231 Fiziki – kimyəvi üsuldan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ kül çirkəndiricilərinin təmizləmək üçün

- ☒ çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar etmək üçün
- ☐ çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- ☐ çirkab suların ilkin təmizləmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün

232 Anaerob üsulla təmizləmədə çirkab suları hansı rezervuarlarda qıvcırdırlar? (Çəki: 1)

- ☒ hermetik rezervuarlarda
- ☐ metal çənlərdə
- ☐ qapalı şüşə qablarda
- ☐ xüsusi çənlərdə
- ☐ keramik rezervuarlarda

233 Çirkab suların oksigenin iştirakı ilə mikroorqanizmlər tərəfindən təmizlənməsi üsulu necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ neytral təmizləmə
- ☐ suspens təmizləmə
- ☐ azot təmizləmə
- ☒ aerob təmizləmə
- ☐ mikroskopik təmizləmə

234 Çirkab suların mikroorqanizmlər vasitəsilə təmizlənməsi üsulu necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ katalitik təmizləmə
- ☒ bioloji təmizləmə
- ☐ kimyəvi təmizləmə
- ☐ fiziki təmizləmə
- ☐ lazer təmizləmə

235 Termiki üsulla təmizləmədə çirkab sular hansı temperaturda yandırılır? (Çəki: 1)

- ☐ 750-800°S
- ☐ 700-750°S
- ☒ 900-1000°S
- ☐ 500-600°S
- ☐ 450-550°S

236 Tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirkli suları ləğv etmək üçün hansı üsuldan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ sorbent üsulundan
- ☒ termiki üsuldan
- ☐ mexaniki üsuldan
- ☐ kimyəvi üsuldan
- ☐ flotasiya üsulundan

237 Hansı üsul ilə təmizləmədə çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar edilir? (Çəki: 1)

- ☐ termiki üsulla
- ☒ fiziki – kimyəvi üsulla
- ☐ kimyəvi üsulla
- ☐ fiziki üsulla
- ☐ mexaniki üsulla

238 Çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün hansı üsuldan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ termiki üsuldan
- ☒ flotasiya üsulundan
- ☐ süzmə üsulundan
- ☐ kimyəvi üsuldan
- ☐ mexaniki üsuldan

239 Çirkab suların fiziki – kimyəvi təmizləmə üsulu ilə təmizlənməsində hansı metodlardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ süzmə, xlorlaşdırma, oksidləşdirmə
- ☒ koagulyasiya, sorbsiya, flotasiya
- ☐ koagulyasiya, filtrləmə, oksidləşdirmə
- ☐ süzmə, hidromexaniki, rektifikasiya
- ☐ sorbsiya, desorbsiya, filtrləmə

240 Çirkab suların ilkin təmizlənməsi hansı üsulla aparılır? (Çəki: 1)

- ☐ suspenziya üsulu ilə
- ☒ mexaniki üsulla
- ☐ fiziki – kimyəvi üsulla
- ☐ kimyəvi üsulla
- ☐ termiki üsulla

241 Çirkab suları təmizləmək üçün hansı təmizləmə üsullardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ akustik, istilik yuyulma, mexaniki, bioloji
- ☒ mexaniki termiki, kimyəvi, fiziki – kimyəvi, bioloji
- ☐ optik, akustik, elektromaqnit, termiki, bioloji
- ☐ termiki, bioloji optiki, çökdürmə, susuzlaşdırma
- ☐ mexaniki, termiki, optiki, çökdürmə, akustik

242 Tərkibindəki qatışıqların tərkibinə görə çirkab suları aşağıdakı qruplara bölünür. Hansı cavab düzgün deyil. (Çəki: 1)

- ☐ Ölçüləri 10-5; 10-4 mkm-dən böyük olan, həll olmayan qarşılıqlı sular
- ☒ tərkibində zərərsiz maddələr olan sular
- ☐ tərkibində dissosiasiya olunmuş ionlar olan sular
- ☐ üzvi və qeyri – üzvi çirkləndiricilər olan sular
- ☐ kolloid məhlullardan ibarət olan sular

243 Hansı müəssisələrin çirkab sularının tərkibində fenol olur? (Çəki: 1)

- ☐ mineral – gübrə istehsalı müəssisələrinin
- ☒ neft – kimya müəssisələrinin
- ☐ neft emalı müəssisələrinin
- ☐ soda istehsalı müəssisələrinin
- ☐ qələvi istehsalı müəssisələrini

244 Neft emalı, neft – kimya zavodları, üzvi sintez, koks – kimya müəssisələrinin çirkab suları hansı qrupa aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ dördüncü qrupa
- ☐ beşinci qrupa
- ☐ altıncı qrupa
- ☒ ikinci qrupa
- ☐ onuncu qrupa

245 Çirkab suların fiziki – kimyəvi və bioloji üsullarla təmizlənməsi zamanı əmələ gələn bərk çöküntüləri zərərsizləşdirmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ flotasiya üsulundan
- ☐ termiki üsuldan
- ☐ kimyəvi üsuldan
- ☒ anaerob üsulundan
- ☐ mexaniki üsuldan

246 Çirkab suların sorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində sorbent olaraq nələrdən istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ torfdan, kobaltdan, silisiumdan
- ☐ civədən, sodadan, rezindən
- ☐ dəmirdən, sodadan, qatrardan
- ☒ aktivləşmiş kömürdən, selikozel, seolitdən
- ☐ ebonitdən, ağacdan, kömürdən

247 Çirkab suların koagulyasiya üsulu ilə təmizlənməsində koagulyant olaraq hansı maddələrdən istifadə edirlər? (Çəki: 1)

- ☐ polimer, civə və kadmium duzlarından
- ☐ turşu, alüminium və nikel duzlarından
- ☐ qələvi, fosfor və kalium duzlarından
- ☒ ammonium, dəmir və mis duzlarından
- ☐ duz, natrium və kalsium duzlarından

248 Çirkab suların təmizlənməsində ən effektiv təmizləmə üsulu hansıdır? (Çəki: 1)

- ☐ fiziki təmizləmə üsulu
- ☐ mexaniki təmizləmə üsulu
- ☐ termiki təmizləmə üsulu
- ☒ fiziki – kimyəvi təmizləmə üsulu
- ☐ kimyəvi – təmizləmə üsulu

249 Çirkab suların tərkibindəki çirkləndiriciləri kimyəvi üsulla çökdürmək üçün hansı maddələrdən istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ neytrallaşdırıcılardan
- ☐ qələvilərdən
- ☐ katalizatorlardan
- ☒ reagentlərdən
- ☐ aktivləşdiricilərdən

250 Çirkab suların tərkibindəki kobud dispers hissəcikləri tutmaq üçün hansı tutuculardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ süzgəclərdən, torlardan, neft tutucularından
- ☒ hörmə torlardan, ələkdən, qum tutucularından
- ☐ neft tutucularından, ələklərdən, süzgəclərdən
- ☐ piy tutucularından, benzin tutucularından, torlardan.
- ☐ torlardan filtrlərdən piy tutucularından

251 Çirkab suyun tərkibində həll olmamış mexaniki darıcıqlar hansı yollarla kənar edilir? (Çəki: 1)

- ☐ dondurma və kristallaşdırma yolu ilə
- ☐ süzmə və reaksiya yolu ilə
- ☐ həllolma və ayırma yolu ilə
- ☒ çökdürmə və filtrləmə yolu ilə
- ☐ qaynatma və buxarlanma yolu

252 Çirkab suda həll olmayan müxtəlif ölçülü qarışıqları təmizləmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ kolloid üsul
- ☐ fiziki – kimyəvi üsul
- ☐ kimyəvi üsul
- ☒ mexaniki üsul
- ☐ termiki üsul

253 Sənaye çirkab sularının təmizlənmə üsulları hansı parametrlərə görə seçilir? (Çəki: 1)

- ☐ termiki, fiziki, bərk halındakı vəziyyətinə görə
- ☐ istilik, mexaniki, meyl hallındakı vəziyyətinə görə
- ☐ fiziki, buxar halı, həll olma qabiliyyətinə görə
- ☒ kimyəvi tərkibi, faza, dispers vəziyyətinə görə
- ☐ optik, şüalanma və qaz halındakı vəziyyətinə görə

254 Çirkab suların tərkibində hansı çirkləndirici maddə olduqda su tutarlarının öz – özünü təmizləmə və bioloji prosesləri kəskin sürətdə azalır (Çəki: 1)

- ☐ ağır neft fraksiyaları olduqda
- ☐ qələvilər olduqda
- ☐ turşular olduqda
- ☒ fenollar olduqda
- ☐ gübrələr olduqda

255 Tərkibində turşu, qələvi, ağır metalların ionları, soda, mineral gübrə istehsal edən zavodlarının, filizləri zənginləşdirən müəssisələrin çirkab suları hansı qrupa aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ altıncı qrupa
- ☐ dördüncü qrupa
- ☐ beşinci qrupa
- ☒ birinci qrupa
- ☐ səkkizinci qrupa

256 Tərkibində zəhərli maddələr olan çirkab suları hansı qrupa aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ birinci qrupa
- ☐ beşinci qrupa
- ☐ altıncı qrupa
- ☒ ikinci qrupa
- ☐ dördüncü qrupa

257 Tərkibində qeyri – üzvi qarışıqlar olan və toksiki maddələr saxlayan çirkab sular hansı qrupa aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ səkkizinci qrupa
- ☐ üçüncü qrupa
- ☐ beşinci qrupa
- ☒ birinci qrupa
- ☐ dördüncü qrupa

258 Çirkab suları sənaye sahələri və onların texnoloji proseslərindən asılı olaraq kəmiyyət və keyfiyyət tərkibinə görə necə qrupa bölünür? (Çəki: 1)

- ☐ 6 qrupa
- ☐ 7 qrupa
- ☐ 4 qrupa
- ☒ 2 qrupa
- ☐ 5 qrupa

259 Birlüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- ☐ Proterozoy
- ☐ Kaynazoy
- ☐ Paleozoy
- ☒ Kreptozoy arxey
- ☐ Mezazoy

260 Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- ☐ Qazaxstan, Norveç, Kuba
- ☒ Rusiya, ABŞ, ÇXR
- ☐ Almanija, BB, Çin
- ☐ CAR, Fransa, İspanija
- ☐ Brazilja, Danimarka, ABŞ

261 Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- ☐ Venesuela
- ☐ Nigeriya
- ☒ Küveyt
- ☐ İordaniya
- ☐ Əlcəzair

262 Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- ☐ kalsiumun
- ☒ karbonun
- ☐ oksigenin
- ☐ hidrogenin
- ☐ azotun

263 Dövrələr ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- ☐ kvarts qumları və qranitə
- ☒ daş kömür, neft,neftli qaz
- ☐ maqmatik süxurlara
- ☐ vulkanik çöküntülərə
- ☐ əhəng daşı və karbonatlara

264 Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- ☐ oksidləşmə
- ☐ vulkanizm
- ☒ fotosintez
- ☐ dağəmələgəlmə
- ☐ buzlaşma

265 Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aidi edilir ?

- ☐ arxey dövrünə
- ☐ orta paleozaya
- ☐ orta mezazoya
- ☒ aşağı proterozoya
- ☐ aşağı kaynazoya

266 İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- ☐ Y.Odum
- ☒ L.Lamark

- ☐ A.Humbolt
- ☐ T.Maltus
- ☐ V.V.Dokuçayev

267 Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- ☐ meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- ☐ mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında
- ☒ təbiəti mühafizədə, kənd təsərrüfatında və sənayedə
- ☐ iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- ☐ aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda

268 Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- ☐ tətbiqi ekologiya
- ☒ insan ekologiyası
- ☐ orqanizmlərin morfologiyası
- ☐ tibbi ekologiya
- ☐ analoji ekologiya

269 Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- ☐ ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri
- ☒ dağmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
- ☐ canlı orqanizmlərin sürətlə artması
- ☐ mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması
- ☐ hələ ozon qatının formalaşmaması

270 Aşınma, yerdəyişmə proseslərinin təsiri ilə çökmə süxurlara çevrilən süxurlar hansılardır ?

- ☐ qranit
- ☐ sialit
- ☐ metamorfik
- ☒ maqmatik
- ☐ karbonat

271 Ekosistemin ən nazik sahələri hansılardır ?

- ☒ səhra torpaqları
- ☐ ekvatorial meşələr
- ☐ tropik meşələr
- ☐ okean mühiti
- ☐ çay vadiləri

272 Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsi neçə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ sinekal mühit adlanır
- ☐ sərbəst mühit adlanır
- ☐ antropogen mühit adlanır
- ☒ ətraf təbii mühit adlanır
- ☐ azad mühit adlanır

273 Humus qatı nədir:

- ☐ torpağın yağış və qar suları zəngin olan qatı
- ☒ torpağın üzvi və qeyri – üzvi maddələrlə zəngin olan qatı
- ☐ torpağın radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi zəngin olan qatı

- ☐ torpağın qrunut suları zəngin olan qatı
- ☐ torpağın kükürd və azot turşularla zəngin olan qatı

274 Fiziki və kimyəvi xassələrinin pisləşməsinin səbəbi nədir:

- ☐ qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması
- ☒ torpaqda baş verən eroziya hadisəsi
- ☐ tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirkli suları ləğv edilməsi
- ☐ torpağın münbit qatının yağış və qar suları ilə yuyulub aparılması
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması

275 Bataqlaşma nə zaman baş verir?

- ☐ kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- ☐ qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı
- ☒ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı
- ☐ torpağı mühafizə etmək məqsədilə meşə zolaqlarının salınması zamanı
- ☐ torpağı eroziyadan qorunması zamanı

276 Torpağa antropogen təsirləri artırmaqla bağlı tədbirlər nə zaman həyata keçirilir?

- ☐ torpağın şoranlaşması zamanı
- ☒ torpağı mühafizə etmək üçün
- ☐ torpağın səhrələşməsi zamanı
- ☐ torpağın eroziyası zamanı
- ☐ torpağın rekultivasiyası zamanı

277 Dezertifikasiya və dərinləşmə formaları nə zaman özünü göstərir?

- ☐ torpağın rekultivasiyası zamanı
- ☒ torpağın səhrələşməsi zamanı
- ☐ torpağın deqradasiyası zamanı
- ☐ torpağın eroziyası zamanı
- ☐ torpağın şoranlaşması zamanı

278 Müasir dövrdə əkinçiliyin böyük ekoloji problemindən biri hansıdır? (Çəki: 1)

- ☐ torpağın münbitləşməsi
- ☒ torpağın deqradasiya olunması
- ☐ torpağın şoranlaşması
- ☐ torpağın duzlaşması
- ☐ torpağın deformasiyaya uğraması

279 Torpaqda nitritlərin miqdarının çoxalması oksigenin azalmasına səbəb olduğundan atmosferə hansı qazların atılmasına çoxalır? (Çəki: 1)

- ☐ hisli qazların
- ☒ "istixana" qazlarının
- ☐ tüstü qazlarının
- ☐ azotlu qazların
- ☐ fosforlu qazların

280 Torpağa verilən hansı gübrələr orada nitrat sulfat və xloridlərə çevrilərək bitkilərin məhsuldarlığına və inkişafına mənfi təsir göstərir? (Çəki: 1)

- ☐ azot və kalsium gübrələri
- ☒ azot və superfosfat gübrələri
- ☐ kalium və azot gübrələri
- ☐ ikiqat superfosfat və azot gübrələri

- ☐ xlor və kalsium gübrələri

281 Hər hansı yolla insan orqanizminə daxil olan üzvi xlor birləşmələr DDT orqanizmdə hansı dəyişikliklər yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ ciyər xəstəliyi və sümük dəyişikliyi
☒ qan xəstəliyi və genetik dəyişikliyi
☐ şiş xəstəlikləri və genetik dəyişiklər
☐ sümük xəstəliyi və leykosit dəyişikliyi
☐ böyrək xəstəliyi və qan dəyişikliyi

282 Torpağı çirkləndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün ən təhlükəlisi hansı birləşmələrdir? (Çəki: 1)

- ☐ gübrələr
☐ üzvi maddələr
☒ üzvi xlorbirləşmələri
☐ polimerlər
☐ radioaktiv tullantılar

283 Torpağın tərkibində böyük qatılıqda olan hansı maddələr torpaqdakı canlı orqanizmlərə öldürücü təsir göstərir? (Çəki: 1)

- ☐ gübrələr və fosfatlar
☒ kimyəvi birləşmələr və toksikatlər
☐ pestisidlər və göbələklər
☐ turşular və azotlar
☐ duzlar və qələvilər

284 Əsasən torpağın hansı qatı çirklənməyə məruz qalır (Çəki: 1)

- ☐ daşlar məruz qalır
☒ üst qatı məruz qalır
☐ dərinlikləri məruz qalır
☐ səthi məruz qalır
☐ süxurlar məruz qalır

285 Bitki örtüyünün tərkibinin dəyişməsi, torpağın eroziyası və şoranlaşmasının təsirinin nəticəsi olaraq səhrələşməsi 4 dərəcəyə ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil. (Çəki: 1)

- ☐ çox yüksək səhrələşmə, məhsuldarlıq yoxdur
☒ adi vəziyyətdir, məhsuldarlıq yüksəkdir
☐ zəif səhrələşmə, məhsuldarlıq 10% azalır
☐ orta dərəcə səhrələşmə məhsuldarlıq 10-50% azalır
☐ yüksək dərəcə səhrələşmə məhsuldarlıq 50%-dən çox azalır

286 Torpağın səhrələşməsi necə formada özünün göstərir? (Çəki: 1)

- ☐ yayılma və dərinləşmə formalarında
☒ dezertifikasiya və dərinləşmə formalarında
☐ daralma və susuzlaşma formalarında
☐ intensivləşmə və sabitləşmə formalarında
☐ genişlənmə və dayazlaşma formalarında

287 Torpağın və bitki örtüyünün deqradasiyası, onların bioloji və iqtisadi məhsuldarlığının azalması, tamamilə itirilməsinə hansı hadisə səbəb olur. (Çəki: 1)

- ☐ duzlaşma hadisəsi
☐ eroziya hadisəsi

- ☐ bataqlılaşma hadisəsi
- ☒ səhrələşmə hadisəsi
- ☐ şoranlaşma hadisəsi

288 Torpaq eroziyası ətraf mühitə necə təsir göstərir? (Çəki: 1)

- ☐ ekoloji vəziyyəti yaxşılaşdırır
- ☐ ekoloji vəziyyəti nizamlayır
- ☐ ekoloji vəziyyət normalaşdırır
- ☐ ekoloji vəziyyət təsir etmir
- ☒ ekoloji vəziyyəti pisləşdirir

289 Torpaqların külək tərəfindən sovrulub aparılması hansı eroziyanın yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ yağış eroziyası
- ☐ xətti eroziyanın
- ☒ külək eroziyasının
- ☐ su eroziyasının
- ☐ səth eroziyanın

290 Torpağın üst münbit qatının yuyulub aparılması hadisəsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ bataqlılaşma adlanır
- ☒ eroziya adlanır
- ☐ susuzlaşma adlanır
- ☐ duzsuzlaşma adlanır
- ☐ şoranlaşma adlanır

291 Torpağın çirklənmə növləri hansılardır Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ səhrələşmə
- ☐ pestisidlərlə çirklənmə
- ☒ torpağın münbitləşdirilməsi
- ☐ radionuklidlərlə çirklənmə
- ☐ şoranlaşma və bataqlılaşma

292 Torpağa edilən antropogen təsirin əsas növləri hansılardır? (Çəki: 1)

- ☐ torpağın susuzlaşması və quruması
- ☐ torpağın şoranlaşması və eroziyası
- ☐ torpağın quruması və çatlaması
- ☐ torpağın çatlaması və duzlaşması
- ☒ torpağın çirklənməsi və eroziyası

293 Torpaq uzun müddət səpin altında qaldıqda onun hansı ehtiyatı 60% azalır? (Çəki: 1)

- ☐ duzluluq ehtiyatı
- ☐ hava ehtiyatı
- ☒ humus ehtiyatı
- ☐ mineral ehtiyatı
- ☐ su ehtiyatı

294 Torpağın üzvi və qeyri – üzvi maddələrlə zəngin olan qatı necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ şoran qatı
- ☒ humus qatı
- ☐ turşulu qatı
- ☐ münbit qatı
- ☐ susuz qatı

295 Hansı sistemlərin torpaqları yüksək dərəcədə deqradasiyaya məruz qalır? (Çəki: 1)

- ☐ biosistemlərin
- ☒ aqrosistemlərin
- ☐ ekosistemlərin
- ☐ biosenozların
- ☐ biotopların

296 Torpağa edilən antropogen təsirlər ona nə kimi təsir göstərir? (Çəki: 1)

- ☒ deqradasiyaya uğradır
- ☐ münbitliyini artırır
- ☐ məhsuldarlığı artırır
- ☐ şoranlığını dəyişir
- ☐ deformasiyaya uğradır

297 Yer süxurlarının üst horizontlarında orqanizmləri bitki örtüyünün, atmosferin, hidrosferin uzunmüddətli mürəkkəb qarşılıqlı təsiri nəticəsində nə əmələ gəlmişdir? (Çəki: 1)

- ☐ gillər əmələ gəlmişdir
- ☐ su əmələ gəlmişdir
- ☐ süxurlar əmələ gəlmişdir
- ☒ torpaq əmələ gəlmişdir
- ☐ dənizlər əmələ gəlmişdir

298 Yer səthində ekoloji sistemlərin inkişafı və həyatın mümkünlüyü hansı faktorlarla müəyyən olunur? (Çəki: 1)

- ☐ torpağın şoranlığı və iqlimin quraqlığı
- ☐ torpağın nəmliyi və havanın rütubəti
- ☐ torpağın quruluğu və havanın istiliyi
- ☒ torpağın məhsuldarlığı və iqlim şəraiti
- ☐ torpağın məsaməliyi və havanın şaxtılığı

299 Torpaqda baş verən eroziya hadisəsi onun hansı xassələrinin pisləşməsinə səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ kapillyarlıq və duzluluq xassələrini
- ☐ termiki və kimyəvi xassələrini
- ☐ mexaniki və istilik xassələrini
- ☒ fiziki və kimyəvi xassələrini
- ☐ maqnit və elektrik xassələrini

300 Hansı proses nəticəsində torpaqda azot, fosfor, kaliumun mənimsənilməsi və mikroelementlərin azalması baş verir? (Çəki: 1)

- ☐ dağıdıcı eroziya nəticəsində
- ☐ külək eroziyası nəticəsində
- ☐ su eroziyası nəticəsində
- ☒ səthi eroziya nəticəsində
- ☐ şoran eroziya nəticəsində

301 Torpağın münbit qatının yağış və qar suları ilə yuyulub aparılması prosesi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ qar eroziyası
- ☐ külək eroziyası
- ☐ hava eroziyası
- ☒ su eroziyası
- ☐ yağış eroziyası

302 İnsanın təsərrüfat fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq yamacların kənd təsərrüfatı bitkiləri altında istifadə edilməsi, otlaq və örüşlərin intensiv otarılması, meşələrin məhv edilməsi hansı prosesin sürətlənməsinə səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ quraqlaşma hadisəsinin
- ☐ səhralaşma hadisəsinin
- ☐ susuzlaşma hadisəsinin
- ☒ eroziya hadisəsinin
- ☐ bataqlıqlaşma hadisəsinin

303 Torpağın eroziyasının neçə növü vardır? (Çəki: 1)

- ☐ gil və qum eroziyaları
- ☐ torpaq və su eroziyaları
- ☐ bataqlıq və şoran eroziyalar
- ☒ su və külək eroziyaları
- ☐ su və qum eroziyaları

304 Torpağın keyfiyyəti hansı göstərici ilə müəyyən olunur? (Çəki: 1)

- ☐ məsaməliyi ilə
- ☐ turşuluğu ilə
- ☐ şoranlığı ilə
- ☒ münbitliyi ilə
- ☐ pH-i ilə

305 Torpağın münbit qatının qalınlığı nə qədərdir? (Çəki: 1)

- ☐ 2.5÷4 m
- ☐ 2÷6 m
- ☐ 3÷4 m
- ☒ 4÷7 m
- ☐ 5÷6 m

306 Biosferdə baş verən bir çox prosesləri nə müəyyən edir? (Çəki: 1)

- ☐ süxur örtüyü
- ☐ qum örtüyü
- ☐ gil örtüyü
- ☒ torpaq örtüyü
- ☐ çınqıl örtüyü

307 Litosferin üst təbəqəsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ çınqıl adlanır
- ☐ gil qatı adlanır
- ☐ qum qatı adlanır
- ☒ torpaq adlanır
- ☐ süxur adlanır

308 Yer səthinin örtən, mantiyanın üst təbəqəsi və yer qabığından ibarət olan Yerin bərk örtük hissəsinə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ troposfer deyilir
- ☐ atmosfer deyilir
- ☐ hidrosfer deyilir
- ☒ litosfer deyilir
- ☐ ozonosfer deyilir

309 Tullantılarda olan müxtəlif faydalı komponentləri ayırıb, ondan yenidən istifadə üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ flotasiya adlanır
- ☒ utilizasiya adlanır
- ☐ rektifikasiya adlanır
- ☐ rekultivasiya adlanır
- ☐ sorbsiya adlanır

310 Antropogen təsirlər nəticəsində ətraf mühitdə bioloji çirklənmə yaradan mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ zibillənmiş əkin sahələri
- ☒ xiyabanlar və parklar
- ☐ sənaye və məişət tullantılarının zibilxanaları
- ☐ kanalizasiya sisteminin çirkab suları
- ☐ qəbiristanlıqlar

311 Antropogen təsirlər nəticəsində ekosistemə xas olmayan və təbii biotik birliyin mövcudluğuna, eləcə də insan sağlamlığına neqativ təsir göstərə biləcək canlıların ekosistemə gətirilməsi necə çirklənmə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ termiki çirklənmə adlanır
- ☐ fiziki çirklənmə adlanır
- ☒ bioloji çirklənmə adlanır
- ☐ kimyəvi çirklənmə adlanır
- ☐ mexaniki çirklənmə adlanır

312 Tullantılarda olan müxtəlif faydalı komponentləri ayırıb, ondan yenidən istifadə üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ flotasiya adlanır
- ☒ utilizasiya adlanır
- ☐ rekultivasiya adlanır
- ☐ rektifikasiya adlanır
- ☐ sorbsiya adlanır

313 Antropogen təsirlər nəticəsində ətraf mühitdə bioloji çirklənmə yaradan mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ qəbiristanlıqlar
- ☒ xiyabanlar və parklar
- ☐ sənaye və məişət tullantılarının zibilxanaları
- ☐ kanalizasiya sisteminin çirkab suları
- ☐ zibillənmiş əkin sahələri

314 Antropogen təsirlər nəticəsində ekosistemə xas olmayan və təbii biotik birliyin mövcudluğuna, eləcə də insan sağlamlığına neqativ təsir göstərə biləcək canlıların ekosistemə gətirilməsi necə çirklənmə adlanır? (Çəki: 1)

- ☒ bioloji çirklənmə adlanır
- ☐ fiziki çirklənmə adlanır
- ☐ kimyəvi çirklənmə adlanır
- ☐ termiki çirklənmə adlanır
- ☐ mexaniki çirklənmə adlanır

315 Spiral forması hansı prosesin simvoludur ?

- ☐ geoloji dövrünün

- ☐ biogeokimyəvi dövrünün
- ☐ fotosintez prosesinin
- ☒ maddələr mübadiləsinin
- ☐ böyük su dövrünün

316 Maddələrin böyük dövrünü hansılər zamanı baş verir ?

- ☐ çay şəbəkəsinin sıxlığı və yüksək təzyiqin
- ☐ yerin cazibə qüvvəsi və su dövrünü
- ☐ hava axınları və yüksək temperaturun
- ☒ günəş enerjisi ilə yerin dərinlik enerjisinin
- ☐ antropogen təsirlər və sənayenin inkişafı

317 Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir ?

- ☐ geoloji proseslərin aktivləşməsi
- ☐ ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- ☐ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi
- ☒ maddə və enerjinin ötürülməsi
- ☐ maddələr mübadiləsinin ləngiməsi

318 « Canlı orqanizmlərin geoloji rolu » təlimini hansı alim yaratmışdır ?

- ☐ C.Xarper
- ☐ A.Humboldt
- ☐ V.V.Dokuçayev
- ☒ V.İ.Vernadski
- ☐ D.Lamark

319 Attil maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ?

- ☐ nüvənin
- ☐ atmosferin
- ☐ okeanın
- ☒ torpağın
- ☐ ozon qatının

320 Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ?

- ☐ yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması
- ☐ rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
- ☐ orqanizmlərin ölərək çürüməsi
- ☒ irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
- ☐ təzyiqin paylanması, canlıların artımı

321 Kapitalist ölkələrinin payına düşən ümumi neftin necə faizi təkə küveytin payına düşür ?

- ☐ 35 %-i
- ☐ 10 %-i
- ☐ 50 %-im
- ☒ 25 %-i
- ☐ 17 %-i

322 Karbonun suda həll olması. Daş kömür dövründə hansı elementin böyük yataqların yaratdı ?

- ☐ kvarts qumu
- ☐ daş kömür
- ☐ təbaşir
- ☒ əhəng daşı

☐ yanar şist

323 Daş kömür, neft və neftli qazın okean dibinə çökməsinə səbəb nədir ?

- ☐ çay sularının gətirdiyi daşların yığılması
- ☐ vulkanik mənşəli maqmalardan çökməsi
- ☐ kimyəvi tərkibli süxurların çökməsi
- ☒ canlı orqanizmlərin ölərək yığılması
- ☐ yosunların sıxlığının artması

324 Fotosintez prosesi atmosferdə hansı təbəqənin qalınlaşmasına şərait yaradır ?

- ☐ mezosferanın
- ☐ strotopauzanın
- ☐ troposferin
- ☒ ozon qatının
- ☐ noosferanın

325 Biosferdə mövcud olan hansı çöküntülər aşağı proterozoya aiddir ?

- ☐ maqneziumlu
- ☐ xloridli
- ☐ kalsiumlu
- ☒ karbonatlı
- ☐ natriumlu

326 Oksigenin atmosferdə əmələ gəlməsinə səbəb olan su buxarından başqa əsas element hansı olmuşdur ?

- ☐ ultrabənövşəyi şüalar
- ☐ azot birləşmələri
- ☐ karbonun parçalanması
- ☒ avtotrof orqanizmlər
- ☐ vulkan püskürmələri

327 Avtotrofların tapıldığı süxurların yaşı təxminən nə qədərdir ?

- ☐ 2 milyon il
- ☐ 4 milyard il
- ☐ 5,5 milyon il
- ☒ 3,5 milyard il
- ☐ 500 min il

328 Canlıların növ tərkibi, geoloji və iqlim dəyişmələri hansı təbəqənin evolyusiyasına təsir göstərmişdir ?

- ☐ zoosfer
- ☐ hidrosfer
- ☐ atmosfer
- ☒ biosfer
- ☐ litosfer

329 Atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış eobiontlar hansı qaz olmadan inkişaf etmişlər ?

- ☐ metan
- ☐ kükürd
- ☐ karbon
- ☒ oksigen
- ☐ hidrogen

330 Dünya okeanın atmosferdə tənzimlədiyi mühüm xüsusiyyətə malik olan qaz hansıdır ?

- ☐ kükürd
- ☐ hidrogen
- ☐ helium
- ☒ karbon
- ☐ azot

331 Karbon qazı hansı növ bitkilərin ilkin inkişafında mühüm rol oynayır ?

- ☐ birhüceyrəli göbələklərin
- ☐ fitofaqların
- ☐ idromorf bitkilərin
- ☒ avtotrof bitkilərin
- ☐ evrion bitkilərin

332 Əkinə yararsız torpaqlardan nə zaman istifadə olunur?

- ☐ mexaniki işlərdə
- ☒ tikinti işlərində
- ☐ bioloji işlərdə
- ☐ fiziki işlərdə
- ☐ rekultivasiya işlərində

333 Növbəli əkinə keçmək nə zaman məsləhət görülür?

- ☐ torpağı çirkləndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün
- ☒ torpağı eroziyadan qorumaq üçün
- ☐ kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi üçün
- ☐ qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması üçün
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması üçün

334 Üzvi xlorbirləşmələr təhlükəli birləşmələrdir:

- ☒ torpağı çirkləndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün
- ☐ qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması üçün
- ☐ torpağı eroziyadan qorunması üçün
- ☐ kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi üçün
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması üçün

335 Texniki, bioloji, tikinti üsulları nə zaman aparılır?

- ☒ rekultivasiya işlərində
- ☐ tikinti işlərində
- ☐ mexaniki işlərdə
- ☐ fiziki işlərdə
- ☐ bioloji işlərdə

336 Rekultivasiya metodundan nə üçün istifadə olunur?

- ☒ korlanmış torpaqları bərpa etmək üçün
- ☐ qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması üçün
- ☐ torpağı eroziyadan qorunması üçün
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması üçün
- ☐ kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi üçün

337 Bioloji, aqrotekniki metodlardan nə zaman istifadə olunur?

- ☐ torpağı eroziyadan qorunması zamanı
- ☐ kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- ☐ qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı

- ☒ torpağın pestisidlər və başqa zəhərli maddələrlə çirklənməsinin qarşısını almaqla bitkilərin mühafizəsi zamanı
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı

338 Aqrotexniki tədbirlər nə zaman həyata keçirilir?

- ☐ kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- ☒ Torpağı mühafizə etmək məqsədilə növbəli əkinə keçmək, kimyəvi maddələrdən istifadə etməmək, müəyyən seçilmiş sahələrdə kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı
- ☐ torpağı eroziyadan qorunması zamanı
- ☐ qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı

339 Meşə meliorativ tədbirlər nə zaman həyata keçirilir?

- ☒ torpağı mühafizə etmək məqsədilə meşə zolaqlarının salınması zamanı
- ☐ qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı
- ☐ torpağı eroziyadan qorunması zamanı
- ☐ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı
- ☐ kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı

340 Eroziyadan mühafizə etmək üçün hansı tədbirləri həyata keçirilir?

- ☐ torpağın çirklənmədən qorunması tədbirlərini
- ☒ aqrotexniki; meşə meliorativ və hidrotexniki tədbirlərini
- ☐ şoranlaşmanın qarşısının alınması tədbirlərini
- ☐ flora və faunanı məhv olmaqdan qorunması tədbirlərini
- ☐ duzlaşmaya və bataqlılaşmaya qarşı mühafizə tədbirlərini

341 Rekultivasiya olunacaq torpaqların səthinin planı, münbit torpağın gətirilməsi, sahənin iş üçün hazırlanması kimi işlər hansı etapda yerinə yetirilir? (Çəki: 5)

- ☐ mexaniki işlər bölməsində
- ☒ texniki işlər bölməsində
- ☐ tikinti işləri bölməsində
- ☐ fiziki işlər bölməsində
- ☐ bioloji işlər bölməsində

342 Rekultivasiya işləri neçə etapda aparılır? (Çəki: 1)

- ☐ bioloji, kimyəvi, texniki
- ☒ texniki, bioloji, tikinti
- ☐ texniki, fiziki, suvarma
- ☐ torpaqlama, doldurma, suvarma
- ☐ qazma, doldurma, suvarma

343 Rekultivasiya olunacaq obyektlər aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ karyerlər, karxanalar
- ☒ münbit torpaq sahələri
- ☐ tikinti işləri zamanı pozulan torpaqlar
- ☐ bərk tullantılar yığılan sahələr
- ☐ neftlə çirklənmiş sahələr

344 Korlanmış torpaqları bərpa etmək üçün hansı metoddan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ köçürmə metodundan
- ☒ rekultivasiya metodundan
- ☐ suvarma metodundan
- ☐ qazılma metodundan

- ☐ suvarma metodundan

345 Hansı torpaqlar tikinti yaxud başqa işlər üçün istifadə oluna bilər? (Çəki: 1)

- ☐ bataqlılaşmış torpaqlar
☐ eroziyaya uğramış torpaqlar
☒ əkinə yararsız torpaqlar
☐ şoranlaşmış torpaqlar
☐ duzlaşmış torpaqlar

346 Torpağın pestisidlər və başqa zəhərli maddələrlə çirklənməsinin qarşısını almaqla bitkilərin mühafizəsi hansı ekoloji metodlarla aparılır? (Çəki: 1)

- ☐ fiziki, susuzlaşdırma
☒ bioloji, aqrotexniki
☐ bioloji, iki qat duzsuzlaşdırma
☐ kimyəvi, bataqlaşdırma
☐ bioloji, duzsuzlaşdırma

347 Qrunt sularının səviyyəsini aşağı salmaq üçün drenajlardan, kanallardan, axar suların qarşısını almaq üçün tikililərdən istifadə etməklə torpaqda gedən hansı proseslərin qarşısını almaq mümkündür? (Çəki: 1)

- ☐ duzlaşmanın
☒ bataqlıqlaşmanın
☐ şoranlaşmanın
☐ turşulaşmanın
☐ susuzlaşmanın

348 Rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması nəticəsində yaranan proses necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ susuzlaşma adlanır
☒ bataqlıqlaşma adlanır
☐ şoranlaşma adlanır
☐ duzlaşma adlanır
☐ turşulaşma adlanır

349 Torpağı mühafizə etmək məqsədilə meşə zolaqlarının salınması kimi tədbirlər necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ hidrotexniki tədbirlər
☒ meşə meliorativ tədbirlər
☐ mexaniki tədbirlər
☐ şumlama tədbirləri.
☐ suvarma tədbirləri

350 Torpağı mühafizə etmək məqsədilə növbəli əkinə keçmək, kimyəvi maddələrdən istifadə etməmək, müəyyən seçilmiş sahələrdə kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi kimi tədbirlərə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ suvarma tədbirlər
☒ aqrotexniki tədbir
☐ termiki tədbirlər
☐ mexaniki tədbirlər
☐ şumlama tədbirləri

351 Aqrotexniki; meşə meliorativ və hidrotexniki tədbirləri həyata keçirilməklə torpağı hansı prosesdən mühafizə etmək olar? (Çəki: 1)

- ☐ bataqlılaşmadan
☐ duzluluqdan

- ☐ şoranlaşmadan
- ☐ susuzluqdan
- ☒ eroziyadan

352 Torpağı mühafizə etmək üçün hansı tədbirlər həyata keçirilməlidir? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1).

- ☐ şoranlaşmanın qarşısının alınması
- ☐ flora və faunanı məhv olmaqdan qorunması
- ☒ torpağa antropogen təsirləri artırmaq
- ☐ duzlaşmaya və bataqlılaşmaya qarşı mühafizə
- ☐ torpağın çirklənmədən qorunması

353 Torpağın mühafizə olunacağı sahələr bunlardır Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ torpağın su və külək eroziyasından mühafizəsi
- ☒ torpağa qulluq edilməsindən imtina etmək
- ☐ korlanmış torpaqların rekultivasiyası
- ☐ meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsi
- ☐ növbəli əkin sistemi təşkil etmək

354 Ətraf mühitə atılan bərk tullantılar hansı ekoloji problemlər yaradır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ torpağın böyük sahəsini tutaraq onu çirkləndirir
- ☐ atmosfer havasının çirkləndirir
- ☒ ətraf mühitdə heç bir problem yaratmır
- ☐ səth və yeraltı suları çirkləndirir
- ☐ bitkilərin çirklənmə mənbəyidir

355 Torpağı eroziyadan qorumaq üçün relyef, iqlim, torpaq nəzərə alınmaqla hansı növ əkinə keçmək məsləhət görülür? (Çəki: 1)

- ☐ çoxillik əkinə keçmək
- ☐ dənli bitkilərə keçmək
- ☐ monokulturayam keçmək
- ☐ qarışıq əkinə keçmək
- ☒ növbəli əkinə keçmək

356 Korlanmış torpaqların rekultivasiya ilə bərpa olunmasının bioloji etasında hansı işlər görülür? (Çəki: 1)

- ☐ tikinti, abadlıq işləri aparılır
- ☐ su tutarlar, dəryaçalar inşa olunur
- ☒ yaşıllıqlar, parklar salınır
- ☐ ağaclar, kollar kəsilir
- ☐ karyerlər, karxanalar işlədilir

357 Korlanmış torpaqların rekultivasiyasına ilə bərpa edilməsinin texniki işlər etasında hansı işlər görülür? (Çəki: 1)

- ☐ su tutarlar, dəryaçalar tikilir
- ☒ çökəkliklər, karyerlər doldurulur
- ☐ çökəkliklər, karyerlər qazılır
- ☐ parklar, xiyabanlar salınır
- ☐ tikinti və abadlıq işləri aparılır

358 Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?

- ☐ buxarlanma
- ☒ fotosintez
- ☐ elementlərin çevrilməsi

- ☐ maddələr mübadiləsi
- ☐ vulkanizm

359 Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövrün hansıdır ?

- ☐ radiaktiv elementlərin dövrü
- ☐ böyük su dövrü
- ☒ biogeokimyəvi dövr
- ☐ ayrı-ayrı maddələrin dövrü
- ☐ böyük bioloji dövr

360 Biosferdə baş verən bioloji və geoloji proseslərin əsasını qoyan təbii element hansıdır ?

- ☐ rütubətlənmə əmsalı
- ☒ günəş enerjisi
- ☐ hava axınları
- ☐ qabarma və çəkilmə
- ☐ yerin cazibə qüvvəsi

361 Biosferdə orqanizmlərin yüksək kimyəvi aktivliyi hansı prosesləri sürətləndirir? (Çəki: 1)

- ☒ mühitin əmələ gəlmə prosesini
- ☐ mühitin dəyişməsi prosesini
- ☐ mühitin dəyişməz qalmasını
- ☐ mühitin çevrilməsi prosesini
- ☐ mühitin pozulması prosesini

362 Biosferdə məskunlaşmış orqanizmlərin birgə fəaliyyətinin təsiri nəticəsində onda hansı dəyişiklər baş vermişdir? (Çəki: 1)

- ☐ xassələri dəyişməz olaraq qalır
- ☐ heç bir dəyişiklik baş verməmişdir
- ☒ müasir xassələri formalaşmışdır
- ☐ öz xassələrini saxlayıb
- ☐ köhnə xassələrini itirmişdir

363 Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən oksidləşmə-reduksiya proseslərində hansı maddələr alınır? (Çəki: 1)

- ☒ oksidlər, duzlar, mineral maddələr
- ☐ mineral maddələr, turşular, qələvilər
- ☐ turşular, oksidlər, qətranlar
- ☐ qələvilər, turşular, duzlar
- ☐ qələvilər, turşular, duzlar

364 Biosferdə canlı maddə global müqyasada aşağıdakı biokimyəvi funksiyaları yerinə yetirir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ biokimyəvi fəaliyyətin kəmiyyət və keyfiyyəti
- ☐ qatılaşdırma
- ☐ oksidləşmə-reduksiya reaksiyalar
- ☐ qaz əmələ gətirmə
- ☒ katalitik reduksiya reaksiyaları

365 Canlı orqanizmlərin cansız aləmdən fərqi nədən ibarətdir? (Çəki: 1)

- ☒ canlılar “özünübərpə” xassəsinə malikdir
- ☐ canlılar enerji mübadiləsi etmir
- ☐ canlılar enerjini toplamır

- ☐ canlılar enerjini toplayır
- ☐ canlılar ətraf mühitdən enerji almır

366 Biosferdə enerji bir trofik səviyyədən digərinə necə keçir? (Çəki: 1)

- ☐ mühit vasitəsilə
- ☐ efir vasitəsilə
- ☐ hava vasitəsilə
- ☐ su vasitəsilə
- ☒ qida vasitəsilə

367 Biosferə enerji hansı mənbələrdən daxil olur? (Çəki: 1)

- ☐ günəşdən, meşələrdən, okeanlardan
- ☐ dağlardan, yerdən, günəşdən
- ☐ bulaqlardan, kosmosdan, göllərdən
- ☒ günəşdən, kosmik fəzadan, yerdən
- ☐ çaylardan, göllərdən, dağlardan

368 Bərk məişət tullantılarını 800-850°C temperaturda yandırılması hansı zavodda həyata keçirilir?

- ☐ zibiltəməzləyən zavodda
- ☐ zibilbuxarlandıran zavodda
- ☐ zibildağıdan zavodda
- ☐ zibiltoplayan zavodda
- ☒ zibilyandırma zavodunda

369 Zibilyandırma zavodunun tikilməsinin məqsədi:

- ☐ zibillərin komposta edilməsi üçün
- ☐ zibillərin zibilyandıran zavodlarda yandırılması üçün
- ☒ Bərk məişət tullantıları zərərsizləşdirmək üçün
- ☐ bərk məişət tullantılarını emal etmək üçün
- ☐ sənaye tullantıları poliqonlarda emal etmək üçün

370 Aerob üsulundan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ zibillərin komposta edilməsi üçün
- ☒ bərk məişət tullantılarını emal etmək üçün
- ☐ sənaye tullantıları poliqonlarda emal etmək üçün
- ☐ zibillərin zibilyandıran zavodlarda yandırılması üçün
- ☐ zibillərin fermentləşdirilməsi üçün

371 Kimyəvi çirklənməyə aiddir:

- ☐ suyun bakteriyalar, mikroblar, göbələklər və başqa mikroorqanizmlərlə çirklənməsi
- ☒ suyun neft, neft məhsulları, pestisidlər sintetik maddələr, yuyucu tozlarla çirklənməsi
- ☐ suyun kükürd və azot turşularla çirklənməsi
- ☐ suyun aerosolla çirklənməsi
- ☐ suyun radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi

372 Zavodun həyatında hansı tullantılar toplanır?

- ☐ zavod tullantıları
- ☒ bərk məişət və sənaye tullantıları
- ☐ meşə tullantıları
- ☐ təmir – tikinti tullantıları
- ☐ fabriklə tullantıları

373 Faktorial, populyasiyalar ekologiyası, autekologiya, qlobal ekologiyalar hansı sahəyə aiddir?

- ☐ nəzəri ekologiya
- ☒ ümumi ekologiya
- ☐ ekologiya
- ☐ coğrafiya
- ☐ biologiya

374 Antropogen təsirlər nəticəsində ətraf mühitdə bioloji çirklənmə yaradan mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ zibillənmiş əkin sahələri
- ☒ xiyabanlar və parklar
- ☐ kanalizasiya sisteminin çirkab suları
- ☐ sənaye və məişət tullantılarının zibilxanaları
- ☐ qəbiristanlıqlar

375 Antropogen təsirlər nəticəsində ekosistemə xas olmayan və təbii biotik birliyin mövcudluğuna, eləcə də insan sağlamlığına neqativ təsir göstərə biləcək canlıların ekosistemə gətirilməsi necə çirklənmə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ mexaniki çirklənmə adlanır
- ☒ bioloji çirklənmə adlanır
- ☐ fiziki çirklənmə adlanır
- ☐ kimyəvi çirklənmə adlanır
- ☐ termiki çirklənmə adlanır

376 Dioksin və ona oxşar maddələr hansı təsirlər yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ mutagen, zəhərləyici, allerqik təsirlər
- ☐ şüalanma, isitmə, soyutma təsirləri
- ☒ mutagen, konserogen, embriotoksiki təsirlər
- ☐ onkoloji, embriotoksiki, leykotik təsirlər
- ☐ katarat, konserogen, onkoloji təsirlər

377 Tərkibində kimyəvi maddələr və toksiki kateqoriyası I, II dərəcəli olan insan və biosfer üçün qorxulu sayılan tullantılar necə adlanır? (Çəki: 1) \

- ☐ dayanaqlı toksiki tullantılar
- ☒ qorxulu toksiki tullantılar
- ☐ qorxusuz toksiki tullantılar
- ☐ stabil toksiki tullantılar
- ☐ dəyişməz toksiki tullantılar

378 Qalvanik və metillik şlamlar, şüşələrin tullantıları, asbest tullantılar və tozlar, turş qatranların emalından alınan qalıqlar, neft qudronu və s. tullantılar hansı növ tullantılara aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ zərərli tullantılara
- ☒ qorxulu tullantılara
- ☐ normal tullantılara
- ☐ zərərsiz tullantılara
- ☐ infeksiyon tullantılara

379 Tərkibində toksiki, partlayış yarada bilən, infeksiyon, yanğın törədə bilən maddələr olan tullantılara nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ zəhərli tullantılar
- ☐ təhlükəli tullantılar
- ☐ zəhərsiz tullantılar

- ☒ qorxulu tullantılar
☐ adi tullantılar

380 Dünyada sənaye tullantılarının yığılıb qalması hansı ekoloji vəziyyətin yaranmasına səbəb olur (Çəki: 1)

- ☐ dayanıqsız ekoloji vəziyyətin
☒ Kritik ekoloji vəziyyətin
☐ stabil ekoloji vəziyyətin
☐ normal ekoloji vəziyyətin
☐ dayanaqlı ekoloji vəziyyətin

381 Ən çox bərk sənaye tullantıları yaradan sənaye sahələri hansılardır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ sənaye – tikinti materialları sahəsi
☒ kimya sənayesi
☐ kömürçixarma sənayesi
☐ qara və əlvan metallurgiya sənayesi
☐ İES – lər

382 Məhsul istehsalı zamanı yaranan və öz ilk xassələrini itirən tullantılara nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ dəmir tullantıları
☒ sənaye tullantıları
☐ məişət tullantılar
☐ şüşə tullantıları
☐ tikinti tullantıları

383 Bərk məişət tullantılarının miqdarı və yayılma sahəsi nədən asılıdır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ istilik sistemindən, yanacağın növündən
☒ yaşıllıqların və ağacların sayından
☐ şəhərin abadlığından
☐ ictimai – iaişənin inkişafından
☐ şəhərlərin böyüklüyündən

384 Məişət tullantıları hansı aqreqat hallarında olur? (Çəki: 1)

- ☐ bərk, buxar, qaz
☒ bərk, maye, qazaoxşar
☐ buxar, tüstü, bərk
☐ qatran, bərk, buxar
☐ qaz, maye, qatran

385 Bütün bərk tullantıları neçə yerə ayırırlar? (Çəki: 1)

- ☐ taxta və şalban tullantıları
☐ ağac və şüşə tullantıları
☐ neft və neft məhsulları tullantıları
☐ metal və metal qırıntıları tullantılar
☒ sənaye və məişət tullantıları

386 Bərk məişət və sənaye tullantıları haralara atılır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ istifadəsiz yerlərə
☐ şəhər ətrafına
☒ şəhərin mərkəzində toplanır
☐ icazə verilən zibilxanalara
☐ icazə verilməyən zibilxanalara

387 Ətraf mühiti çirkləndirən və böyük ekoloji problemlər yaradan tullantılar hansılardır? (Çəki: 1)

- ☐ meşə tullantıları
- ☒ məişət və sənaye tullantıları
- ☐ fabriklə tullantıları
- ☐ zavod tullantıları
- ☐ təmir – tikinti tullantıları

388 Xlorkarbohidrogen sinfinə daxil olan üzvi sintetik maddə necə adlanır və bu sinfə daxil olan necə növ maddə vardır? (Çəki: 1)

- ☐ difosfat adlanır, 150 - ə yaxın növü vardır
- ☒ dioksin adlanır, 200 - ə yaxın növü vardır
- ☐ fosfat adlanır, 100- ə yaxın növü vardır
- ☐ sulfid adlanır, 120-ə yaxın növü vardır
- ☐ kalbit adlanır, 130-a yaxın növü vardır

389 Suyun xlorlaşdırılması, xlor istehsal edən sənaye sahəsində və pestisidlərin istehsalı zamanı hansı qaz yaranır? (Çəki: 1)

- ☐ nitratlar yaranır
- ☐ sulfidlər yaranır
- ☐ nitrat yaranır
- ☒ dioksin yaranır
- ☐ duzlar yaranır

390 Sənaye və şəhər zibillərinin yandırılması tərkibində qurğuşun olan etil maye benzinin, kağız-sellüloza və elektronika sənayesi tullantıları hansı tərkibli tullantılardır? (Çəki: 1)

- ☐ kaliumtərkibli tullantılar
- ☐ azottərkibli tullantılar
- ☐ oksigentərkibli tullantılar
- ☒ dioksintərkibli tullantılar
- ☐ xlorərkibli tullantılar

391 Zəif və orta aktivlikli radionuklid tullantılar necə basdırılır? (Çəki: 1)

- ☒ AES – in ərazilərində saxlanılır
- ☐ xüsusi anbarda saxlanılır
- ☐ İES – in ərazisində saxlanılır
- ☐ İES – in ərazisində basdırılır
- ☐ xüsusi ərazidə saxlanılır

392 Yüksək aktivlikli radionuklidlərin aktivlik dərəcəsi nə qədərdir? (Çəki: 1)

- ☐ 600 Ku/m³ – dən yuxarı
- ☐ 700 Ku/m³ – dən yuxarı
- ☐ 900 Ku/m³ – dən yuxarı
- ☒ 1000 Ku/m³ – dən yuxarı
- ☐ 500 Ku/m³ – dən yuxarı

393 Orta aktivlikli radionuklidlərin aktivlik dərəcəsi nə qədərdir? (Çəki: 1)

- ☐ 8÷80 Ku/m³
- ☐ 7÷70 Ku/m³
- ☐ 5÷15 Ku/m³
- ☒ 10÷100 Ku/m³
- ☐ 4÷40 Ku/m³

394 Zəif aktivlikli radioaktiv nuklidlərin aktivlik dozası nə qədərdir? (Çəki: 1)

- ☐ 0,4 Ku/m³
- ☐ 0,7 Ku/m³
- ☐ 0,2 Ku/m³
- ☒ 0,1 Ku/m³
- ☐ 0,5 Ku/m³

395 Aktivliyinə görə radioaktiv nuklidləri neçə yerə ayırırlar? (Çəki: 1)

- ☐ yüksək, ali, əla aktivlikli radioaktivnuklidlər
- ☐ stabil, zəif, ifrat yüksək aktivlikli radionuklidlər
- ☐ orta, ifrat, qlobal aktivlikli radionuklidlər
- ☒ zəif, orta, yüksək aktivlikli radionuklidlər
- ☐ dəyişən, dəyişməz, stabil aktivlikli radionuklidlər

396 Ümumi sənaye tullantılarının necə faizi yağısızlaşdırılaraq itiləşdirilir? (Çəki: 1)

- ☐ 35% - i
- ☐ 18% - i
- ☐ 15% - i
- ☒ 20% - i
- ☐ 30% - i

397 Bərk məişət tullantıları kimi sənaye tullantılar da haralara atılır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ icazə verilməmiş zibilxanalara
- ☐ icazə verilmiş zibilxanalara
- ☒ zavodun həyatında
- ☐ mütəşəkkil svalkalara

398 Hansı istehsal sahələrinin tullantıları qaz şəklində olur? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ AES – in qaz tullantıları
- ☐ avtonəqliyyatdan ayrılan qazlar
- ☐ sənaye sobalarından atılan qazlar
- ☒ yeməxanalardan ayrılan qazlar
- ☐ İES – dan atmosfərə atılan qazlar

399 Qaz halında olan məişət tullantıları atmosferin hansı qatlarında paylanır? (Çəki: 1)

- ☐ su səthlərində yayılırlar
- ☐ stratosferdə yayılırlar
- ☐ troposferdə yayılırlar
- ☒ yer səthinə yaxın yayılırlar
- ☐ ionosferə qədər yayılırlar

400 Plastik, kağız, şüşə, dəri, yeyinti məhsullarının tullantıları hansı aqreqat halında olan tullantılardır? (Çəki: 1)

- ☐ qatran halında
- ☐ qaz halında
- ☐ maye halında
- ☒ bərk halında
- ☐ buxar halında

401 Məişətdən yaranan çirkab suları və kommunal təsərrüfatı sahələrinin çirkab suları hansı çirkab sularına aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ səth sularının çirkab sularına aid edilir.
- ☐ yeraltı çirkab sulara aid edilir
- ☐ istehsalat çirkab sularına aid edilir
- ☒ məişət çirkab sularına aid edilir
- ☐ hövzələrdəki çirkab sulara aid edilir

402 Biosferə edilən xüsusi antropogen təsirlər aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ elektromaqnit və başqa şüalanmaların təsiri
- ☐ səs-küylə təsir
- ☐ ətraf mühitin təhlükəli tullantılarla çirklənməsi
- ☒ ətraf mühitin stabil qalması
- ☐ bioloji çirklənmə

403 Biosferə edilən xüsusi antropogen təsirlər aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ elektromaqnit şüaları ilə çirklənmə
- ☐ səs – küylə çirklənmə
- ☐ ətraf mühitin təhlükəli tullantılarla çirklənməsi
- ☒ mexaniki çirklənmə
- ☐ bioloji çirklənmə

404 Termiki üsuldan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar eətmək üçün
- ☐ çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- ☐ kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün
- ☒ tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirkli suları ləğv etmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün

405 Flotasiya üsulundan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- ☒ kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- ☐ radioaktiv çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün
- ☐ çirkab suların ilkin təmizləmək üçün

406 Koaqulyasiya, sorbsiya, flotasiya metodlarından nə zaman istifadə olunur?

- ☐ çirkab suların bioloji üsulla təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların anaerob üsulu ilə təmizlənməsində
- ☒ çirkab suların fiziki – kimyəvi təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların koaqulyasiya üsulu ilə təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların absorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində

407 Mexaniki üsuldan nə zaman istifadə olunur?

- ☐ tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizlənməsində
- ☒ çirkab suların ilkin təmizlənməsində
- ☐ kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsində
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizlənməsində
- ☐ radioaktiv çirkləndiricilərinin təmizlənməsində

408 Ammonium, dəmir və mis duzlarından nə zaman istifadə olunur?

- ☐ çirkab suların absorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində
- ☒ çirkab suların koaqulyasiya üsulu ilə təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların bioloji üsulla təmizlənməsində

- ☐ çirkab suların anaerob üsulu ilə təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların kimyəvi üsulla təmizlənməsində

409 Aktivləşmiş kömürdən, selikozel, seolitdən nə zaman istifadə olunur?

- ☐ çirkab suların koagulyasiya üsulu ilə təmizlənməsində
- ☒ çirkab suların sorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların bioloji üsulla təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların kimyəvi üsulla təmizlənməsində
- ☐ çirkab suların absorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində

410 Yeraltı suların tükənməsi necə baş verir?

- ☐ səth sularının nominal icazə verilmiş axınının azalması zamanı
- ☒ yeraltı suların müəyyən bir ərazidə azalması və səviyyəsinin aşağı düşməsi zamanı
- ☐ göllərin və çayların suyunun qurudulması zamanı
- ☐ dəniz və okean sularının çirklənməsi zamanı
- ☐ ekosistemlərin dayanıqlılığının pozulması zamanı

411 Neft və neft məhsulları neyə təsir göstərir?

- ☐ bioloji məhsuldarlıq aşağı düşməsinə
- ☒ dəniz və okean sularının çirklənməsinə
- ☐ flora və faunanın çoxalmasına
- ☐ göllərin və çayların suyunun qurudulmasına
- ☐ canlılarda kimyəvi toksikatlara yığılmasına

412 Toztutucu qurğulardan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ texniki üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☒ fiziki üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☐ kimyəvi üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☐ bioloji üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☐ katalitik üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün

413 Fiziki və kimyəvi üsullardan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ kül çirkləndiricilərini təmizləmək üçün
- ☒ tullantı qazları zərərli maddələrdən təmizləmək üçün
- ☐ tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizlənməsində
- ☐ katalitik təmizləmə üsulunda katalizator olaraq
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizləmək üçün

414 Palladium və vanadiumdan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizlənməsində
- ☐ tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizlənməsində
- ☒ katalitik təmizləmə üsulunda katalizator olaraq
- ☐ kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsində
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsində

415 Kimyəvi üsuldan nə üçün istifadə olunur?

- ☐ aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsi
- ☐ kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsi
- ☐ tullantı qazların tərkibində böyük həcmdə olan toz və yağ dumanlarını təmizləmək üçün
- ☒ tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizləmək üçün

416 Elektrik filtrlərindən nə üçün istifadə olunur?

- ☐ qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- ☐ aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☒ tullantı qazların tərkibində böyük həcmdə olan toz və yağ dumanlarını təmizləmək üçün
- ☐ kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsi
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsi

417 Su vasitəsilə qazların təmizlənməsi harada aparılır?

- ☐ mexaniki toztutucularda
- ☒ yaş toztutucularda
- ☐ qazyuyucu toztutucularda
- ☐ quru mexaniki toztutucularda
- ☐ tozsoran tutucularda

418 Quru mexaniki toztutucularda hansı proses aparılır?

- ☐ aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☐ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsi
- ☒ kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsi
- ☐ tullantı qazların ilkin təmizlənməsi
- ☐ qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün

419 Siklonlu və tozçökdürücü quru toztutucularından nə üçün istifadə olunur?

- ☐ qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- ☐ kül çirkləndiricilərini təmizləmək üçün
- ☐ radioaktiv çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- ☐ aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☒ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizləmək üçün

420 Quru toztutucularından nə üçün istifadə olunur?

- ☐ qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- ☐ radioaktiv çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- ☒ aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- ☐ kül çirkləndiricilərini təmizləmək üçün
- ☐ üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün

421 Benzopren maddəsi daha çox nəyi çirkləndirir?

- ☐ atmosferi
- ☒ ətraf mühiti və canlıların həyat tərzini
- ☐ troposferi
- ☐ litosferi
- ☐ hidrosferi

422 Bərk tullantıların ekopoliqonlarda emalı zamanı bütün tullantıların necə faizi ikinci resurslara (xammala) çevrilir? (Çəki: 1)

- ☐ 0.5
- ☐ 0.7
- ☐ 0.6
- ☒ 0.8
- ☐ 0.45

423 Alimlər tullantısız və aztullantılı texnologiyaları təkmilləşdirərək, ətraf mühiti bərk tullantılardan tamamilə azad etmək üçün hansı poliqlonların tikilməsini təklif edirlər? (Çəki: 1)

- ☐ zibilxanalar
- ☐ ekozibilxanalar
- ☐ svalgalar
- ☒ ekopoligonlar
- ☐ adi poligonlar

424 Alimlər sənaye tullantılarının miqdarını azaltmaq məqsədilə hansı texnologiyalardan istifadə etməyi məsləhət görürlər? (Çəki: 1)

- ☐ dairəvi və tsiklik texnologiyalar
- ☐ qapalı və açıq texnologiyalar
- ☐ qapalı və yarımqapalı texnologiyalar
- ☐ tullantılı və tullantısız texnologiyalar
- ☒ tullantısız və aztullantılı texnologiyalar

425 Toksik bərk sənaye tullantılarını yandırmaq üçün hansı tip poliqonlardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ bəsit poliqonlardan
- ☐ adi poliqonlardan
- ☒ xüsusi poliqonlardan
- ☐ ümumi poliqonlardan
- ☐ sadə poliqonlardan

426 Yerli icra hakimiyyətlərinin qərarı əsasında hansı bərk tullantılar xüsusi seçilmiş yerlərdə basdırılır, yaxud zərərsizləşdirilir? (Çəki: 1)

- ☐ inşaat tullantıları
- ☒ sənaye tullantıları
- ☐ məişət tullantıları
- ☐ kommunal tullantıları
- ☐ iaşə tullantıları

427 Bərk məişət tullantıları emal edən poliqonların çatışmamazlığından böyük şəhərlərdə yığılıb qalmış tullantılar hara atılır? (Çəki: 1)

- ☐ şəhərtrafi düzənliklərə
- ☒ şəhərtrafi svalgalara
- ☐ şəhərtrafi zibilliklərə
- ☐ şəhərtrafi gölməçələrə
- ☐ şəhərtrafi yaşıllıqlara

428 Zibilyandırma zavodlarında bərk məişət tullantılarını hansı temperaturda yandırır? (Çəki: 1)

- ☐ 700-750°S
- ☒ 800-850°S
- ☐ 500-570°S
- ☐ 450-480°S
- ☐ 600-680°S

429 Bərk məişət tullantıları zərərsizləşdirmək üçün tikilən müəssisəsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ zibiltəmizləyən zavod
- ☒ zibilyandırma zavodu
- ☐ zibilbuxarlandıran zavod
- ☐ zibildağıdan zavod
- ☐ zibiltöpləyən zavod

430 Bərk məişət tullantılarının aerob üsulu ilə emalından alınan emal məhsulu necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ kömür adlanır
- ☒ kompost adlanır
- ☐ nolinur adlanır
- ☐ asbest adlanır
- ☐ qatran adlanır

431 Bərk məişət tullantılarını emal etmək üçün ən səmərəli üsul olaraq hansı üsuldan istifadə olunur? (Çəki: 1)

- ☐ qələviləşdirmə üsulundan istifadə olunur
- ☒ aerob üsulundan istifadə olunur
- ☐ anaerob üsulundan istifadə olunur
- ☐ oksidləşmə üsulundan istifadə olunur
- ☐ çürütmək üsulundan istifadə olunur

432 Bərk məişət və sənaye tullantıları poliqonlarda hansı şərtlər daxilində emal üçün birlikdə yüklənir? (Çəki: 1)

- ☐ tullantıların tərkibində plastmaslar olduqda
- ☐ tullantıların tərkibində sulfidlər çox olduqda
- ☐ tullantıların tərkibində şüşə maddələr az olduqda
- ☒ tullantıların tərkibində toksiki maddələr az olduqda
- ☐ tullantıların tərkibində taxta qırıntılar olduqda

433 Dünya praktikasında bərk məişət tullantılarının emal etmək üçün aşağıdakı üsullardan istifadə edilir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ zibillərin pirolizi
- ☐ zibillərin rentilizasiya edilməsi
- ☐ zibillərin sortlara ayrılması
- ☒ zibillərin müxtəlif sahələrə atılması
- ☐ zibillərin utilizasiya edilməsi

434 Dünya praktikasında bərk məişət tullantılarının emal etmək üçün aşağıdakı metodlardan istifadə edilir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ zibillərin fermentləşdirilməsi
- ☐ zibillərin zibilyandıran zavodlarda yandırılması
- ☐ Tullantıları emal etmək üçün poliqonların tikilməsi
- ☒ zibillərin basdırılması
- ☐ zibillərin komposta edilməsi

435 Tullantıların təkrarən, bəzən dəfələrlə ardıcıl emal olunması prosesi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☒ rentilizasiya adlanır
- ☐ rektifikasiya adlanır
- ☐ sorbsiya adlanır
- ☐ utilizasiya adlanır
- ☐ flotasiya adlanır

436 Tullantılardan təkrar xammal, istilik enerjisi və gübrə kimi istifadə etmək üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ kömür tullantılarının utilizasiyası
- ☐ kimya tullantılarının utilizasiyası
- ☐ məişət tullantılarının utilizasiyası
- ☒ sənaye tullantılarının utilizasiyası
- ☐ tikinti – inşaat tullantılarının utilizasiyası

437 Ətraf mühiti və insanları bioloji çirklənmədən mühafizə etmək üçün aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ sanitar qaydalarına əməl edilir
- ☐ qorxulu virusların mənbəyini nəzarət altında alınır
- ☐ karantin elan edilsin
- ☒ hər bir tədbir görülmür
- ☐ epidemioloji nəzarəti həyata keçirilir

438 Xüsusi təhlükəli radioaktiv tullantıları basdırmaq üçün yerin geoloji forması nəzərə alınmaqla yeraltı hansı sahələr seçilir? (Çəki: 1)

- ☐ daş kömür və daşduz massivləri seçilir.
- ☐ daş qayalar və düzənliklər seçilir
- ☐ su hövzələri və yeraltı sular seçilir
- ☒ daş duz və qaya süxurlu massivlər seçilir
- ☐ çöllər və xiyabanlar seçilir

439 Atom enerjisi ilə məşğul olan beynəlxalq agentlik (MAQATE) xüsusi təhlükəli radioaktiv tullantıları basdırılması üçün haranı təklif edirlər (Çəki: 1)

- ☐ buz mühitini
- ☐ su mühitini
- ☐ yer səthini
- ☒ yeraltını
- ☐ duz mühitini

440 Qurudulmuş bərk məişət tullantıları inşaat təyinatlı sobalarda hansı temperaturda yandırılır? (Çəki: 1)

- ☐ 950°S-də
- ☐ 500°S-də
- ☐ 200°S-də
- ☒ 1000°S-də
- ☐ 900°S-də

441 Bərk məişət tullantılarının yandırılması zamanı yaranan toksiki qazlar yanma prosesinin hansı etapında ayrırırlar? (Çəki: 1)

- ☐ V etapında
- ☐ I etapında
- ☐ III etapında
- ☒ II etapında
- ☐ IV etapında

442 Avropada zibilyandırma zavodlarında zibilin yandırılması necə etapda həyata keçirilir? (Çəki: 1)

- ☐ səkkiz etapda
- ☐ üç etapda
- ☐ beş etapda
- ☒ iki etapda
- ☐ yeddi etapda

443 Bərk tullantıları emal etmək üçün tikilən poliqonlar neçə il müddətində zibilləri emal edir? (Çəki: 1)

- ☐ 25-45 il müddətində
- ☐ 40-70 il müddətində
- ☐ 35 – 70 il müddətində
- ☒ 50-100 il müddətində
- ☐ 45-90 il müddətində

444 Bərk tullantıların emal edilməsi üçün tikilən poliqonların hündürlüyü nə qədər olur? (Çəki: 1)

- ☐ 35 m - ə qədər
- ☐ 45 m - ə qədər
- ☐ 50 m-ə qədər
- ☒ 60 m-ə qədər
- ☐ 40 m - ə qədər

445 Xüsusi qurğularda tullantıların toksiki maddələrdən təmizlənməsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ tullantıların istifadəsi adlanır
- ☐ tullantıların utilizasiyası adlanır
- ☐ tullantıların basdırılması adlanır
- ☒ tullantıların demoksikasiyası adlanır
- ☐ tullantıların istehsalı adlanır

446 Tullantıların yerin altında xüsusi ayrılmış çuxurlarda, istifadəsiz şaxtalarda və başqa yerlərdə yerləşdirilməsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ tullantıların utilizasiyası adlanır
- ☐ tullantıların dondurulması adlanır
- ☐ tullantıların istifadəsi adlanır
- ☒ tullantıların basdırılması adlanır
- ☐ tullantıların istehsalı adlanır

447 Tullantılarda olan müxtəlif faydalı komponentləri ayıraraq, ondan yenidən istifadə üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ flotasiya adlanır
- ☐ rektifikasiya adlanır
- ☐ rekultivasiya adlanır
- ☒ utilizasiya adlanır
- ☐ sorbsiya adlanır

448 Troposferdə mövcud olan ozon hansı proseslər nəticəsində əmələ gəlir ?

- ☐ kükürd 2-oksidiin kəskin artması nəticəsində
- ☐ vulkan püskürmələri nəticəsində havaya qalxan qazlardan
- ☐ havada olan karbon qazı və azot oksidlərinin miqdarından
- ☒ atmosferdə elektrik və şimşək çaxması nəticəsində
- ☐ AES-lərin işləmə prosesində yaranan şüalanmadan

449 Hansı təbəqədə mövcud olan ozonun konsentrasiyasının azalması xeyirli hesab edilir ?

- ☐ termosferdə
- ☒ troposferdə
- ☐ erkosferdə
- ☐ stratosferdə
- ☐ mezosferdə

450 İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə ən çox ölümə nəticələnən xəstəliklər hansılardır ?

- ☐ psixosomasiyalıq və anemiya
- ☐ hipodinamiya və malyariya
- ☒ ürək-damar və xərcəng
- ☐ taun və difteriya
- ☐ ağcaqanad ensefaliti

451 Əlverişsiz mənzil, yaşayış şəraiti, müxtəlif stress vəziyyəti hansı risk faktorlarına aiddir ?

- ☐ bioloji
- ☒ sosial
- ☐ elementar
- ☐ təbii
- ☐ ekoloji

452 Kanserojen maddələrə aşağıdakılardan hansılar aiddir ?

- ☐ karroziyaya uğramış dəmir hissələri
- ☒ tsiklik karbohidrogenlər, azotlu rəngləyicilər
- ☐ havadakı təsirsiz qazların miqdarının artması
- ☐ neftlə çirklənmiş süni gillərin suları
- ☐ suyun tərkibində oksigenli maddələrin artması

453 Əsas sayılan risk faktorları hansılardır ? 1. bioloji 4. hipodinamik 2. ekoloji 5. pafogen 3. süni 6. sosial

- ☐ 3,4,5
- ☒ 1,2, 6
- ☐ 4, 5, 6
- ☐ 2, 4, 6
- ☐ 2, 3, 5

454 Müəyyən xəstəliyin bilavasitə səbəbi sayılmayan, lakin onun baş verməsi ehtimalını artırən ümumi faktorlar necə adlanır ?

- ☐ bioloji faktorlar
- ☒ risk faktorları
- ☐ təbii faktorlar
- ☐ süni faktorlar
- ☐ etoloji faktorlar

455 Karbon-oksidiyin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır ?

- ☐ damar xəstəlikləri, qaz azlığı
- ☒ ateroskleroz, psixoz, infarkt
- ☐ endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- ☐ talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
- ☐ qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri

456 Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir ?

- ☐ ürək-damar və həzm orqanları xəstəlikləri
- ☒ endokrin, qan dövranı, allergiya
- ☐ qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- ☐ əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- ☐ burun-boğaz və damar xəstəlikləri

457 Kükürd və azot oksidləri nə zaman atmosfərə atılır?

- ☐ Polad istehsalı zamanı
- ☒ İES və qazanxanalarda maye yanacaq yandırılan zaman
- ☐ poladın əridilməsi zamanı
- ☐ dəmirin əridilməsi zamanı
- ☐ İES və qazanxanalarda işlədilən

458 1997 – ci ildə Monrealda imzalanmış protokol nə haqqında idi?

- ☐ ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlər haqqında

- ☐ orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri haqqında
- ☐ ozon dağından xlor - flüor üzvi birləşmələri haqqında
- ☒ ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalının dayandırılması haqqında
- ☐ ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında

459 1987 – ci ildə Monrealda imzalanmış protokol nə haqqında idi?

- ☒ ozon dağından xlor - flüor üzvi birləşmələrin və digər ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında
- ☐ orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri haqqında
- ☐ müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətləri haqqında
- ☐ insanın öz iqtisadi, hərbi, mədəni maraqlarını təmin etmək məqsədilə onu əhatə edən xarici mühitə təsirləri haqqında
- ☐ ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlər haqqında

460 İonlaşdırıcı şüalar buraxan elementlərin izotoplarına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Radioaktiv tullantılar deyilir
- ☐ İonlaşmış kristallar deyilir
- ☐ Radioaktiv nuklidlər deyilir
- ☒ Radioaktiv izotoplar deyilir
- ☐ İonlaşmış duzlar deyilir

461 Dağ süxurlarında olan radioaktiv və kosmosdan yer üzünə düşən şüalanmaları hansı mənbələr yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ Yer maqnitizmi
- ☐ Elektromaqnit mənbələri
- ☐ Süni mənbələr
- ☒ Təbiətdə olan ionlaşdırıcı mənbələr
- ☐ Elektrik ölçü cihazları

462 Yüksək enerjiyə malik olan şüaların təsiri nəticəsində bir atomdan elektronu çıxarıb digər atoma birləşdirərkən mənfi və müsbət ionlar cütünün yaranmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Yüklənmə hadisəsi deyilir
- ☐ Şüalanma hadisəsi deyilir
- ☐ Elektron vermə hadisəsi deyilir
- ☒ İonlaşma hadisəsi deyilir
- ☐ Elektronalma hadisəsi deyilir

463 FEHM və işin təşkilinə gigiyena tələbatına əsasən yuxarı sinif şagirdləri üçün dərs müddətində nə müddətdə kompüterdən istifadə edə bilərlər? (Çəki: 1)

- ☐ II dərstdə 20 dəqiqə III dərstdə 30 dəqiqə
- ☐ İstənilən qədər istifadə edə bilər
- ☐ İstifadə etməyə icazə verilmir
- ☒ I dərstdə 30 dəqiqə II dərstdə 15 dəqiqə
- ☐ I dərstdə 25 dəqiqə II dərstdə 20 dəqiqə

464 Güclü elektromaqnit şüalanmalarından sayılan cib telefonları nə cür rabitə sayılır? (Çəki: 1)

- ☐ İntensiv rabitə sayılı
- ☐ Şünursuz rabitə sayılır
- ☐ İmpuls rabitə sayılır
- ☒ Mobil rabitə sayılır
- ☐ Radar rabitə sayılır

465 Video oyunlar və digər elektrik cihazlarından müntəzəm istifadə edən uşaqlarda hansı xəstəliyə tutulma riski yüksək olur? (Çəki: 1)

- ☐ Onkoloji xəstəlik
- ☐ Leykomiya xəstəliyi
- ☐ Monal xəstəlik
- ☒ Leykos xəstəliyi
- ☐ Endokrin xəstəliyi

466 FEHM və işin təşkilinə gigiyena tələbatına əsasən yaşlılar üçün kompüterdə iş müddəti 8 saatlıq iş günündə neçə saat qəbul olunmuşdur? (Çəki: 1)

- ☐ 10 saat qəbul olunmuşdur
- ☐ 8 saat qəbul olunmuşdur
- ☐ 5 saat qəbul olunmuşdur
- ☒ 4 saat qəbul olunmuşdur
- ☐ 6 saat qəbul olunmuşdur

467 Ümumiləşdirilmiş məlumatlara əsasən kompüter işlədicilərin monitor arxasında 2 saatdan 4 saata qədər işlədikləri zaman onların səhhətində hansı dəyişikliklər yaranır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Nəfəs yollarının xəstəlikləri 1,9 dəfə çox olur
- ☐ Ürək –damar xəstəlikləri 2 dəfə çox olur
- ☐ Sinir istemində pozuntular 4,6 dəfə çox olur
- ☒ Orqanizmdə elə bir dəyişiklik hiss olunmur
- ☐ Ayaq-hərəkət aparatında xəstəlik 3,1 dəfə çox olur

468 Kompüter istifadəçilərinin sağlamlıqlarında bir sıra şikayətlərinin olmasının səbəbi nədir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Saçın tökülməsi və dərinin quruması
- ☐ Yuxunun və yaddaşın pozulması
- ☐ Gözlərin sancması, baş ağrıları
- ☒ Əhval-ruhiyyənin yüksəlməsi
- ☐ Yorğunluq və əsəbilik

469 Kompüter istifadəçilərinin görmə qabiliyyəti neçə faiz azala bilər? (Çəki: 1)

- ☐ 35-50%
- ☐ 45-70%
- ☐ 40-65%
- ☒ 60-85%
- ☐ 60-70%

470 Kompüterdə işləyən işçinin işin başlanğıcından 2 saat sonra əmələ gələn baş ağrısının səbəbi nədir? (Çəki: 1)

- ☐ Otaqda istiliyin artmasıdır
- ☐ Otaqda karbonun miqdarının çoxalmasıdır
- ☐ Otaqda oksigenin miqdarının azalmasıdır
- ☒ Otaq havasında ağır aeroionların çoxalmasıdır
- ☐ Otaqda rütubətin azalmasıdır

471 Kompüter işləyən zaman otaqda havanın hansı tərkibi dəyişir? (Çəki: 1)

- ☐ Havanın hidrogen tərkibi pisləşir
- ☐ Havanın oksigeni pisləşir
- ☐ Havanın rütubəti pisləşir
- ☒ Havanın aeroion tərkibi pisləşir
- ☐ Havanın azot tərkibi pisləşir

472 Elektromaqnit şüaları kompüter istifadəçisindən hansı məsafədə olan işçilərə də təsir göstərir? (Çəki: 1)

- ☐ 10 metr məsafədə
- ☐ 8 metr məsafədə
- ☐ 7 metr məsafədə
- ☒ 5 metr məsafədə
- ☐ 3 metr məsafədə

473 Kompüter ətrafında yaranan elektrostatik sahəni zəiflətmək üçün hansı tədbiri həyata keçirtmək lazımdır? (Çəki: 1)

- ☐ Şüalandırmaq lazımdır
- ☐ İzolə etmək lazımdır
- ☐ Yerlə birləşdirmək lazım deyil
- ☒ Yerlə birləşdirmək lazımdır
- ☐ Az işlətmək lazımdır

474 Son illər şəhərlərdə böyük tezlikli diapozonlarda elektromaqnit sahələrinin aşağıdakı mənbələrinin sayı artmışdır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Kiçik dalğalı sobalar
- ☐ DAM-nın radarları
- ☐ Mobil əlaqə sistemləri
- ☒ Çuqun sobaları
- ☐ Kompüterlər

475 Ətraf mühitin elektromaqnit çirklənməsi dünya miqyasında vacib məsələ olduğundan ÜST bu problemi hansı problemlər sırasına daxil etmişdir? (Çəki: 1)

- ☐ Lokal problemlər
- ☐ Qlobal problemlər
- ☐ Adi problemlər
- ☒ Aktual problemlər
- ☐ Regional problemlər

476 Son illərdə antropogen təsirlər nəticəsində elektromaqnit sahəsinin genişlənməsi və güclənməsi ətraf mühitdə hansı hadisənin formalaşmasına səbəb olmuşdur? (Çəki: 1)

- ☐ Buluqyaranma hadisəsinin
- ☐ Adi smog hadisəsinin
- ☐ Tüstü smogu hadisəsinin
- ☒ Eketrosmog hadisəsinin
- ☐ Fotokimyəvi smog hadisəsinin

477 Qəbul olunmuş normalara uyğun olaraq kompüterlə işləyən hər bir işçi üçün nə qədər sahə və həcm ayrılmalıdır? (Çəki: 1)

- ☐ 2 m² və 8 m³ ayrılmalıdır
- ☐ 8 m² və 25 m³ ayrılmalıdır
- ☐ 4 m² və 18 m³ ayrılmalıdır
- ☒ 6 m² və 20 m³ ayrılmalıdır
- ☐ 10 m² və 30 m³ ayrılmalıdır

478 Hansı kompüterlərdə maye kristallardan istifadə edilir, baxmayaraq ki, onlar da güclü elektromaqnit sahəsi ətraf mühitdə yaradırlar? (Çəki: 1)

- ☐ Rəqəmsal televizorlar
- ☐ Fərdi elektron hesablama maşınları
- ☐ Adi kompüterlər

- ☒ Notbuk portativ kompüterləri
- ☐ Videodisplayerlər

479 1 Vt şüalanma gücü ilə işləyən mobil telefonlar insanda hansı xəstəlik yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ Pnevmaniya xəstəliyi yaradır
- ☐ Onkoloji xəstəlik yaradır
- ☐ Ruhi xəstəlik yaradır
- ☒ Monal xəstəlik yaradır
- ☐ Xroniki ciyər xəstəliyi yaradır

480 Kompüter otaqlarını işıqlandırmaq üçün hansı lampalardan istifadə olunması məsləhət görülür? (Çəki: 1)

- ☐ Triod lampalardan
- ☐ Volfrom lampalardan
- ☐ Kvars lampalardan
- ☒ Lyuminesess lampalarından
- ☐ Diod lampalardan

481 Kompüter otaqlarında optimla rütubətlik 21° S tempraturda neçə faiz təşkil edilməlidir? (Çəki: 1)

- ☐ 45% təşkil edilməlidir
- ☐ 48% təşkil edilməlidir
- ☐ 55% təşkil edilməlidir
- ☒ 60% təşkil edilməlidir
- ☐ 40% təşkil edilməlidir

482 Kompüter istifadəçisi ilə ekran arasında məsafə nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)

- ☐ 35 sm olmalıdır
- ☐ 45 sm olmalıdır
- ☐ 40 sm olmalıdır
- ☒ 50 sm olmalıdır
- ☐ 30 sm olmalıdır

483 Kompüter geniş diapazonda hansı müxtəlif elektromaqnit şüalanması yaradır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Ultrabənövşəyi şüalar
- ☒ Optik şüalar
- ☐ Elektrostatik sahələr
- ☐ Rentgen şüaları
- ☐ Yüksək tezlikli və aşağı tezlikli elektromaqnit şüaları

484 Qəbul olunmuş normaya əsasən insanlar üçün təhlükəsiz maqnit sahəsi selinin sıxlığı neçə Qaus qəbul edilmişdir? (Çəki: 1)

- ☒ 50 Qaus
- ☐ 70 Qaus
- ☐ 45 Qaus
- ☐ 30 Qaus
- ☐ 85 Qaus

485 Elektromaqnit sahəsindən mühafizə olunmaq məqsədilə qoruyucu-sanitar mühafizə zonasının həddlərində hansı tikililərin inşasına qadağa qoyulur? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ İdman və oyun meydançalarının
- ☐ Nəqliyyat üçün dayanacaqların

- ☐ Yaşayış binalarının
- ☒ İstirahət parkları salınır
- ☐ İstirahət yerlərinin

486 Yaşayış yerlərini kəsib keçən yüksək gərginlikli elektromaqnit sahələrindən insanları qorumaq üçün hansı qoruyucu zonadan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ Beton sütunlardan
- ☐ Yaşıllıq zonasından
- ☐ Mühafizə zonasından
- ☒ Sanitar-qoruyucu zonadan
- ☐ Taxta çəpərlərdən

487 Zəif səviyyəli elektromaqnit sahəsinin bilavasitə təsirindən orqanizmdə hansı xəstəliklər inkişaf edə bilər? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Miqren, xroniki yorğunluq xəstəliyi
- ☐ Davranışın dəyişməsi, huşun itirilməsi xəstəliyi
- ☐ Xərçəng xəstəliyi
- ☒ Orqanizm stabil vəziyyətdə qalır
- ☐ Bronxit, astma, aritmiya xəstəliyi

488 Ətraf mühitin elektromaqnit çirklənməsi orqanizmin aşağıdakı əsas funksiyalarının zəiflənməsinə və zədələnməsinə səbəb olur. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ İmmunitetin aşağı düşməsi
- ☐ Həzm sisteminin zədələnməsi
- ☐ Ürək damar sisteminin zəifləməsi
- ☒ Sümüklərin nazilməsi
- ☐ Psixi pozuntuların artması

489 Elektromaqnit sahəsinin hansı təsiri sahəsində aparılan tədqiqatlar insan orqanizminin ən həssas sistemlərini analiz etməyə imkan yaratdı? (Çəki: 1)

- ☐ Ümumi təsiri
- ☐ Kimyəvi təsiri
- ☐ Fiziki təsiri
- ☒ Bioloji təsiri
- ☐ Harmonal təsiri

490 Son zamanlar ətraf mühitə elektromaqnit sahəsinin yerin təbii fonu ilə müqayisədə 1000 dəfədən çox artmasına səbəb olan sahələrdən aşağıdakıları göstərmək olar. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Mikroelektron qurğularının istehsalının artması
- ☐ Elektrik qurğularının kütəvi istehsalı
- ☐ Müxtəlif məişət cihazlarının istehsalının çoxalması
- ☒ Elektron cihazlarının sayının azalması
- ☐ Radioelektron qurğularının istehsalının genişlənməsi

491 İnsanın fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq törənən elektromaqnit sahələrinin diapazonunun genişləndiyi sahələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Müxtəlif rabitələrin yaradılmasında
- ☐ Radiolokasiyanın intensiv inkişafında
- ☐ Radio əlaqələrin genişləndirilməsində
- ☒ Ətraf mühitə elektromaqnit sahəsi stabildir
- ☐ Texnoloji proseslərdə geniş istifadə olunmasında

492 Ekoloji problemləri təhlil etmək məqsədilə elektrik və maqnit sahələrinin bütün növlərini mənşəyinə görə aşağıdakı qruplara ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Bioloji obyektlərdən törənən elektrik sahəsi
- ☐ Yerın sabit elektrostatik və maqnit sahəsi
- ☐ Günəş və ulduzlardan gələn törəyən elektromaqnit sahəsi
- ☒ Elektrik və maqnit sahələri mövcud deyil
- ☐ Antropogen mənşəli elektromaqnit sahəsi

493 Piroliz zibilyandırma zavodlarında bərk məişət tullantıları hansı temperaturda yandırılır? (Çəki: 1)

- ☐ 1650°S
- ☐ 1350°S
- ☐ 1500°S
- ☒ 1700°S
- ☐ 1600°S

494 Maye çəkilində olan radioaktiv tullantıları utulləşdirmək üçün hansı metodlardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ qablaşdırma və şüşələşdirmə
- ☐ qablaşdırma və soyudulma
- ☐ bitumlaşdırma və qablaşdırma
- ☒ bitumlaşdırma və şüşələşdirmə
- ☐ şüşələşdirmə və rezinləşdirmə

495 Radioaktiv tərkibli məhsulların bərk tullantılarını zərərsizləşdirmək üçün hansı üsuldan istifadə edirlər (Çəki: 1)

- ☐ böyük həcmə salırlar
- ☐ formasını dəyişirlər
- ☐ presləyirlər
- ☒ bitumlaşdırmaq üçün yandırirlar
- ☐ adi şəkildə anbarlara göndərilər

496 Hələlik hansı sahənin radioaktiv tullantılarını tam zərərsizləşdirmək mümkün olmamışdır (Çəki: 1)

- ☐ kombinatların və faydalı qazıntıların
- ☐ zavod və kombinatların
- ☐ səhiyyə və elektronikanın
- ☒ AES –in və hərbi – sənaye kompleksinin
- ☐ tikinti materialları və asbestlərin

497 Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən produsentlər necə adlanır ?

- ☐ konsumentlər
- ☐ ekoton orqanizmlər
- ☐ mikrosistemlər
- ☒ avtotrof orqanizmlər
- ☐ heterotrof orqanizmlər

498 Vulkan püskürməsi, zəlzələ və s. baş verən gözlənilməz hadisələr hansı faktorlara Aid edilir ?

- ☐ kosmik faktorlara
- ☐ modifikator faktorlara
- ☐ fizioloji faktorlara
- ☒ qeyri-dövri faktorlara
- ☐ limitləşdirici faktorlara

499 Temperatur, su, insan, torpaq, işıq və s.mühitin hansı sahəsinin ayrılmaz hissələridir ?

- ☐ dövrü millərin
- ☐ antropogen amillərin
- ☐ biokoz amillərin
- ☒ abiotik amillərin
- ☐ biotik amillərin

500 Y.Odum və C.M.Andersonun tədqiqatları ekologiya elminin hansı inkişaf mərhələsinə təsadüf edir ?

- ☐ coğrafiya elminin yarandığı dövrlərə
- ☐ XIX əsrin 60-ci illərinə
- ☐ orta əsrlərə
- ☒ XX əsrin 50-ci illərinə
- ☐ XIX əsrin 50-ci illərinə qədər

501 Torpaq örtüyünü biosferin bir elementi kimi öyrənən alim kim olmuşdur ?

- ☐ V.R.Volobuyev
- ☐ A.P.Vinoqradov
- ☐ D.L.Armand
- ☒ İ.P.Gerasimov
- ☐ K.K.Markov

502 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və an çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır ?

- ☐ hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- ☐ helium qazı, dəmir oksidləri, natrium-xlor
- ☐ maqnezium, hidrogen-sulfid, karbon qazı
- ☒ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- ☐ karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar

503 Torpağa qurğuşun tullantıları hansı vasitələrlə atılır ?

- ☐ yeyinti sənayesi
- ☐ qara metallurgiya
- ☐ neft sənayesi
- ☒ avtomobillər
- ☐ əlvan metallurgiya

504 Oksigeni sürətlə mənimsəyən yosunların çoxluq təşkil etdiyi sututarlarda nə kimi ekoloji pozulma baş verir ?

- ☐ su bakteriyalarının miqdarı artır və suyun səviyyəsi aşağı düşür
- ☐ fosforlu birləşmələrin mütəhərrikliyi azalır
- ☐ suyun dövrəni zəifləyir və buxarlanma azalır
- ☒ oksigen azalır və balıqlar məhv olur
- ☐ sututarlarda torfun qalınlığı artır və bataqlıq yaranır

505 Fosfor və azotun mütəhərrik birləşmələri su hövzələrinə daxil olduqda hansı canlıların güclü inkişafı baş verir ?

- ☐ sarmaşiq və liyanalar
- ☐ hidromorf bitkilər
- ☐ mamır və şibyələr
- ☒ yosun və mikroorqanizmlər
- ☐ alçaq boylu kollar

506 Dünyada ən çox açıq üsulla çıxarılan dağmədən sənayesi məhsulları hansı ölkə ərazisindədir ?

- ☐ Hindistan, Almaniya, Danimarka
- ☐ Çin, Yaponiya, Avstraliya
- ☐ Rusiya, ABŞ, İndoneziya
- ☒ ABŞ, İngiltərə, Polşa
- ☐ Azərbaycan, Türkiyə, Brazilya

507 Ümumiyyətlə becərilən sahələr ümumi torpaq fondunun neçə faizini təşkil edir ?

- ☐ 9,5 %-ni
- ☐ 8 %-ni
- ☐ 5 %-ni
- ☒ 11,2 %-ni
- ☐ 6,7 %-ni

508 Dünyada məhsuldar sahələrin ümumi sahəsi təxminən nə qədərdir?

- ☐ 4200 mln.ha
- ☐ 6000 mln.ha
- ☐ 5700 mln.ha
- ☒ 8500 mln.ha
- ☐ 7300 mln.ha

509 Dünya əhalisinin sürətlə artması və düzgün olmayan təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində hər il nə qədər məhsuldar torpaqlar itirilir ?

- ☐ 4 mln.ha
- ☐ 3,5 mln.ha
- ☐ 2-3 mln.ha
- ☒ 6-7 mln.ha
- ☐ 5,5 mln.ha

510 Karbon və azotun torpaqla toplanması hansı amillərin fəaliyyəti ilə bağlıdır ?

- ☐ insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- ☐ iqlim elementləri
- ☐ dağ süxurları və mineralları
- ☒ bitki və heyvan qalıqları
- ☐ maqmatik süxurlar

511 Dünyanın quru hissəsinin nə qədər sahəsi tropik torpaqlar altındadır ?

- ☐ 42128.0
- ☐ 42064.0
- ☐ 42036.0
- ☒ 42125.0
- ☐ 42097.0

512 Akademik V.V.Polinova görə hansı kimyəvi elementlər fəal miqrasiya olunma xassəsinə malikdir ?

- ☐ miss, molibden, cıvə
- ☐ sirkonium, cıvə, stronsium
- ☐ silisium, dəmir, alüminium
- ☒ kükürd, brom, yod
- ☐ molibden, gümüş, sink

513 Radioaktiv çirkləndiricilər hansı növ çirkləndiricilərə aiddir:

- ☐ biosfer çirkləndiricilərinə
- ☐ ionsfer çirkləndiricilərinə
- ☒ atmosfer çirkləndiricilərinə
- ☐ hidrosfer çirkləndiricilərinə
- ☐ litosfer çirkləndiricilərinə

514 Qlobal radioaktiv yağıntılar nə zaman intensivləşir?

- ☐ ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artanda
- ☒ nüvə partlayışından sonra
- ☐ rentgen şüalanmasından sonra
- ☐ karbon oksidlərinin miqdarı havada artanda
- ☐ azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artanda

515 His hissəciklərinin qabiliyyətinə aiddir:

- ☐ radiasiya tozunun ətraf mühitə yayılmasının qarşısını almaq
- ☒ günəş şüalarını udmaq
- ☐ təhlükəsizlik texnikasına riayət edilməsini təmin etmək
- ☐ güclü tüstü cərəyanlarının yaranmasının qarşısını almaq
- ☐ iqlimin qlobal pozulmasının qarşısını almaq

516 Radioaktivlik nəyə deyilir?

- ☐ indiki və gələcək nəsillərin sağlamlığının ionlaşdırıcı şüalanmaların zərərli təsirindən qorunmasına
- ☐ insan fəaliyyəti nəticəsində təbii radiasiya fonunun dəyişməsinə
- ☐ ionlaşdırıcı şüalar buraxan elementlərin izotoplarına
- ☒ təbiətdə xarici təsir olmadan elementlərin öz-özünə şüa buraxması hadisəsinə
- ☐ radiasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasına

517 Tezliyi 109-1013 hs olan səsle ne deyilir?

- ☐ Harmonik səs deyilir
- ☒ Hipersəslər deyilir
- ☐ Ultrasəs deyilir
- ☐ Akustik səslər deyilir
- ☐ İnfrasəs deyilir

518 Tezliyi 20000hs-dən yuxarı olan səs necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ Termonik səs adlanır
- ☒ Ultrasəs adlanır
- ☐ İnfrasəs adlanır
- ☐ Hipersəs adlanır
- ☐ Titrəyiş səsi adlanır

519 Tezliyi 20 hs-dən aşağı olan səs dalğasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Zərbəlisəs deyilir
- ☐ Hipersəs deyilir
- ☒ İnfrasəs deyilir
- ☐ İltəsəs deyilir
- ☐ Titrəyiş səsi deyilir

520 Tezliyi 20 hs ilə 20000 hs arasında olan və ixtiyari elastik mühitdə yayılan mexaniki dalğalara nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Qeyri-elastik dalğalar deyilir
- ☒ Səs dalğaları deyilir

- ☐ Elastik dalğalar deyilir
- ☐ Elektrik dalğalar deyilir
- ☐ Akustik dalğalar deyilir

521 İonlaşdırıcı şüalanma mənbəyi ətrafında mənbənin normal istismarı şəraitində əhalinin normal şüalanma normasından yüksək dozalı ərazisi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ İşçi zona adlanır
- ☒ Sanital-mühafizə zonası adlanır
- ☐ Müşahidə zonası adlanır
- ☐ Poliqou adlanır
- ☐ Təhlükəli zona adlanır

522 Kosmik şüalanmanın və təbii radionuklidlərin torpaqda, qida maddələrində, habelə insan orqanizmində təbii yaratdığı şüalanma dozasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Ümumi radiasiya fonu deyilir
- ☐ İxtiyari radiasiya fonu deyilir
- ☐ Spontan radiasiya fonu deyilir
- ☒ Təbii radiasiya fonu deyilir
- ☐ Məcburi radiasiya fonu deyilir

523 Respublika ərazisində atmosfer aerosollarının ümumi β -radioaktivliyi üzrə müşahidələr ölkənin neçə məntəqəsində aparılır? (Çəki: 1)

- ☐ 3 məntəqəsində
- ☒ 11 məntəqəsində
- ☐ 8 məntəqəsində
- ☐ 7 məntəqəsində
- ☐ 5 məntəqəsində

524 Günəş şüalarının fəallığından asılı olaraq gündəlik radiasiya fonu respublika ərazisində necə dəyişir? (Çəki: 1)

- ☐ Hər an dəyişir
- ☒ Mövsümlər üzrə dəyişir
- ☐ Mövsümlər üzrə dəyişmir
- ☐ Ümumiyyətlə sabit qalır
- ☐ Radiasiya fonu sabitdir

525 Respublikamızda ətraf mühitin radiasiya fonu üzrə gündəlik müşahidələr bütün bölgələri əhatə edən neçə müşahidə məntəqələrində aparılır? (Çəki: 1)

- ☐ 39 müşahidə məntəqəsində
- ☒ 41 müşahidə məntəqəsində
- ☐ 40 müşahidə məntəqəsində
- ☐ 35 müşahidə məntəqəsində
- ☐ 37 müşahidə məntəqəsində

526 Təbii mühitin radiasiya şəraitinə hansı göstəricilər üzrə nəzarət edilir? (Çəki: 1)

- ☐ Texnogen radiasiya fonu və ümumi α radioaktivliyi
- ☒ Təbii radiasiya fonu və ümumi β -radioaktivliyi
- ☐ Öz-özünə radiasiya fonu və ümumi proton radioaktivliyi
- ☐ İxtiyari radiasiya fonu və rentgen şüalanması
- ☐ Məcburi radiasiya fonu və γ şüalanması

527 İonlaşdırıcı şüalara aid olan hansı işlər dövlət inhisarında olmaqla müvafiq icra hakimiyyət orqanlarının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Radioaktiv mənbələrdən istifadə
- ☐ Radioaktiv maddələrin hasilatı və emalı
- ☒ Radioaktiv maddələr üzərində nəzarət yoxdur
- ☐ Radioaktiv maddələrin daşınması, saxlanması
- ☐ Radioaktiv maddələrin məhv edilməsi və basdırılması

528 Respublika hududlarında şüalanmanın əsas gigiyeniya normativlərinə əsasən radiasiya qurğularında işləyən həyatının müəyyən fəaliyyəti dövründə (50 il) yol verilən doza nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)

- ☐ 3 Zv
- ☒ 2 Zv
- ☐ 1 Zv
- ☐ 5 Zv
- ☐ 4 Zv

529 Respublika hududlarında şüalanmanın əsas gigiyeniya normativlərinə əsasən radiasiya qurğularında işləyənlər üçün yol verilən orta illik doza nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)

- ☐ 0,06 Zv
- ☒ 0,02 Zv
- ☐ 0,01 Zv
- ☐ 0,03 Zv
- ☐ 0,05 Zv

530 Respublika hududlarında şüalanmanın əsas gigiyeniya normativlərinə əsasən əhali üçün bütün həyatı dövründə (70 il) yol verilən şüalanma dozası nə qədər qəbul olunur? (Çəki: 1)

- ☐ 0,06 Zv
- ☒ 0,07 Zv
- ☐ 0,5 Zv
- ☐ 0,03 Zv
- ☐ 0,05 Zv

531 1kq maddənin bir saniyədə udduğu enerjiyə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Bekkerel deyilir
- ☒ Zivert (Zv) deyilir
- ☐ Rentgen deyilir
- ☐ Ber deyilir
- ☐ Kuri deyilir

532 Hansı hissəciklər ionlaşma yaratmırlar lakin onlar atomları stabil vəziyyətdən çıxarıb güclü radioaktivlik yaradırlar (Çəki: 1)

- ☐ Elektronlar
- ☒ Neytronlar
- ☐ Protonlar
- ☐ Betta hissəciklər
- ☐ Alfa hissəciklər

533 Radioaktiv şüa mənbələrindən başqa digər şüalar mənbələri hansılardır? (Çəki: 1)

- ☒ Neytronlar, rentgen və kosmik şüalar
- ☐ Səs, optik və akustik şüalar
- ☐ Rentgen, lazer və elektron şüalar
- ☐ Elektronlar, protonlar və nuklidlərdir
- ☐ Neytron, alfa və betta şüalar

534 β hissəciklər orqanizmə daxil olduqda hüceyrədə nə cür iz qoyurlar? (Çəki: 1)

- ☐ Stabil vəziyyətdə qalırlar
- ☐ Tədricən hərəkət edirlər
- ☐ Heç bir iz qoymurlar
- ☒ İonlaşdırıcı iz qoyurlar
- ☐ Hec bir hərəkət etmirlər

535 γ -nın təbiəti necədir? (Çəki: 1)

- ☐ Kvantlar selidir
- ☐ Yüklü hissəciklər selidir
- ☐ Elektronlar selidir
- ☒ Elektromaqnit dalğalarıdır
- ☐ Protonlar selidir

536 İonlaşdırıcı şüalanmanın neçə növü vardır? (Çəki: 1)

- ☐ Rentgen, β və γ -şüalar
- ☐ γ -, rentgen və neytronlar
- ☐ Neytron, elektron və γ -şüalar
- ☒ α -, β və γ -şüalar
- ☐ Proton, α və pozitronlar

537 Ətraf mühitin radioaktiv çirklənmədən mühfizəsi sahəsindəki fəaliyyət ölkəmizdə qəbul olunmuş hansı qanunlar və əsasnamələr əsasında həyata keçirilir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ “Ətraf mühitin monitorinqinin keçirilməsi haqqında”
- ☐ “Əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında”
- ☐ “Ekoloji təhlükəsizlik haqqında”
- ☒ “Ətraf mühitin sağlamaşdırılması haqqında”
- ☐ “Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında”

538 Respublika hüddudlarında şüalanmanın əsas gigiyena normativlərinə əsasən əhali üçün orta illik yol verilən şüalanma doza nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)

- ☐ 0,03 Zv və ya 7 Ber
- ☐ 0,01 Zv və ya 8 Ber
- ☐ 0,005 Zv və ya 3Ber
- ☒ 0,001 Zv və ya 5 Ber
- ☐ 0,03 Zv və ya 10 Ber

539 Radiasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi hansı sənədlərin qəbul edilməsi ilə həyata keçirilir? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Tikinti-norma qaydalarının
- ☐ Radiasiya təhlükəsizliyi qaydalarının
- ☐ Sanitariya-gigiyeniya normalarının
- ☒ Heç bir sənəd qəbul edilmir
- ☐ Sərəncam və təlimatların

540 Radiasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasının əsas prinsipləri hansılardır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ İqtisadi və sosial amillərin nəzərə alınması
- ☐ Əsaslandırma prinsipi
- ☐ Normalaşdırma prinsipi
- ☒ Texnoloji prinsiplər
- ☐ Optimallaşdırma prinsipi

541 Texniki qurğuların nasazlığı, işçilərin səhvi nəticəsində ionlaşdırıcı şüa mənbələri üzərində idarəetmənin itirilməsi və bunun nəticəsi olaraq insanların normadan artıq şüalanmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Qeyri-adi qəza
- ☐ Təbii qəza
- ☐ Texniki qəza
- ☒ Radiasiya qəzası
- ☐ Antropogen qəza

542 İnsan fəaliyyəti nəticəsində təbii radiasiya fonunun dəyişməsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ Stabil radiasiya fonu
- ☐ Təbii radiasiya fonu
- ☐ Adi radiasiya fonu
- ☒ Texnogen dəyişdirilmiş radiasiya fonu
- ☐ Sərbəst radiasiya fonu

543 İndiki və gələcək nəsillərin sağlamlığının ionlaşdırıcı şüalanmaların zərərli təsirindən qorunmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Əhalinin nüvə təhlükəsi
- ☐ Əhalinin ərzaq təhlükəsi
- ☐ Əhalinin sağlamlıq təhlükəsi
- ☒ Əhalinin radiasiya təhlükəsi
- ☐ Əhalinin virus təhlükəsi

544 Radiasiya təhlükəsizliyi, radioaktiv maddələrvə digər ionlaşdırıcı şüa mənbələrinə aid əsas sanitariya qaydaları və normalarına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Rentgenə nəzarət deyilir
- ☐ Udulan şüaya nəzarət deyilir
- ☐ Şüalanmaya nəzarət deyilir
- ☒ Radioaktivliyə nəzarət deyilir
- ☐ Elektronlar selinə nəzarət deyilir

545 Təbiətdə xarici təsir olmadan elementlərin öz-özünə şüa buraxması hadisəsi necə adlanır (Çəki: 1)

- ☐ Smoq hadisəsi deyilir
- ☐ Şüaburaxma deyilir
- ☐ Fotoeffekt deyilir
- ☒ Radioaktivlik deyilir
- ☐ Lyumine sensiya deyilir

546 İlk dəfə limitləşdirici amillərin əhəmiyyətini hansı alim qanun şəklində təsis etmişdir?

- ☐ İ.İ.Lepexin
- ☐ K.Mitçerlix
- ☐ V.V.Dokuçayev
- ☒ Y.Libix
- ☐ V.İ.Vernadski

547 Canlı orqanizmlərin metabolizm prosesini idarə edən əsas elementlər hansılardır?

- ☐ filogenezlər
- ☐ konfermentlər
- ☐ üzvi birləşmələr
- ☒ fermentlər
- ☐ embrionlar

548 Ontogenez nədir?

- ☐ orqanizmdə hasil edilən əsas elementlərdir
- ☐ orqanizmdə baş verən biokimyəvi proseslərdir
- ☐ orqanizmdə olan üzvi kükürd birləşmələridir
- ☒ orqanizm doğulandan ölənə kimi getdiyi yoldur
- ☐ molekulları orqanizmə paylayan əsas elementlərdir

549 Canlıların metabolizma prosesini idarə edən əsas elementlər hansılardır?

- ☐ filogenezlər
- ☐ konfermentlər
- ☐ hormonlar
- ☒ fermentlər
- ☐ ontogenezlər

550 Yaşayış mühitindən asılı olaraq mikroorqanizmlər hansı qruplara bölünürlər?

- ☐ ekotip və inditvlər
- ☐ heteretrof və bakteriyalar
- ☐ avtotrof və göbələklər
- ☒ aerob və aneoroblar
- ☐ biotop və genotoplar

551 Ölü orqanika ilə qidalanan heterotroflar hansılardır?

- ☐ redusentlər
- ☐ destuktorlar
- ☐ produsentlər
- ☒ saprofitlər
- ☐ parazitlər

552 Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən orqanizmlər necə adlanır ?

- ☐ fərdlər
- ☐ biotoplar
- ☐ genofondlar
- ☒ avtotroflar
- ☐ biosistemlər

553 Bütün orqanizmlərin bölündüyü əsas qruplar hansılardır?

- ☐ redusent və bakteriyalar
- ☐ hüceyrə və növləri
- ☐ konsument və parazitlər
- ☒ avtotrof və heteretroflar
- ☐ relyef və süxurlar

554 Təbii qruplaşmaların əksəriyyətinin yerli şəraitə uyğunlaşaraq yaratdıqları qrup elmi cəhətdən nə adlanır?

- ☐ biosenoz
- ☐ biotop
- ☐ genofond
- ☒ ekotip
- ☐ ekosistem

555 Bir növə aid fərdlər birliyi nə adlanır?

- ☐ biotoplar
- ☐ genefondlar
- ☐ biosenozlar
- ☒ populyasiya
- ☐ ekosistemlər

556 Biosistemləri yaradan əsas komponentlər hansılardır?

- ☐ ekotip amilləri
- ☐ biotoplar
- ☐ biosenozlar
- ☒ biotik və abiotik amillər
- ☐ təkamül prosesləri

557 Atmosferdə və çoxsaylı səthi biogen mənşəli çöküntü minerallarının tərkibi hansı elementdən ibarətdir?

- ☐ qurğuşun
- ☐ maqnezium
- ☐ kalsium
- ☒ oksigen
- ☐ karbon

558 Karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması atmosferdə hansı qazın miqdarını süni şəkildə artırır ?

- ☐ qurğuşun
- ☐ kükürd
- ☐ hidrogen
- ☒ karbon
- ☐ metan qazı

559 Əhəng karbonatları və karbon ikioksidi karbonun təbiətdə mövcud olan hansı formasıdır ?

- ☐ mayeləşmiş
- ☐ kristal
- ☐ bərk
- ☒ mineral
- ☐ ionlaşmış

560 Okeanlarda ən çox mövcud olan qaz hansıdır ?

- ☐ fosfor
- ☐ arqon
- ☒ karbon
- ☐ azot
- ☐ hidrogen

561 Bakteriyalar tərəfindən hazırlanan və miqdarı daha çox olan element hansıdır ?

- ☐ metan qazı
- ☐ natrium -xlor
- ☐ karbon 4-oksidi
- ☒ üzvi azot
- ☐ dəm qazı

562 Destibellər (dB) nəyin ölçü vahiddir?

- ☐ radioaktiv şüalanmanın sürətinin
- ☒ səs təzyiqinin intensivliyinin

- ☐ səsin yayılma sürətinin
- ☐ işığın yayılma intensivliyinin
- ☐ elektromaqnit impulslarının təsirlərinin

563 Ultrasəsdə səsin tezliyi nə qədərdir?

- ☐ 20000 hs-dən aşağı
- ☒ 20000 hs-dən yuxarı
- ☐ 1000 hs-dən aşağı
- ☐ 1500 hs
- ☐ 10000 hs

564 İnfraşəsdə səsin yezliyi nə qədərdir?

- ☐ 27 hs
- ☒ 20 hs –dən aşağı
- ☐ 25 hs
- ☐ 23 hs
- ☐ 20 hs

565 Hansı temperaturda səs 330 m/san sürətlə yayılır?

- ☐ 1°C
- ☒ 0°C
- ☐ 5°C
- ☐ 8°C
- ☐ 3°C

566 Hansı səbəb insanların ömrünü 10-12 il qısaladır?

- ☐ atmosferin çirklənməsi
- ☒ səs çirklənməsi
- ☐ ozonsferin çirklənməsi
- ☐ litosferin çirklənməsi
- ☐ hidrosferin çirklənməsi

567 Titrəyiş şəklində bərk cisimlərdə yayılan dalğalanma amplitudası hansı tezlikdə hiss olunur?

- ☐ 16 hs
- ☐ 15 hs
- ☐ 13 hs
- ☐ 10 hs
- ☒ 18 hs tezlikdən yuxarı

568 Bərk cisimlərdə zərbə və silkələnmə şəklində dalğalanma hansı tezlikdə baş verir?

- ☐ 19 hs
- ☐ 25 hs
- ☒ 18 hs tezliyə qədər
- ☐ 20 hs
- ☐ 22 hs

569 Yaylı dəstəklər, xüsusi əlcək və ayaqqabılarda nə zaman istifadə olunur?

- ☐ rentgen şüalanmasının qarşısını almaq üçün
- ☒ titrəyişi azaltmaq üçün
- ☐ azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ☐ ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- ☐ iri miqyaslı müharibələr baş verdikdə

570 Eşitmə aparatında ağır həddi səs intensivliyinin hansı intervalında yaranır? (Çəki: 1)

- ☐ 100-110 dB
- ☐ 118-128 dB
- ☐ 115-125 dB
- ☒ 120-130 dB
- ☐ 105-115 dB

571 Hansı tezliklərdə insanın daxili orqanlarının və mərkəzi əsəb sisteminin funksiyası pozulur? (Çəki: 1)

- ☐ 7-80 hs
- ☐ 5-55 hs
- ☒ 4-100 hs
- ☐ 5-85 hs
- ☐ 2-90 hs

572 Titrəyişi azaltmaq məqsədi ilə hansı fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ Rezin əlcək, rezin ayaqqabı və polimer əlcəklərdən
- ☒ Yaylı dəstəklər, xüsusi əlcək və ayaqqabılardan
- ☐ Rezin əlcək, ebonik əlcək və xüsusi əlcəklərdən
- ☐ Ebonit dəstək, plastmas ayaqqabı və rezin əlcəklərdən
- ☐ Kauçuk dəstək, kauçuk əlcək və ayaqqabılardan

573 Titrəyişi azaltmaq məqsədilə istifadə olunan titrəyiş təcridedicilər hansı materiallardan hazırlanır? (Çəki: 1)

- ☐ Kauçuk və rezindən
- ☐ Qətran və kauçukdan
- ☒ Rezindən və yaydan
- ☐ Ebonik və kauçukdan
- ☐ Şüşə və asbestdən

574 Titrəyişi azaltmaq məqsədi ilə titrəyiş yaradan mexanizmlər ilə insan arasında nə yerləşdirilir? (Çəki: 1)

- ☐ Titrəyiş izolyatorları
- ☒ Titrəyiş təcridediciləri
- ☐ Qoruyucu ekranlar
- ☐ Titrəyiş udanlar
- ☐ Titrəyiş yayanlar

575 Titrəyiş yol verilən normadan yuxarı olduqda hansı vasitələrdən istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ☐ Titrəyişi genişləndirənlərdən
- ☒ Titrəyiş təcridedicilərindən
- ☐ Titrəyiş udanlardan
- ☐ Titrəyişi uzaqlaşdırılardan
- ☐ Titrəyişi məhv edənlərdən

576 Titrəyişi zəiflətmək üçün hansı tədbirləri həyata keçirtmək lazımdır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☒ Titrəyiş mənbələrini genişləndirmək
- ☐ Titrəyişi dinamik söndürmək
- ☐ Fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə etmək
- ☐ Təşkilati-texniki tədbirlər həyata keçirtmək
- ☐ Titrəyiş mənbəyini ləğv etmək

577 0÷4 hs tezlikli titrəyiş daxili orqanları rezonansa gətirərək hansı xəstəliyin yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ mədə xəstəliyinin
- ☒ dəniz xəstəliyi'nin
- ☐ peşə xəstəliyinin
- ☐ ürək-damar xəstəliyinin
- ☐ qan xəstəliyinin

578 Hansı tezlikli titrəyiş daxili orqanları rezonansa gətirərək dəniz xəstəliyi yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ 0-3 hs tezlikli titrəyiş
- ☒ 0-4 hs tezlikli titrəyiş
- ☐ 2-3 hs tezlikli titrəyiş
- ☐ 1-5 hs tezlikli titrəyiş
- ☐ 2-7 hs tezlikli titrəyiş

579 Hansı tezlikli dalğalanma həyat üçün mühüm olan orqanların (beyin,qara ciyər, mədə) dalğalanmasına uyğun olduğu üçün bele titrəyiş daha təhlükəlidir? (Çəki: 1)

- ☐ 3-7 hs tezlikli
- ☒ 4-9 hs tezlikli
- ☐ 2-6 hs tezlikli
- ☐ 3-8 hs tezlikli
- ☐ 5-9 hs telikli

580 Titrəyiş nəticəsində orqanizmlərdə nə kimi fizioloji dəyişikliklər baş verir? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Ürək-damar sisteminin xəstəlikləri
- ☒ fizioloji dəyişikliklər baş vermir
- ☐ Oynaq sistemin zədələnməsi
- ☐ Sinirlərin zədələnməsi
- ☐ Maddələr mübadiləsinin pozulması

581 Bərk cisimlərdə yayılan 18 hs tezlikdən yuxarı tezliklərdəki dalğalanma amplitudası bir yerdə hansı formada hiss edilir? (Çəki: 1)

- ☐ Rəqs şəkildə
- ☒ Titrəyiş şəkildə
- ☐ Zərbə şəkildə
- ☐ Dalğa şəkildə
- ☐ Silkələnmə şəkildə

582 Bərk cisimlərdə yayılan 18 hs tezliyə qədər dağalanma amplitudası nə şəkildə hiss olunur? (Çəki: 1)

- ☐ Səsin gurlaşması və genişlənməsi şəkildə
- ☒ Zərbə və silkələnmə şəkildə
- ☐ Titrəmə və silkələnmə şəkildə
- ☐ Səsin yayılması və genişlənməsi şəkildə
- ☐ Səsin udulması və yox edilməsi şəkildə

583 Ətraf mühitin səs-küydən çirkənlənməsini aşağı salmaq məqsədi ilə aşağıdakılardan istifadə edilir. Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☒ Səs mənbələrinin səsinin yüksəldilməsi
- ☐ Yeni akustik texnologiyaların tətbiqi
- ☐ Yaşayış tikintilərinə arxitektör-planlaşdırma işləri
- ☐ Cox səsli mənbələrin az səsli texnologiyalarla əvəz olunması
- ☐ Səs məbəyi şüalanmasının istiqamətinin dəyişdirilməsi

584 Zehni əməklə məşğul olan adamlarda məişət səslərinin təsirindən hansı problemlər yaranır? (Çəki: 1)

- ☐ Qulaqlarda karlıq yaranır
- ☐ Ankoloji xəstəliklər yaradır
- ☐ Ürək döyüntüləri artır
- ☒ Qan təzyiqi yüksəlir
- ☐ Stres vəziyyəti yaradır

585 Səs ümumi bioloji qıcıqlandırıcı olub, insan orqanizminin hansı orqanlarına təsir edərək müxtəlif fizioloji dəyişikliklər yaradır. Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Beyin qabığının qıcıqlanmasına səbəb olur
- ☐ Ürək döyüntüləri qısalır
- ☐ Qan təzyiqi qalxır
- ☒ Orqanizmdə xoş əhval-ruhiyyə yaradır
- ☐ Qan damarlarının daralması baş verir

586 İnsanın həyatı boyu məruz qaldığı zərərli səslərin mənbələri hansılardır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Nəqliyyat vasitələrinin çoxalması
- ☐ Avadanlıqların gücü və sürəti
- ☐ Yeni intensiv texnologiyaların tətbiqi
- ☒ Yeni səs tutucuların tətbiqi
- ☐ Məişət avadanlıqlarının hər yerdə tətbiqi

587 Səsin intensivliyi onu xarakterizə edən hansı parametrlərdən asılıdır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Səsin periodundan asılıdır
- ☐ Səsin amplitudasından asılıdır
- ☐ Səsin gurluğundan asılıdır
- ☒ Mühitin xassələrindən asılıdır
- ☐ Dalğanın formasından asılıdır

588 İnsan qulağı hansı səsləri qəbul edə bilmir? (Çəki: 1)

- ☐ İfrat güclü və zəif səsləri
- ☐ Orta səsləri və güclü səsləri
- ☐ Adi səsləri və gürultulu səsləri
- ☒ İnfrasəsləri və ultrasəsləri
- ☐ Zəif səsləri və gür səsləri

589 Bütün şəhərlərə xas olan səs çirklənməsi insanların ömrünün neçə il qısalmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ 8-10 il
- ☐ 7-10 il
- ☐ 5-8 il
- ☒ 10-12 il
- ☐ 9-11 il

590 Səsin titrəyişinin intensivliyi loqarifmik şkala üzrə hansı vahidlə ölçülür? (Çəki: 1)

- ☐ Kilometrlərlə ölçülür
- ☐ Santimetrlərlə ölçülür
- ☐ hs-lərlə ölçülür
- ☒ Destibellərlə (dB) ölçülür
- ☐ Vatlarla ölçülür

591 Müəssir ekologiyanın global problemlərindən biri də ətraf mühitin nə cür çirklənməsidir? (Çəki: 1)

- ☐ Harmonik çirklənməsidir
- ☐ Tullantılarla çirklənməsidir
- ☐ Maqnit çirklənməsidir
- ☒ Səs (akustik) çirklənməsidir
- ☐ Texnogen çirklənməsidir

592 Havada 0° S temperaturda səsin yayılma sürəti nə qədərdir? (Çəki: 1)

- ☐ 400 m/san
- ☐ 300 m/san
- ☐ 350 m/san
- ☒ 330 m/san
- ☐ 370 m/san

593 Səsin sürəti mühitin hansı fiziki parametrindən asılıdır? (Çəki: 1)

- ☐ Mühitin nüfuzetmə qabiliyyətindən asılıdır
- ☐ Mühitin şəffavlığından asılıdır
- ☐ Mühitin təmziliyindən asılıdır
- ☒ Mühitin sıxlığından asılıdır
- ☐ Mühitin nüfuzetmə qabiliyyətindən asılıdır

594 Səsin spektirinə hansı kəmiyyətlər daxildir? (Çəki: 1)

- ☐ Səsin tezliyi və gücü daxildir
- ☐ Səsin gurluğu və intensivliyi daxildir
- ☐ Səsin ucalığı və gurluğu daxildir
- ☒ Səsin ucalığı və tembiri daxildir
- ☐ Səsin harmonikliyi və tembiri daxildir

595 Səsin əsas xarakteristikasını hansı parametr müəyyən edir? (Çəki: 1)

- ☐ Səsin amplitudası müəyyən edir
- ☐ Səsin gücü müəyyən edir
- ☐ Səsin tezliyi müəyyən edir
- ☒ Səsin spektri müəyyən edir
- ☐ Səsin intensivliyi müəyyən edir

596 Adi smoqun tərkibi hansı çirkləndirici qarışıqlardan ibarətdir? (Çəki: 1)

- ☐ CO, CO₂, NaO, H₂O, PbO,
- ☐ NO, NO₂, N₂O₅, H₂O, AgO
- ☐ Al₂O₃, FeO, SiO, CdO, HgO
- ☒ SO₂, NO₂, CO_x, H₂O, C_nH_m
- ☐ PbO, HgO, AuO, H₂O, Al₂O₃

597 Polad istehsalı zamanı atmosfərə hansı çirkləndirici maddələr tullanır? (Çəki: 1)

- ☐ yod buxarı, flor birləşmələri, su buxarı
- ☒ kükürd oksidləri, karbon oksidləri, bərk hissəciklər
- ☐ xlor birləşmələri, dəmir oksidləri, su buxarı
- ☐ sinz oksidləri, dəmir oksidləri, karbon qazı
- ☐ natrium oksidləri, xlor, yod buxarı

598 AES – in atmosferi çirkləndirən tullantıları hansılardır. (Çəki: 1)

- ☐ gümüş ionlar, dəniz ionları, su buxarı
- ☐ zing ionları, kalsium, tozlar
- ☒ radioaktiv yod, radioaktiv təsirsiz qazlar, aerosollar

- ☐ duzlar, hepatit, su buxarı
- ☐ su buxarı, helinionları, aerosollar

599 İES və qazanxanalarda maye yanacaq yandırılan zaman atmosferə hansı çirkləndiricilər atılır? (Çəki: 1)

- ☐ kalsium və xlor oksidləri
- ☒ kükürd və azot oksidləri
- ☐ dəmir və aliminum oksidləri
- ☐ karbon və xlor oksidləri
- ☐ natrium və fosfor oksidləri

600 Hava hövzəsini antropogen təsirlərdən yaranan zəhərli maddələrdən mühafizə etmək məqsədilə aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsi vacib sayılır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ sanitar – mühafizə zonalarının yaradılması
- ☒ istehsal müəssisələrinin şəhər daxilində yerləşdirilməsi
- ☐ texnoloji proseslərin ekologiyalaşdırılması
- ☐ tullantı qazların təmizlənməsi
- ☐ tullantı qazların atmosferə səpələnməsi

601 Atmosferdə hansı qazların çoxalması parnik effekti nin yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ☐ O₂, N₂O₃
- ☐ NO, NO₂, Ne₁, SO₂
- ☒ CO₂, CH₄, N – Oksidləri, O₃
- ☐ SO₃, SO₂, CO, N-Oksidləri
- ☐ P₂O₅, CaO, NO₂, O₃

602 Stratosfer ozonunun azalmasına atmosferdə ildən – ilə artan hansı maddələrin oksidləri təsir göstərir? (Çəki: 1)

- ☐ Ca, Na, K – oksidləri
- ☐ Al, Fe, Hg – oksidləri
- ☐ Ga, Se, Ag,
- ☒ N, S, C, - oksidləri
- ☐ Au, Ag, Hg, - oksidləri

603 Ozon qatının azalmasına hansı maddələr daha çox təsir göstərirlər? (Çəki: 1)

- ☐ ammoniyak və karbon birləşmələri
- ☒ xlor - flüor üzvi birləşmələri və ODM
- ☐ Na birləşmələri və neft məhsulları]
- ☐ Ca birləşmələri və ODM
- ☐ Fe birləşmələri və üzvi sintez maddələri

604 Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ duzlu çirklənmə adlanır
- ☐ buxarlı çirklənmə adlanır
- ☒ aerosol çirklənmə adlanır
- ☐ qələvili çirklənmə adlanır
- ☐ turşulu çirklənmə adlanır

605 Metan qazının ən çox iştirak etdiyi proses hansıdır ?

- ☐ neft və qazın emalında
- ☒ antropogen parnik effektində
- ☐ sənaye müəssisələrində
- ☐ ozon təbəqəsinin dəşilməsində

- ☐ kübrələrin istehsal edilməsində

606 Suyun biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması neçə ilə baş verir ?

- ☐ 350 min ilə
☒ 2 milyon ilə
☐ 500 ilə
☐ 250 ilə
☐ 70 min ilə

607 Oksigen elementi Atmosferi və hidrosferi hansı təbəqə ilə əlaqələndirir ?

- ☐ ekzosfer
☐ okean yatağı
☒ yer qabığı
☐ biosfer
☐ mantiya

608 Biogeokimyəvi dövrə hansı elementlərin dövr etmə tsikllarının nəticəsində yaranır ?

- ☐ kosmik elementlərin
☒ biofil elementlərin
☐ fitofaq elementlərin
☐ ekoton elementlərin
☐ edofogen elementlərin

609 V.İ.Vernadskinin « Sabitlik qanunu», onun başqa hansı qanunu əsasında yaradılmışdır ?

- ☐ tolerantlıq qanunu
☒ daxili dinamiki tarazlıq qanunu
☐ təkamülün dönməzliyi qanunu
☐ geoloji kəmiyyətlər qanunu
☐ ümumi biosfer qanunun

610 Rezindən və yaydan nə məqsədlə istifadə edilir?

- ☐ titrəyişi yaymaq məqsədilə
☐ titrəyişi məhv etmək məqsədilə
☐ titrəyişi azaltmaq məqsədilə
☒ titrəyişi artırmaq məqsədilə
☐ titrəyişi udmaq məqsədilə

611 Zivert (Zv) nədir?

- ☐ 12 kq maddənin 12 saniyədə udduğu enerjidir
☒ 1 kq maddənin 1 saniyədə udduğu enerjidir
☐ 10 kq maddənin 10 saniyədə udduğu enerjidir
☐ 2 kq maddənin 2 saniyədə udduğu enerjidir
☐ 5 kq maddənin 5 saniyədə udduğu enerjidir

612 İptidən və defoliantdan hansı silahlarda istifadə edilmişdir?

- ☐ Bakteroloji silahlar
☐ Qırıcı silahlara
☒ Kimyəvi silahlara
☐ Nüvə silahlarına
☐ Bioloji silahlara

613 ABŞ, Rusiya, Fransa, Çin, İngiltərə hansı silaha malikdirlər?

- ☐ Bakteroloji silahlar
- ☒ Nüvə silahlarına
- ☐ Kimyəvi silahlara
- ☐ Bioloji silahlara
- ☐ Qırıncı silahlara

614 Kütləvi qırğın silahlarına hansı silahlar aid edilir?

- ☐ Kimyəvi, ümumi qırğın və nüvə silahlar
- ☒ nüvə, kimyəvi və bakterioloji silahlar
- ☐ Bakterioloji, kimyəvi və qırıncı silahlar
- ☐ Bioloji, fərdi qırğın və qırıncı silahlar
- ☐ Nüvə, kompleks və bakterioloji silahları

615 Nə zaman zəhərləyici maddələr bərk, maye, qaz halında olurlar?

- ☐ Nüvə silahları
- ☒ Kimyəvi silahlar
- ☐ Bakterioloji silahlar
- ☐ Qırıncı silahlar
- ☐ Bioloji silahlar

616 Hansı obyektlərdə baş verən qəzalar zamanı ətraf mühitdə kiçik dəyişikliklər olur?

- ☐ Məişət obyektlərində
- ☒ Kimya obyektlərində
- ☐ Kommunal sahələrdə
- ☐ Kiçik müəssisələrdə
- ☐ Karxanalarda

617 Kimya obyektlərində hansı formada qəzalar baş verə bilər?

- ☐ ağır qəzalar
- ☒ ən böyük və ağır qəzalar
- ☐ orta ağır qəzalar
- ☐ yüngül qəzalar
- ☐ ən böyük və orta ağır qəzalar

618 Aşağıdakılardan hansı hal baş verdikdə elə bir dəyişiklik hiss olunmur?

- ☐ karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ☒ nüvə partlayışı zamanı
- ☐ ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- ☐ azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ☐ rentgen şüalanmasından sonra

619 Günəş şüalarının yerə çatmasına his hissəcikləri mane olduqlarına görə yerdə qısa müddətli güclü soyuqlaşma nə zaman baş verə bilər?

- ☐ ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- ☒ nüvə partlayışı zamanı
- ☐ karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ☐ rentgen şüalanmasından sonra
- ☐ azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

620 Nə zaman xərcəng və digər qorxulu xəstəliklər yayılır?

- ☐ ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- ☐ karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

- ☐ rentgen şüalanmasından zamanı
- ☒ nüvə partlayışından sonra
- ☐ azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

621 Nə zaman atmosferdə yaranan müxtəlif çirkləndirici maddələrdən ibarət tüstü qatları günəş işığının 90 %-nin yer səthinə çatmasını azaldacaq?

- ☐ azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ☒ nüvə partlayışından sonra
- ☐ rentgen şüalanmasından zamanı
- ☐ karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ☐ ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman

622 Geniş ərazilərdə öldürücü dozada betta şüalanması nə zaman baş verir?

- ☐ rentgen şüalanmasından sonra
- ☐ ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- ☒ nüvə partlayışı zamanı
- ☐ azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ☐ karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

623 Çernobılda ən böyük xarakterli faciələrlə nəticələnmiş qəza neçənci ildə baş vermişdir?

- ☐ 1985-ci ildə
- ☒ 1986-cı ildə
- ☐ 1989-cı ildə
- ☐ 1983-cü ildə
- ☐ 1980-cı ildə

624 Tədqiqatlar göstərir ki, əgər iri miqyaslı müharibələr başlayarsa ən ağır vəziyyət planetin hansı hissəsində yaranacaq? (Çəki: 1)

- ☐ Cənub yarımkürəsində yaranacaq
- ☐ Ekvatorda yaranacaq
- ☐ Antaktidada yaranacaq
- ☐ Subtropik zonada yaranacaq
- ☒ Şimal yarımkürəsində yaranacaq

625 Nüvə reaksiyaları nəticəsində qapalı həcmdə böyük miqdarda ayrılan nüvədaxili enerjiden baş verən partlayış təsirli silaha nə deyilir? (Çəki: 1)

- ☐ Kütləvi silah deyilir
- ☐ Bakterioloji silah deyilir
- ☒ Nüvə silahı deyilir
- ☐ Kiyəvi silah deyilir
- ☐ Atom silahı deyilir

626 Hazırda rəsmi olaraq hansı dövlətlərin silahlı qüvvələri nüvə silahlarına malikdir? (Çəki: 1)

- ☐ Azərbaycan, Türkiyə, İran, Macarıstan
- ☒ ABŞ, Rusiya, Fransa, Çin, İngiltərə
- ☐ Türkiyə, İrak, İran, Gürcüstan, Polşa
- ☐ Polşa, Litva, Latviya, Estoniya, Rusiya
- ☐ Ukrayna, İran, ABŞ, Çin, Hindistan

627 Nüvə partlayışı ətraf mühitə nə kimi dəyişikliklər yaradır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Canlı qüvvə məhv olur
- ☐ İnzibati mərkəzlər dağılır

- ☒ Ətraf mühit dəyişməz qalır
- ☐ Sənaye və hərbi obyektlər dağılır
- ☐ Yanğınlar və radioaktiv zəhərlənmələr baş verir

628 Hal-hazırda dünyada ən güclü kütləvi qırğın silahı hansı silah sayılır? (Çəki: 1)

- ☐ Kütləvi qırğın silahı
- ☐ Kimyəvi silah
- ☐ Bakterioloji silah
- ☐ Fiziki silahlar
- ☒ Nüvə silahı

629 Lokal müharibələr zamanı ətraf mühitdə mühafizə olunan təbii ərazilər hərbi əməliyyatların bir hissəsinə çevrilir və bu nə kimi ekoloji problemlərin yaranmasına səbəb olur? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Planetin mədəni müxtəlifliyi azalır
- ☐ Planetin bioloji müxtəlifliyi azalır
- ☒ O qədər də böyük dəyişiklik olmur
- ☐ Mədəni-tarixi abidələr məhv edilir
- ☐ Mədəni-tarixi abidələr zədələnir

630 Bombaların partlaması zamanı yaranan çuxurlar (çalalar) sonradan ekoloji problemlər yaradan hansı proseslərin yaranmasına səbəb olur? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Eroziya prosesinin yaranmasına
- ☒ Təsərrüfat fəaliyyətinin genişlənməsinə
- ☐ Yoluxucu xəstəliklərin yaranmasına
- ☐ Ərazinin biogeokimyəvi balansının dəyişməsinə
- ☐ Bataqlıqların əmələ gəlməsinə

631 Müharibə dövründə adətən döyüş sursatlarının neçə faizi partlamamış qalır və bunun nəticəsində müharibədən sonra da insan itkisi davam edir? (Çəki: 1)

- ☐ 17%-i
- ☒ 10%-i
- ☐ 15%-i
- ☐ 5%-i
- ☐ 8%-i

632 İnsanları kütləvi qırmaq üçün istifadə edilən bakterial vasitələr və zəhərlər necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ Kütləvi qırğın silahı adlanır
- ☐ Kimyəvi silah adlanır
- ☐ Fərdi silah adlanır
- ☐ Nüvə silahı adlanır
- ☒ Bakterial silah adlanır

633 Kimyəvi silahlarla zəhərləyici maddələr hansı aqreqat halında olur? (Çəki: 1)

- ☐ Buxar, tüstü, qətran
- ☒ Bərk, maye, qaz
- ☐ Buxar, qaz, aerosol
- ☐ Aerosol, buz, kristal
- ☐ Kristal, maye, buxar

634 Hansı silahlar böyük qüvvəyə və müxtəlif dağıdıcı təsirlərə malikdir? (Çəki: 1)

- ☐ Bakterioloji silahlar
- ☐ Qırıcı silahlar

- ☒ Nüvə silahları
- ☐ Kimyəvi silahlar
- ☐ Bioloji silahlar

635 Əgər iri miqyaslı müharibələr baş verərsə planetin hansı hissəsində atmosferin daha güclü çirklənməsi baş verəcəkdir? (Çəki: 1)

- ☐ Cənub yarımkürəsində
- ☒ Şimal yarımkürəsində
- ☐ Cənub yarımkürəsində
- ☐ Qütblərdə
- ☐ Suptropik zonalarda

636 Müharibələr təsərrüfat sahələrinin azalmasına və insanların məskunlaşdığı mühitə zərər yetirməklə yanaşı ətraf mühitdə nə kimi ekoloji ziyanlar yetirir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Texnika karroziyaya uğramış
- ☒ Ətraf mühitə böyük dəyişiklik olmamış
- ☐ Sahələr minalanmış
- ☐ Kimyəvi maddələrin qalıqları qalmış
- ☐ Yüksək toksiki maddələr qalmış

637 Hansı silahlarda xəstəlik yayan canlı orqanizmlərdən, yaxud xəstəliyə yoluxmuş toz və ya maye ilə doldurulmuş döyüş sursatlarından istifadə olunur? (Çəki: 1)

- ☒ Bakterioloji silahlarda
- ☐ Nüvə silahlarında
- ☐ Kütləvi qırğın silahlarında
- ☐ Qırıcı silahlarda
- ☐ Kimyəvi silahlarda

638 Kimyəvi silahlarda istifadə olunan hazırda prinsipcə bir-birindən fərqlənən zəhərli maddələr insan orqanizminə nə kimi təsir göstərilir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Sinir-paralitik təsir göstərir
- ☒ Cüzi zəhərləyici təsir göstərir
- ☐ Ümumi zəhərləyici təsir göstərir
- ☐ Boğucu təsir göstərir
- ☐ Psixogen təsir göstərir

639 Kimyəvi silahlarda əsasən hansı zəhərləyici maddələrdən istifadə edilmişdir? (Çəki: 1)

- ☐ Sianit və cıvadan
- ☒ İptitdən və defoliantdan
- ☐ Kükürd və sianitdən
- ☐ Cıvə və talliumdan
- ☐ Selen və indiumdan

640 Kimyəvi silahlarla ətraf mühiti və biosferi zəhərləmək üçün hansı vasitələrdən istifadə edirlər? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Raketlərdən
- ☒ Avtomobil nəqliyyatından
- ☐ Təyyarələrdən
- ☐ Mina və mərmilərdən
- ☐ Bomba

641 Hansı kütləvi qırğın silahında zəhərləyici maddələr hərəkət etmə qabiliyyətinə malik olub, orqanizmin həyatı üçün yüksək toksiki təhlükə yaradır (Çəki: 1)

- ☐ Nüvə silahları
- ☒ Kimyəvi silahlar
- ☐ Fərdi silahlar
- ☐ Bakterioloji silahlar
- ☐ Qırıncı silahlar

642 İnsan və digər orqanizmləri, biotani hərbi zərərleyici maddələrinin köməyi ilə zəhərləyən silahlar necə adlanır? (Çəki: 1)

- ☐ Nüvəsilahları
- ☒ Kimyəvi silahlar
- ☐ Fərdi silahlar
- ☐ Qırıncı silahlar
- ☐ Bakterioloji silahlar

643 Nüvə silahları ətraf mühitdə nə kimi təsirlər yaradır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Radioaktiv şüalanma güclənir
- ☐ Ətraf mühitə zərbə dalğası yayılır
- ☒ Ətraf mühitin vəziyyətində dəyişiklik yaranmır
- ☐ Işıq şüalanması yayılır
- ☐ Elektromaqnit impuls təsirləri artır

644 Nüvə, kimyəvi və bakterioloji silahlar hansı qırğın silahlarına aid edilir? (Çəki: 1)

- ☐ Xüsusi qırğın silahlarına
- ☒ Kütləvi qırğın silahlarına
- ☐ Fərdi qırğın silahlarına
- ☐ Kompleks qırğın silahlarına
- ☐ Ümumi qırğın silahlarına

645 Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- ☐ 0.53
- ☒ 5 %-ə qədər
- ☐ 0.75
- ☐ 10%-ə qədər
- ☐ 90 %-dən çox

646 Biogeokimyəvi maddələr dövrənini hansı proses təmin edir?

- ☐ qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
- ☒ canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
- ☐ cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
- ☐ ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
- ☐ bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur

647 Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrən necə adlanır?

- ☐ maddələrin sintezi dövrənı
- ☒ biogeokimyəvi dövrən
- ☐ böyük su dövrənı
- ☐ böyük bioloji dövrən
- ☐ kiçik su dövrənı

648 Biogeokimyəvi dövrənı Böyük bioloji dövrəndən fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- ☐ dövretmə sürəti daha çoxdur
- ☒ yalnız biosfer daxilində tamamlanır

- ☐ günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
- ☐ hidrosfer olmadan kiçik dövrən baş vermir
- ☐ bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir

649 Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- ☐ dağəmələgəlmə prosesi
- ☐ fiziki aşınma
- ☒ biogeokimyəvi dövrən
- ☐ kosmik şüalanma
- ☐ böyük bioloji dövrən

650 Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?

- ☐ metamorfizmin və daşlaşma
- ☒ aşınma, yerdəyişmə, çökmə
- ☐ yeraltı suların hərəkəti
- ☐ radioaktiv parçalanma
- ☐ kristallaşma və ərimə

651 Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- ☐ ellers
- ☒ spiral
- ☐ dairə
- ☐ piramida
- ☐ trapesiya

652 Günəş enerjisi ilə Yerə dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ?

- ☐ biofil elementlərin yerdəyişməsi
- ☒ maddələrin böyük dövrəni
- ☐ avtotrof sistemlərin dövrəni
- ☐ böyük su dövrəni
- ☐ maqmatik süxurların çevrilməsi

653 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrəni hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- ☐ konsument və redusentlərin
- ☒ avtotrof və heterotrof sistemlərin
- ☐ kimyəvi elementlərin
- ☐ maqmatik süxurların
- ☐ biratıl sistemlərin

654 Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenoqlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- ☐ dövretmə sürəti
- ☐ trofik zəncir
- ☐ biokimyəvi tsikl
- ☒ maddələr dövrəni
- ☐ biokimyəvi funksiya

655 Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- ☐ biokoz maddələrlə
- ☒ trofik zəncir vasitəsilə

- ☐ konsentrasiya funksiyası ilə
- ☐ dövretmə sürəti ilə
- ☐ biofil elementlərlə

656 Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- ☐ temperatu və təzyiq
- ☒ günəş radiasiyası
- ☐ biogeokimyəvi dövran
- ☐ kondensasiya prosesi
- ☐ geoloji dövran

657 Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- ☐ maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- ☒ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- ☐ Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- ☐ populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- ☐ ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı

658 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- ☐ kataklizm prosesilə
- ☒ günəş aktivliyi ilə
- ☐ mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- ☐ kosmik sistemlərin təsiri ilə
- ☐ dağəmələgəlmə prosesilə

659 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- ☐ sansız faktorların təsiri təlimi
- ☐ təbii faktorların
- ☒ canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
- ☐ Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- ☐ kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi

660 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- ☐ biokoz maddələr
- ☒ atıl maddələr
- ☐ kimyəvi maddələr
- ☐ üzvi maddələr
- ☐ biogen maddələr

661 Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ?

- ☐ xarici ekosistem
- ☒ təbii ekosistem
- ☐ antropogen ekosistem
- ☐ daxili ekosistem
- ☐ bioloji ekosistem

662 Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- ☐ morfoloji faktorlar
- ☒ təkamül faktorları
- ☐ mübarizə faktorları

- ☐ fizioloji faktorlar
- ☐ insan faktorları

663 Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlanıb hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- ☐ maddələr mübadiləsini
- ☒ vihid dövriyyəni
- ☐ su dövriyyəsini
- ☐ karbonun dövrənini
- ☐ fotosintez prosesini

664 Dioksin və ona oxşar maddələr hansı təsirlər yaradır? (Çəki: 1)

- ☐ mutagen, zəhərləyici, allerqik təsirlər
- ☐ katarat, konserogen, onkoloji təsirlər
- ☐ şüalanma, isitmə, soyutma təsirləri
- ☒ mutagen, konserogen, embiriotoksiki təsirlər
- ☐ onkoloji, embiriotoksiki, leykotik təsirlər

665 Dünyada sənaye tullantılarının yığılıb qalması hansı ekoloji vəziyyətin yaranmasına səbəb olur (Çəki: 1)

- ☐ dayanıqsız ekoloji vəziyyətin
- ☒ Kritik ekoloji vəziyyətin
- ☐ stabil ekoloji vəziyyətin
- ☐ normal ekoloji vəziyyətin
- ☐ dayanaqlı ekoloji vəziyyətin

666 İES və qazanxanalarda işlədilən hansı yanacaq nisbətən ekoloji təmiz hesab edilir? (Çəki: 1)

- ☐ torf yanacağı
- ☐ qeyri – üzvi yanacaq
- ☒ qaz yanacağı
- ☐ odun yanacağı
- ☐ üzvi yanacaq

667 Çirklənməyə görə obyektləri bir – birindən ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ yerətrafi kosmik fəzanın çirklənməsi.
- ☒ Zavod və fabriklərin çirklənməsi
- ☐ səth və yeraltı suların çirklənməsi
- ☐ atmosfer havasının çirklənməsi
- ☐ torpağın çirklənməsi

668 Ətraf mühitə təsir xarakterinə görə antropogen təsirlər necə cür olur? (Çəki: 1)

- ☐ fiziki, optik, elektrik, bioloji
- ☒ mexaniki, fiziki, kimyəvi, bioloji
- ☐ optik, akustik, bioloji mexaniki
- ☐ akustik, bioloji, kimyəvi, mexaniki
- ☐ kimyəvi, ionlaşdırıcı, bioloji, optik

669 Hansı hallarda insanların ətraf mühitlə qarşılıqlı təsiri baş verir. Hansı cavab düzgün deyil. (Çəki: 1)

- ☐ insanların istehsal fəaliyyəti proseslərində
- ☒ insanların klinik ölüm prosesində
- ☐ insanların hərbi təsir proseslərində
- ☐ insanların məişət fəaliyyəti proseslərində
- ☐ insanların həyat fəaliyyəti proseslərində

670 Hansı maddələr ətraf mühiti daha çox çirkləndirir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ ağır metallar
- ☒ yeyinti məhsulları
- ☐ nuklidlər
- ☐ neft və neft məhsulları
- ☐ kanserogen maddələr, pestisidlər

671 Ağır metallarla, pestisidlərlə, kimyəvi maddələrlə, müxtəlif ərintilərlə baş verən çirklənmələr hansı növ çirklənməyə aiddir? (Çəki: 1)

- ☐ bioloji çirklənməyə aiddir.
- ☒ kimyəvi çirklənməyə aiddir
- ☐ optik çirklənməyə aiddir
- ☐ səs – küy çirklənməsinə aiddir
- ☐ ion çirklənməsinə aiddir

672 İstilik, səs – küy, radioaktiv və elektromaqnit çirklənmələr hansı növ çirklənməyə aiddir? (Çəki: 1)

- ☐ dispers çirklənməyə aiddir.
- ☒ fiziki çirklənməyə aiddir
- ☐ mexaniki çirklənməyə aiddir
- ☐ optik çirklənməyə aiddir
- ☐ aerosol çirklənməyə aiddir

673 trans edildikdə və trans meridional miqrasiyalar vaxtı coğrafi zonalarının adaptasiyasının düz gəlməsinin prosesi hansıdır?

- ☐ virus transduksiyası
- ☒ desinxrioz
- ☐ fiziki reaksiya
- ☐ deataptasiya
- ☐ elektromaqnit sahə

674 İnsanın yeni şəraitdəki kosmosdakı yeni şəraitə uyğunlaşdıqdan sonra əvvəlki bacarığının bərpa edilməsi prosesi necə adlanır?

- ☐ tibbi intervensiya
- ☒ deataptasiya
- ☐ simbiot şərait
- ☐ desinxrioz
- ☐ readaptasiya

675 Torpaqda üzvi maddələrin minerallaşması əsasən hansı şəraitdə gedir?

- ☐ rütubətli şəraitdə
- ☐ arid və humid şəraitdə
- ☐ yüksək temperaturda
- ☒ aerob və aneorob şəraitdə
- ☐ donuşluq şəraitində

676 Litosferi ən çox çirkləndirən mənbə və sənaye sahəsi hansıdır?

- ☐ energetika sənayesi
- ☐ yüngül sənaye
- ☐ yeyinti sənayesi
- ☐ kömür sənayesi
- ☒ metallurgiya sənayesi

677 Yer atmosferin əsas qazları, biogen mənşəli azot və oksigen, o cümlədən bütün yeraltı qazlar hansı funksiyanı yaradırlar?

- ☐ biokimyəvi funksiya
- ☐ konsentrasiyası funksiyası
- ☒ qaz funksiyası
- ☐ reduksiya funksiyası
- ☐ biogeokimyəvi funksiya

678 Ətraf mühiti hansı maddələr daha çox çirkləndirmir?

- ☐ tozlar və karbohidrogenlər
- ☒ dəmir oksidləri
- ☐ karbon oksidləri
- ☐ kükürd oksidləri
- ☐ azot oksidləri

679 Hansı maddələr ətraf mühiti daha çox çirkləndirmir?

- ☐ ağır metallar
- ☒ yeyinti məhsulları
- ☐ nuklidlər
- ☐ neft və neft məhsulları
- ☐ kanserogen maddələr, pestisidlər

680 nüvə partlayışları güclü elektromaqnit şüalanması yaratdığından, partlayışdan sonra şüalanma hansı obyektlərdə işin pozulmasına yaxud təməmilə sıradan çıxmasına səbəb olacaqdır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Kompüter sistemlərində
- ☐ Energetika sistemində
- ☐ Rabitə obyektlərində
- ☒ Obyektlərin işində pozuntular olacaq
- ☐ Elektron sistemlərində

681 Nüvə partlayışından sonra ətraf mühitə hansı növ yağıntılardan düşməsi intensivləşir? (Çəki: 1)

- ☐ Metal yağıntılarının
- ☐ Qurumlu yağıntılarının
- ☐ Turş yağıntılarının
- ☒ Qlobal radioaktiv yağıntılarının
- ☐ Zəhərli yağıntılarının

682 Nüvə partlayışları zamanı geniş ərazilərdə öldürücü dozada hansı şüalanma baş verəcək? (Çəki: 1)

- ☐ Neytronlar seli
- ☐ Zəhərli şüalanma
- ☐ radioaktiv şüalanma
- ☒ β - şüalanma
- ☐ Rentgen şüalanması

683 Nüvə zərbəsindən sonra atmosfərə kullu miqdarda hansı maddələr düşərək ətraf mühitin çirklənməsinə səbəb olur. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ Ağır metallar və toksiki maddələr
- ☐ Müxtəlif karbohidrogenlər
- ☐ Karbon oksidləri
- ☒ Heç bir maddə atılmır
- ☐ Azot və kükürd oksidləri

684 Ən böyük texnogen xarakterli faciələrlə nəticələnmiş qəza 1986-cı ildə hansı şəhərdə baş vermişdir? (Çəki: 1)

- ☐ Kazanda
- ☐ Xarkovda
- ☐ Kiyevdə
- ☒ Çernobılda
- ☐ Odessada

685 Texnogen təsirlərdən hansı obyektlərdə baş verən qəzalar daha təhlükəli və fəlakətli ekoloji qəzalar sayılır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Neft və qaz borularında, nəqliyyat sistemində
- ☐ Kimya müəssisələrində
- ☐ Radiasya obyektlərində
- ☒ Kiçik gücə malik olan İES-də
- ☐ Su anbarlarında və bəndlərdə

686 Qəzalar və fəlakətlər lokal xarakter daşmasına baxmayaraq onların ekoloji nəticələri necə olur? (Çəki: 1)

- ☐ Rayona yayılır
- ☐ Kiçik ərazilərə yayılır
- ☐ Lokal xarakter daşıyır
- ☒ Geniş məsafələrə yayılır
- ☐ Demək olar ki, yayılmır

687 Antropogen qəzaların ekosistemlərə təsirləri arasında hansı obyektlər xüsusi təhlükəli sayılır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Radioaktiv və zəhərli maddələrin daşınması zamanı baş verən qəzalar
- ☐ Geniş ərazilərdə müşə yanğınları
- ☐ AES-də və kimyəvi müəssisələrdəki qəzalar
- ☒ Kiçik bir müəssisədə baş verən yanğın
- ☐ Neft borularında və tankerlərdə baş verən qəzalar

688 Nüvə partlayışlarından sonra atmosferdə yaranan müxtəlif çirkləndirici maddələrdən ibarət tüstü qatları günəş işığının neçə faizinin yer səthinə çatmasını azaldacaq? (Çəki: 1)

- ☐ 85%-ni
- ☐ 45%-ni
- ☐ 50%-ni
- ☒ 90%-ni
- ☐ 70%-ni

689 Nüvə partlayışlarından sonra insanların səhhətində nə kimi problemlər yaranacaqdır? (Çəki: 1)

- ☐ İmmunitet azalacaq
- ☐ əsəb sistemi pozulacaq
- ☐ Səhhətlərində dəyişiklik olmayacaq
- ☒ Xərçəng və digər qorxulu xəstəliklər yayılacaq
- ☐ Stres hallar keçirəcəklər

690 Nüvə partlayışları zamanı günəş şüalarının yerə çatmasına his hissəcikləri mane olduqlarına görə yerdə nə baş verə bilər? (Çəki: 1)

- ☐ Uçqunlar baş verə bilər
- ☐ Güclü zəlzələlər
- ☐ Böyük və güclü fırtınalar

- ☒ Qısa müddətli güclü soyuqlaşma
- ☐ Böyük dağıntılar

691 Atmosferdə olan hansı çirkləndirici, günəş şüalarını udmaq qabiliyyətinə malikdir? (Çəki: 1)

- ☐ Dispers hissəciklər
- ☐ Qurum
- ☐ Qum hissəcikləri
- ☒ his hissəcikləri
- ☐ Aerozollar

692 Nüvə partlayışları nəticəsində his, qum hissəcikləri atmosferdə hansı təbəqənin nazilməsinə səbəb olacaqdır? (Çəki: 1)

- ☐ Nuzosfer təbəqəsinin
- ☐ Strotosfer təbəqəsinin
- ☐ Troposfer təbəqəsinin
- ☒ Ozon təbəqəsinin
- ☐ Buludların

693 Nüvə partlayışları zamanı ətraf mühitdə nə kimi hadisələr baş verə bilər? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ☐ Radiasiya tozunun ətraf mühitə yayılması
- ☐ Güclü tüstü cərəyanlarının yaranması
- ☐ İqlimin global pozulması
- ☒ Elə bir dəyişiklik hiss olunmaz
- ☐ Atmosferin toz, his, qum, torpaqla çirklənməsi

694 Su ekosistemləri və bütövlükdə biosfer üçün hansı məhsulların dənizə və okeana axıdılması böyük təhlükə hesab olunur? (Çəki: 1)

- ☐ Kommunal çirkab sularının
- ☐ Çirkab suların
- ☐ Kimyəvi maddələrin
- ☒ Neft və neft məhsullarının
- ☐ Məişət sularının

695 Kimya obyektlərində baş verən qəzalarda nə kimi ekoloji problemlər yaranır? Hnası cavabdüzgün deyil? (Çəki: 1)

- ☐ İnsan və heyvanlarda kütləvi zəhərlənmələr baş verir
- ☐ Su mənbələri zəhərli maddələrlə yoluxur
- ☐ Atmosferin yerüstü təbəqəsi zəhərli maddələrlə yoluxur
- ☒ Ətraf mühitə kiçik dəyişikliklər olur
- ☐ Torpaq zəhərlənir

696 Ekoloji nəticə baxımdan ən böyük və ağır qəzalar hansı obyektlərdə baş verir? (Çəki: 1)

- ☐ Məişət obyektlərində
- ☐ Karxanalarda
- ☐ Kiçik müəssisələrdə
- ☐ Kommunal sahələrdə
- ☒ Kimya obyektlərində

697 Yüksək texnogen standartlara malik olan ölkələrdə hansı səbəblərdən texnogen ekoloji qəzalar baş verə bilər. Hası cavab düzgü deyil? (Çəki: 1)

- ☐ İstehsalatda baş verən sınımlar

- ☒ Ekoloji qəzalar baş verə bilməz
- ☐ İnsanların səhvlərindən
- ☐ Təhlükəsizlik texnikasına riayət edilməməsi
- ☐ Təbii fəlakətlərin təsirindən

698 Yüksək texnoloji standartlara malik olan ölkələrdə belə texnogen ekoloji qəzalar baş verə bilərmi? (Çəki: 1)

- ☐ Mümkün deyil
- ☒ Baş verə bilər
- ☐ Müstəsna halda
- ☐ Bəzən ola bilər
- ☐ Baş verməsi ehtimal olunmur

699 Qəzalar və fəlakətlər qəflətən baş verdiyindən nə cür xarakter daşıyır? (Çəki: 1)

- ☐ Regional xarakter daşıyır
- ☒ Lokal xarakter daşıyır
- ☐ Kütləvi xarakter daşıyır
- ☐ Ümumi xarakter daşıyır
- ☐ Nöqtəvi xarakter daşıyır

700 Texnogen qurğuların qəzası zamanı nə baş verir və canlı orqanizmlərin kütləvi qırğını, iqtisadi ziyanlar yaranır? (Çəki: 1)

- ☐ İstehsalat qəzaları yaranır
- ☐ Fəlakətlər yaranır
- ☐ Təbii qəzalar yaranır
- ☐ Antropogen qəzalar yaranır
- ☒ Texnologiya qəzaları yaranır